

Vergaderjaar 2000–2001

26 587

Kinderopvang

Nr. 15

VERSLAG VAN EEN NOTAOVERLEG

Verslag 6 december 2000

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), ondervoorzitter, Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Essers (VVD), voorzitter, Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Dankers (CDA), Oudkerk (PvdA), Rijpstra (VVD), Bakker (D66), Rouvoet (RPF/GPV), Van Vliet (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Passtoors (VVD), Eisses-Timmerman (CDA), Gortzak (PvdA), Hermann (GroenLinks), Buijs (CDA), Atsma (CDA), Arib (PvdA), Spoelman (PvdA), Kant (SP), E. Meijer (VVD), Van der Hoek (PvdA) en Blok (VVD).
Plv. leden: Lambrechts (D66), Rehwinkel (PvdA), Eurlings (CDA), Apostolou (PvdA), Örgü (VVD), Van Gent (GroenLinks), Van de Camp (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), Weekers (VVD), Ravestein (D66), Schutte (RPF/GPV), Schimmel (D66), Terpstra (VVD), Udo (VVD), Visser-van Doorn (CDA), Belinfante (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Ross-van Dorp (CDA), Th.A.M. Meijer (CDA), Duijkers (PvdA), Smits (PvdA), Marijnissen (SP), O.P.G. Vos (VVD), Hamer (PvdA) en Cherribi (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Kalsbeek (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Essers (VVD), Van Dijke (RPF/GPV), Bakker (D66), Visser-van Doorn (CDA), De Wit (SP), Harrewijn (GroenLinks), Balkenende (CDA), Van Gent (GroenLinks), Smits (PvdA), Verburg (CDA), Bussemaker (PvdA), Spoelman (PvdA), Örgü (VVD), Van der Staaij (SGP), Santi (PvdA), Wilders (VVD), Snijder-Hazelhoff (VVD) en Depla (PvdA).
Plv. leden: E. Meijer (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Hamer (PvdA), Dankers (CDA), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), Van Middelkoop (RPF/GPV), Van Vliet (D66), Stroeken (CDA), Marijnissen (SP), Vendrik

De vaste commissies voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹, voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid² en voor Financiën³ hebben op 4 december 2000 overleg gevoerd met staatssecretaris Vliegthart van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en staatssecretaris Bos van Financiën over de nota **Hoofdlijnen wet basisvoorziening kinderopvang**.

Van het overleg brengen de commissies bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Essers

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Terpstra

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Gijssel

De griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Teunissen

(GroenLinks), Mosterd (CDA), Rosenmöller (GroenLinks), Schoenmakers (PvdA), Eisses-Timmerman (CDA), Wagenaar (PvdA), Middel (PvdA), Weekers (VVD), Van Walsem (D66), Oudkerk (PvdA), De Vries (VVD), Klein Molekamp (VVD) en Van der Hoek (PvdA).

³ Samenstelling:

Leden: Schutte (RPF/GPV), Reitsma (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Van Gijssel (PvdA), voorzitter, Voûte-Droste (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Giskes (D66), Kamp (VVD), Marijnissen (SP), Crone (PvdA), Van Dijke (RPF/GPV), Bakker (D66), De Vries (VVD), Hofstra (VVD), De Haan (CDA), ondervoorzitter, Stroeken (CDA), Van

Beek (VVD), Balkenende (CDA), Vendrik (GroenLinks), Remak (VVD), Wijn (CDA), Kuijper (PvdA) en Dijsselbloem (PvdA).
Plv. leden: Van der Vlies (SGP), Verburg (CDA), Koenders (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Duijkers (PvdA), Balemans (VVD), Van Oven (PvdA), Schimmel (D66), Patijn (VVD), De Wit (SP), Kalsbeek (PvdA), Hoekema (D66), Van Walsem (D66), Wilders (VVD), Blok (VVD), Dankers (CDA), Hillen (CDA), Weekers (VVD), Bijleveld-Schouten (CDA), Rabbat (GroenLinks), Hessing (VVD), Van den Akker (CDA), Timmermans (PvdA), Hindriks (PvdA) en Smits (PvdA).

Stenografisch verslag van een notaoverleg van de vaste commissies voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en voor Financiën

Maandag 4 december 2000

Aanvang 11.15 uur

Voorzitter: Essers

Aanwezig zijn 9 leden der Kamer, te weten:

Bijleveld-Schouten, Blok, Essers, Van Gent, Hamer, E. Meijer, Rouvoet, Schimmel en Van der Vlies,

alsmede mevrouw Vliegenthart, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en de heer Bos, staatssecretaris van Financiën.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de nota Hoofdpijnen wet basisvoorziening kinderopvang (26587, nr. 9);**
- **de antwoorden op commissievragen terzake (26587, nr. 11);**
- **de brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 12 juli 2000 inzake afschrift besluit Wijziging Regeling uitbreiding kinderopvang en buitenschoolse opvang (VWS-00-1119).**

De **voorzitter**: Ik open dit nota-overleg en heet iedereen hartelijk welkom. Ik deel mede, dat staatssecretaris Verstand wegens ziekte afwezig is. Er is van de zijde van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wel ambtelijke ondersteuning aanwezig. Staatssecretaris Vliegenthart zal de vragen daarom waarschijnlijk volledig kunnen beantwoorden. Mogelijk zullen de antwoorden op sommige vragen op een later moment schriftelijk naar de Kamer worden gestuurd.

Eerste termijn van de zijde van de commissies

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter!

Het lijkt langzamerhand bijna een cliché te worden, maar toch herhaal ik vandaag hoe belangrijk het is dat de combinatie van arbeid en zorg, en het delen daarvan door mannen en vrouwen, mogelijk wordt gemaakt. Het is belangrijk voor vrouwen, omdat zij dan kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, voor mannen, omdat zij dan meer de mogelijkheid krijgen om te zorgen, en voor de samenleving als geheel om de geëmancipeerde samenleving die wij voorstaan daadwerkelijk te realiseren. Goede kinderopvang is daarvoor een van de belangrijkste voorwaarden. Het maakt het belang van deze bespreking van de hoofdpijnennotitie zo essentieel.

Kinderopvang heeft niet alleen een economische waarde, maar ook een belangrijke waarde voor het kind. Dit ontdekken wij de laatste jaren steeds meer. Het van jongs af aan spelen met andere kinderen heeft een heel grote waarde, zeker nu dat in onze samenleving niet meer zo vanzelfsprekend is als vroeger. De experimenten met voor- en vroegschoolse educatie bewijzen dat kinderopvang zelfs een belangrijke rol kan spelen bij het voorkomen van achterstand later op de school. Kinderopvang is naast de informatie- en communicatietechnologie een van de meest snelgroeiende sectoren. Wij realiseren ons dat vaak niet, maar gezien de omvang van de sector en de snelheid waarmee deze zich moet ontwikkelen, is dit wel een feit. Naast ICT is deze sector net zo belangrijk voor de economische waarde van de samenleving, hetgeen ervoor pleit om aan kinderopvang dezelfde status te geven. De PvdA vindt het daarom noodzakelijk dat er flink geïnvesteerd wordt in de capaciteit, in de

diversiteit en in de kwaliteit van de kinderopvang.

Dat vraagt natuurlijk om goede wetgeving en mijn partij is dan ook verheugd dat wij daar elke keer een stapje dichterbij komen. De vorige keer hebben wij over dit onderwerp een algemeen overleg gevoerd en een aantal hoofdlijnen besproken. Vandaag bespreken wij de hoofdpijnennotitie. Wij hopen dat wij niet te lang hoeven te wachten om de wet daadwerkelijk te bespreken. Ons eerste uitgangspunt bij deze wet is dat er voldoende kinderopvang moet zijn, dat deze toegankelijk moet zijn voor alle groepen in de samenleving en dat deze gedragen wordt door alle partijen die er belang bij hebben, dus door ouders, werkgevers en overheid. Ten tweede moeten ouders kunnen kiezen welke opvangmogelijkheden het beste bij hen passen. Ten derde moet de kwaliteit van de kinderopvang goed zijn. Ten vierde moet er een divers en flexibel aanbod zijn. Ten vijfde moeten de werkomstandigheden in de sector kinderopvang beter geregeld worden, moet de sector verder geprofessionaliseerd worden en moet er meer aandacht zijn voor opleiding en ontwikkeling. Aan de toegankelijkheid en capaciteit is de laatste jaren veel aandacht besteed. Het aantal plaatsen op de kinderdagverblijven is flink gegroeid. Ook ontwikkelen zich andere vormen van kinderopvang, zoals gastouderprojecten en meer informele kinderopvang, die ouders zelf regelen. Toch blijven de geluiden van de wachtlijsten ons achtervolgen. Met name ouders met lage inkomens maken nog steeds minder gebruik van de kinderopvang. Misschien is het goed als de bewindslieden vandaag aangeven wat de meest

recente ontwikkelingen op dit punt zijn. Wij hebben begrepen dat er met name het laatste jaar erg veel plaatsen zijn gerealiseerd en dat er bijvoorbeeld een overvraging is voor de bonusregeling voor de gemeenten voor het snel realiseren van plaatsen. Klopt dat? Zo ja, kunnen die gemeenten dat financieel bolwerken?

Het kabinet heeft steeds aangegeven dat na capaciteitsuitbreiding de omslag van aanbodfinanciering naar vraagfinanciering zou volgen. Op dat punt zijn wij nu aanbelaand. Uit de sector, zowel van de kant van de ouders-gebruikers als van de kant van de aanbieders, horen wij dat men toe is aan de omslag naar de vraagfinanciering. In de hoofdlijnennotitie wordt deze omslag nu ook gemaakt. Het kabinet kiest daarbij voor een financieringsmodel dat uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders, werkgever en overheid. Dat principe steunen wij. Vervolgens is het de vraag op welke wijze hier vorm aan wordt gegeven. In ons vorige algemeen overleg vroegen wij om de uitwerking van een aantal modellen. In deze hoofdlijnennotitie wordt, als ik het goed begrijp, een keuze gemaakt voor een inkomensafhankelijke subsidie voor kinderopvang die centraal wordt uitgevoerd door de belastingdienst. Het principe erachter is dat er een vorm van vraagfinanciering wordt gekozen die de middelen zoveel mogelijk bij de ouders terecht laat komen, zodat zij ook daadwerkelijk tot een vraag c.q. tot een keuze kunnen komen. Ook dat principe ondersteunen wij. Sterker nog, het gaat er ook om dat de ouders die keuze kunnen maken. Wij hebben nog wel wat vragen bij de uitwerking van dat model. Het lijkt mij goed als de bewindslieden daarover vandaag meer helderheid kunnen verschaffen. Kunnen de bewindslieden nog eens toelichten waarom zij voor het beschreven model in de hoofdlijnennotitie hebben gekozen boven bijvoorbeeld het veelgenoemde fiscale model C. Een belangrijke vraag lijkt mij hierbij: wat is het simpelste model voor ouders en instellingen om onnodige administratie te voorkomen? Voor de ouders kan dit namelijk tot problemen bij de aanvraag leiden en daardoor tot minder vraag en voor de ouders kan dit tot incassoproblemen leiden. Een volgend ijkpunt lijkt mij dat er meer

ruimte moet komen voor vergoeding van alternatieve vormen van kinderopvang. Dus niet alleen via de formele kinderdagverblijven. Graag verneem ik waarom de bewindslieden dit model voor die zaken een goed model vinden. Onderdeel van de tripartiete verantwoordelijkheid is dat werkgevers ook daadwerkelijk bijdragen. Graag willen wij meer informatie van de bewindslieden op basis waarvan zij het vertrouwen hebben dat het streefcijfer van 90% in 2002 via de CAO geregelde werkgeversbijdrage daadwerkelijk gehaald gaat worden. Tevens willen wij weten wat het zou betekenen voor de uitvoering van de wet als dat percentage niet gehaald wordt. Wij krijgen hierover namelijk zorgelijke berichten. Zo zou bijvoorbeeld zelfs in de CAO voor gemeenteambtenaren de buitenschoolse opvang nog niet geregeld zijn. Uitvoering via de belastingdienst, zoals voorgesteld, heeft onze voorkeur. Kan de belastingdienst dat wel aan? Onbekend is nog hoe de feitelijke bijdrageregeling voor ouders uitpakt. Sommige berekeningen geven aan dat de ouderbijdrage hoger zal worden dan het inkomen van de ouder met het laagste inkomen. Dat zou de arbeidsparticipatie juist ontmoedigen en dat kan niet de bedoeling zijn. Wanneer krijgen wij de beschikking over deze cijfers? In het laatste nummer van VNG-magazine spreekt de Haagse wethouder Kleijnsma uit dat zij zich grote zorgen maakt over de mogelijke consequenties van de wet voor de laagstbetaalden. Zijn hier daadwerkelijk risico's? Hoe kunnen die worden voorkomen? Vraag is ook hoe de toegankelijkheid voor specifieke doelgroepen voldoende geregeld is nu de bestaande regelingen opgaan in deze nieuwe wet. Kan de garantie gegeven worden dat met het systeem van vraagfinanciering voldoende opvang in de wijken met veel achterstandsproblemen gerealiseerd kan worden? Dan het punt van de kostprijsberekening. Het kabinet blijft uitgaan van f 19.500. Wij krijgen steeds signalen dat de kostprijs in de praktijk hoger uitpakt. Ook wordt de zorg uitgesproken dat als de gemeenten zich terugtrekken de prijs zal stijgen. Is daarin meer inzicht te geven? Hoe zal in de nieuwe systematiek met die kostprijsberekening worden omgegaan nu de marktwerking meer vorm krijgt?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Wat wilt u allemaal in de CAO's regelen? Welke vormen van kinderopvang wilt u gegarandeerd hebben voor 2002? U noemt zelf al die voor gemeenteambtenaren. Wilt u tot eind 2002 wachten of het percentage van 90 in de CAO's wordt gehaald? Is niet nu al een wettelijke regeling kinderopvang nodig?

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Volgens mij zijn wij bezig met de voorbereiding van de wettelijke regeling. Wij kunnen niet sneller dan snel. Ik heb begrepen dat voor de uitvoering van dit model het streefpercentage van 90 heel belangrijk is. Ik wil weten hoe hard dit is en wat de consequenties zijn als het niet wordt gehaald. Op basis daarvan zullen wij nagaan wat er nog gedaan moet worden. Ik heb aangegeven dat onze doelstelling is dat er zo snel mogelijk voor iedereen toegankelijke en betaalbare kinderopvang moet zijn.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): In het gehele jaar 2002 wordt nagegaan of in 90% van de CAO's vormen van kinderopvang geregeld kunnen worden. Wilt u daarop wachten? Er is een ambtenaren-CAO afgesloten waarin de buitenschoolse opvang niet is opgenomen. Zijn er nu al geen extra stappen nodig? Wij kunnen wel tot sint-juttemis wachten, maar dan is het in 2004 nog niet in alle CAO's geregeld.

De **voorzitter**: Ik zeg in het algemeen dat vandaag de interrupties wat kort gehouden moeten worden. Zeker degenen die geen ruime spreektijd hebben, moeten de tijd niet oprekken door middel van lange interrupties.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat is waar, maar het betreft hier een kernpunt van het voorstel.

De **voorzitter**: U zegt twee keer hetzelfde.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik krijg geen antwoord.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): U heeft antwoord gekregen. Uit het feit dat ik veel vragen stel, kunt u opmaken hoe belangrijk ik dit punt vind. Ik wacht eerst het antwoord op mijn vragen af om te kunnen beoordelen of er meer en snelle maatregelen nodig zijn. U zult daarop, zo nodig, in

tweede termijn een reactie krijgen. Ik ga ervan uit dat ik goede antwoorden krijg.

Voorzitter! De rol van de gemeenten zal in de toekomstige wet drastisch veranderen. Van financier en soms zelfs van aanbieder worden zij regisseur van het lokaal jeugdbeleid, waarvan de kinderopvang een belangrijk onderdeel is. Dat is de consequentie van het nieuwe model. Daarbij is het wel van belang te weten of de gemeenten die rol daadwerkelijk kunnen vervullen. Krijgen zij bijvoorbeeld instrumenten in handen om de instellingen, de kinderdagverblijven en de scholen te laten samenwerken? Welke mogelijkheden krijgen de gemeenten om bijvoorbeeld in achterstandswijken voldoende kinderopvang te realiseren? Is het een idee om in de wet de verplichting op te nemen voor de instellingen om deel te nemen aan een op overeenstemming gericht overleg, waarbij dit soort punten aan de orde moeten komen en de instellingen te verplichten in ieder geval mee te doen aan het overleg met de gemeenten? Ik verneem ook graag van de staatssecretaris of er, ook financiële, risico's zitten aan de veranderende rol van de gemeenten, bijvoorbeeld als zij terugtrekkende bewegingen maken.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Welke sancties moeten er staan op de verplichting tot overleg? Een loze verplichting lijkt mij niet aan de orde.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Op het punt van de financiering kan er een sanctie komen, maar er zijn ook andere sancties denkbaar. Ik zou eerst willen weten of het karakter dusdanig is dat een verplichting logisch is. Het is een suggestie. Er zouden ook andere manieren en instrumenten kunnen zijn om de gemeente die rol te geven. Het is wel belangrijk te weten of de gemeenten inderdaad die rol kunnen vervullen.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Is dat niet in tegenspraak met het uiteindelijke concept van vraagsturing dat ons op termijn voor ogen staat? Als je verplicht dingen opstelt, haal je dat ten dele weg bij de vraagsturing waarbij ouders een centrale rol moeten spelen. Een jaar geleden was mevrouw Hamer het daar ook mee eens. Er zit iets inconsistent in.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Dat geloof ik niet. Bij de vraagfinanciering gaat het vooral om de keuze die de ouder kan maken voor het type en de plaats van de kinderopvang die hij wenst. Ik heb het nu over de rol die ook in de wet wordt toegekend aan de gemeente als regisseur in het kader van het totale jeugdbeleid. De gemeenten vragen zich af of zij die rol wel kunnen vervullen. Ik wil graag weten welke instrumenten wij daartoe aan de gemeenten in handen kunnen geven. Dat is mijns inziens niet tegenstrijdig met de verdere ontwikkelingen van de vraagfinanciering die ik van harte ondersteun.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Een van de mogelijkheden die mevrouw Hamer noemt, is vermindering van de financiering. Wij hebben echter geen middelen meer om die sanctie toe te passen.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Ik gaf aan dat dit een uiterste middel zou zijn. Het gaat mij er niet om alle sancties te bespreken. Ik wil graag weten welke randvoorwaarden er zijn, of deze suggestie haalbaar is, of dat de staatssecretaris van mening is dat dit in het geheel niet in het karakter van de wet past. Het lijkt mij dat wij vandaag vrij zijn ook suggesties te doen.

De **voorzitter**: Dat mag u altijd. Ieder bepaalt de eigen inbreng.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Ik was toe aan het maatwerk dat gemeenten volgens de wet voor doelgroepen moeten kunnen regelen, zeker nu de twee bijzondere regelingen die daarvoor waren, zullen verdwijnen en opgenomen worden in het totaal van deze wet. Mij is nog niet duidelijk hoeveel middelen de gemeente voor dat doelgroepenbeleid zullen ontvangen en hoe reëel het is als het geschatte percentage van 10% hoger uitvalt. Krijgen de gemeenten dan meer mogelijkheden om die doelgroepen daadwerkelijk van dienst te kunnen zijn? Krijgen zij ook mogelijkheden om bepaalde doelgroepen bij voorrang te plaatsen? Ook dat is in relatie tot de marktwerking heel ingewikkeld. Vraagfinanciering voor de 0- tot 4-jarigen leidt bij ons geen enkele twijfel. Wij zijn er een groot voorstander van de buitenschoolse opvang zo snel mogelijk via de

vraagfinanciering te regelen. Toch worden in het veld over de buitenschoolse opvang nog vragen gesteld, met name of die vraagfinanciering snel gerealiseerd kan worden. Wil de staatssecretaris daarop reageren? De wet regelt een deel van het aanbod van de kinderopvang, maar niet alle opvangmogelijkheden. Zo blijven de peuterspeelzalen, de tussenschoolse opvang, de regeling voor de voor- en vroegschoolse educatie en de tieneropvang nog buiten de reikwijdte van deze wet. De samenhang tussen deze vormen van kinderopvang en andere zou tot stand moeten komen via de rol van de gemeente. Uit de praktijk vernemen wij dat dit ingewikkeld is. In een eerder overleg heb ik al aandacht gevraagd voor deze vormen van opvang. Aanvankelijk had de staatssecretaris mij een notitie toegezegd over de peuterspeelzalen en de tussenschoolse opvang. Nu wordt in de hoofdlijnennotitie van een aantal zaken gemeld hoever het ermee staat. Mijn fractie zou er toch de voorkeur aan geven dat de verschillende vormen van opvang zo snel mogelijk onder hetzelfde regime vallen als dat mogelijk is. Ik krijg van de staatssecretaris graag meer informatie waarom dat voor deze vormen lastig is. Wat wordt er wel gedaan om deze vormen van kinderopvang te stimuleren?

De heer **Rouvoet** (RPF/GPV): Voorzitter! Pleit mevrouw Hamer er nu voor om zo snel mogelijk, maar in ieder geval op termijn bijvoorbeeld de peuterspeelzaal onder te brengen in de WBK? Of is dat een stap te ver?

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Mijn voorkeur gaat daar inderdaad naar uit. Hetzelfde geldt voor de tussenschoolse opvang. Juist voor deze vormen van opvang is het bestaan van het aanbod belangrijk voor het daadwerkelijk gebruik ervan. Je hoort vaak dat ouders zelf tussenschoolse opvang regelen als die er niet is en pas aangeven dat zij er behoefte aan hebben op het moment dat het aanbod er is. Ik kan niet geheel overzien of een te snelle invoering van vraagfinanciering het daadwerkelijke aanbod voor ouders zal verminderen, zodat precies het tegenovergestelde wordt bereikt van wat wij willen. Mijn uitgangspunt is wel, dat de wet als het ware een soort groeimodel moet worden

waarin de verschillende opvangmogelijkheden geregeld gaan worden.

Voorzitter! De kwaliteit lijkt mij een van de belangrijkste punten die met deze wet moeten worden geregeld. Wij horen nogal eens dat er in de hoofdlijnennotitie meer aandacht voor zou moeten komen en dat de kwaliteitsverbetering een van de belangrijkste onderdelen van de wet zal moeten worden. Naar mijn gevoel bestaat de kwaliteitsverbetering uit drie elementen: toezicht, ontwikkeling en uitvoering. Onlangs is de staatssecretaris gekomen met voorstellen over het toezicht, dus over het werk van de inspectie. Ik zie daarin een duidelijke verbetering ten opzichte van hoe het nu is geregeld, maar ik maak mij nog wel zorgen over het toezicht op de pedagogische kwaliteit. Heeft de staatssecretaris daadwerkelijk het gevoel dat het toezicht op de pedagogische kwaliteit in goede handen is bij de GGD? Ik heb eerder al eens gevraagd of het niet beter is om een landelijke onafhankelijke inspectie te realiseren, vergelijkbaar met die in het onderwijs. Waarom kiest de staatssecretaris voor een andere regeling?

Van nog groter belang dan het toezicht, lijkt mij het ontwikkelen van de kwaliteit en het bewaken daarvan bij de uitvoering. Wat de uitvoering betreft, zijn uiteraard de begeleidsters in de kinderdagverblijven en bij de gastouderprojecten van zeer groot belang. In deze sector die zo in ontwikkeling is, zijn de middelen voor de instellingen bijvoorbeeld voor nascholing of om gezamenlijk aan kwaliteitsontwikkeling te doen, vrij beperkt. Eerder heb ik al eens gevraagd of niet als het ware in de berekening van de formatie een bedrag kan worden opgenomen dat specifiek daarvoor is bestemd. Ik zou mij ook kunnen voorstellen dat er een geormerkte faciliteitenpot wordt gecreëerd waarop instellingen een beroep kunnen doen op het moment dat zij willen werken aan verbetering van de kwaliteitsuitvoering. Graag krijg ik hierop een reactie van de staatssecretaris. Natuurlijk hoort er ook de ontwikkeling van kennis bij. Ik heb net al de vergelijking met ICT gemaakt. Er wordt ontzettend veel onderzoek gedaan naar informatie- en communicatietechnologie, maar er wordt naar verhouding bijna geen onderzoek gedaan naar de effecten

van kinderopvang op de ontwikkeling van kinderen. Ik pleit er daarom voor, een kennisinstituut te creëren met daaraan gekoppeld een begeleidingsdienst die zowel de formele als de informele kinderopvang kan ondersteunen.

De gastouderprojecten gaan gelukkig ook onder dit nieuwe regime vallen. Gezien de capaciteitsproblemen in de kinderopvang is dat hard nodig en het kan een belangrijke oplossing zijn voor de plattelandsgemeenten. Het kabinet geeft aan dat het van plan is om de gastouderopvang financieel aantrekkelijker te maken. Hoe gaat het kabinet dit doen? Wordt er bijvoorbeeld gedacht om het te regelen conform de regeling voor het zelfstandig ondernemerschap of het werken als freelancer?

Voorzitter! Er ontstaan ook steeds meer vormen van informele kinderopvang. Wij kennen allemaal de opvang door oma. Wij kennen in toenemende mate ook het verschijnen van burens die elkaar helpen en van oppasgezinnen. Het lijkt me dat we de oma niet onder de wet zullen laten vallen, maar de ontwikkeling van de informele opvang is wel belangrijk. Eerder hebben wij geprobeerd om een vergelijking te maken met het project rond witte werksters en dat in regelingen op te vangen. Tot nu toe heeft dat niet veel goede ervaringen opgeleverd, maar ook daar zijn experimenten gaande. Hoe kijken de bewindslieden aan tegen de verdere ontwikkeling van informele opvang?

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Is die informele opvang een nieuwe werkvorm of is deze de oudste in deze "branche"? Waar ligt eigenlijk de overheidsverantwoordelijkheid?

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Allerlei vormen van traditionele opvang zijn jarenlang weggeweest en zie je terugkomen in nieuwe varianten. Zo is de door gezinnen gedeelde opvoeding heel lang weggeweest, maar je ziet zoiets weer ontstaan. Ik zal mijn eigen situatie als voorbeeld noemen: mijn kind maakt gebruik van een kinderdagverblijf, maar komt ook vaak bij een bevriend gezin. Dat is een informele vorm van opvang. Ik wil dat soort zaken niet in de wet regelen, maar er zijn ook vormen van informele opvang die zich groepsgevoel ontwikkelen. Voor mij is de vraag: als ouders daarvan gebruik

maken en als daaraan kosten zijn verbonden – vaak speelt dit zich af bij de laagste inkomensgroepen – is het dan denkbaar dat daar een vorm van financiering tegenover gaat staan? Ik weet dat niet. Ik besef dat het lastig te regelen is, maar vind dit wel van voldoende belang om het nader te onderzoeken.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik zie duidelijk om mij heen dat dergelijke zaken gebeuren, maar wat is uw handvat om daarvan een overheidsverantwoordelijkheid te maken?

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Mijn handvat kunnen de eventuele kosten zijn en dat voor die kosten een vergoeding kan worden gekregen; daar zit immers een deel van het probleem. Een handvat vind ik ook in de diversiteit: sommige ouders kiezen niet voor de formele kinderopvang of voor het kinderdagverblijf, maar juist voor deze alternatieve vormen. Waar de grens precies ligt, weet ik niet, maar ik vind het wel belangrijk om die grens te verkennen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Vaak hebben ouders niets te kiezen omdat er geen formele opvang beschikbaar is; men zoekt dan naar een oplossing in het informele circuit. Stel dat mensen bij een vraaggerichte of vraaggestuurde kinderopvang over een budget beschikken. Is het dan in uw ogen mogelijk dat opa, oma, burens, enzovoort, met zo'n budget kunnen worden ingehuurd? Met de huidige krapte kan dat, voorzien van kwaliteitseisen, best interessant zijn.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): U doet suggesties en wilt van mij een reactie, maar die kan ik u niet geven. Ik erken dat de informele opvang bestaat, dat die vaak uit nood is geboren, maar soms voor bepaalde groepen, bijvoorbeeld allochtonen, ook een bewuste keus is. Een of andere vergoeding daarvoor lijkt me belangrijk, maar ik weet niet of die mogelijk is. Zoiets heeft natuurlijk ook te maken met het model van vraagfinanciering dat wij kiezen. Ik vraag de staatssecretaris om de grenzen te verkennen. Toch wil ik niet doorschieten met de verantwoordelijkheid voor de overheid.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Voorzitter! In de opmerkingen van mevrouw

Hamer zitten natuurlijk interessante dingen: als je zoekt naar de randen, dan ben je in ieder geval creatief. Toch wil ik de PvdA een aantal zaken voorhouden. Zij zegt heel duidelijk dat deze wet dient om een wettelijk kader te scheppen waarbinnen kwaliteitseisen een waarborg vormen voor de kinderopvang. Hoe kan informele kinderopvang zoals zij bedoelt echter onder de wet vallen? Dat zou betekenen dat de opa's en oma's ook aan de kwaliteitseisen moeten gaan voldoen om voor financiering in aanmerking te komen. Hoe ziet de Partij van de Arbeid voorts de verantwoordelijkheid van ouders voor kinderen? Zorgen de ouders niet primair voor kinderopvang? In het verlengde daarvan merk ik nog op, dat in de praktijk blijkt dat 80% van de ouders die werken de opvang zelf regelen. De groep waarover wij het hebben, met de laagste inkomens, is een piepkleine groep.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Dat het een piepkleine groep is, is voor mij geen reden om er geen aandacht aan te besteden. Ik vraag mij overigens af of het een piepkleine groep is. Ik denk dat heel veel ouders niet gebruik maken van één vorm van kinderopvang maar van meer vormen van kinderopvang, een combinatie van formele en informele kinderopvang.

Ik heb al gezegd dat de opa's en oma's wat mij betreft buiten beschouwing blijven. Ik zou graag willen dat de vraag die ik stelde niet in dat kader werd getrokken.

Mevrouw **Meijer** (VVD): U zegt dat u de opa's en oma's niet in aanmerking neemt, maar toch voert u ze op als degenen die een kleine vergoeding zouden moeten krijgen.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Nee, ik heb toen ik werd geïnterrupteerd meteen gezegd, dat het mij niet om de opa's en oma's gaat. Het gaat mij erom dat er nieuwe vormen, misschien wel met een traditionele achtergrond, van kinderopvang ontstaan: ouders die elkaar helpen, meerdere kinderen uit verschillende gezinnen, opvang in allochtonengroepen enz. Ik vraag een verkenning in hoeverre dit wel of niet onder de reikwijdte van de wet kan vallen, met het oog op hetgeen ik graag zou willen weten. Kunnen ouders waar dat nodig is een bijdrage krijgen uit

de financiering die wij nu kiezen? Het gaat mij er niet om een heel bureaucratische kwaliteitsregeling te maken. Dat zou ik niet eens willen voor de formele kinderopvang en ook niet voor de kinderdagverblijven. Verschillende vormen vragen echter om verschillende kwaliteitseisen. Het is anders of je een kinderopvang van een op een hebt, dan wel een groep van 13 of soms zelfs 22 kinderen. Het zal allemaal niet in één keer kunnen, maar het lijkt mij belangrijk dat de wet zich zo ontwikkelt, dat wij nadenken over financiering en kwaliteit van de ontwikkeling van alle vormen van kinderopvang.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Natuurlijk moet je blijven nadenken over allerlei soorten van opvang. Het is mij echter eigenlijk niet duidelijk waar mevrouw Hamer precies om vraagt. De staatssecretaris zegt in de antwoorden naar aanleiding van de nota toe, bepaalde nieuwe vormen, en misschien oude vormen, van kinderopvang te zullen bekijken en eventueel onder de wet basisvoorziening kinderopvang te brengen. Ik heb een vraag gesteld over ouders die met elkaar iets organiseren en afwisselend op de kinderen letten. De staatssecretaris zegt dat die vorm onder de wet valt. Je zou zelfs kunnen komen tot een ontheffing van de opleidingseisen. Heeft mevrouw Hamer de indruk dat de staatssecretaris op dit punt te weinig heeft toegezegd?

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Het gaat mij niet om toezeggingen die wel of niet zijn gedaan. In de hoofdlijnennotitie staat met nadruk, dat sommige vormen van informele kinderopvang niet onder de reikwijdte van de wet zullen vallen. Ik wil graag een verheldering wat wel en wat niet, wat nu niet en wat eventueel later wel kan.

De heer **Rouvoet** (RPF/GPV): Ik begrijp mevrouw Hamer zo, dat zij vraagt de grenzen van wat wel of niet onder de wet moet vallen te verkennen, ook in de sfeer van de informele opvang. Maar ik begrijp toch ook goed, dat daarbij onderscheid zou kunnen worden gemaakt naar enerzijds financiering, subsidiëring en toegankelijkheid en anderzijds toezichts- en kwaliteitseisen? Daarin maakt u onderscheid als er op termijn nieuwe groepen onder de wet zouden kunnen vallen. U zegt

niet dat als iets onder het regime van de wet valt dat over de volle breedte zal moeten gebeuren. Dat lijkt mij tamelijk onhoudbaar.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Dat lijkt mij ook, maar dat geldt ook al voor de verschillende vormen van kinderopvang die wij creëren. Aan tussenschoolse opvang worden weer andere eisen gesteld als aan de opvang van 0- tot 4-jarigen. Ik denk dan ook dat daarin allerlei varianten denkbaar zijn. Ik zie de wet echter wel als een mogelijkheid – ik zal het woord "kaderwet" niet gebruiken, want dat roept verwarring op – om daarin veel van dit soort zaken onder te brengen en in meer of mindere mate van toepassing te laten zijn. Voorzitter! Ik dacht dat ik een klein puntje aanroerde, maar het riep blijkbaar heel veel reacties op. Ik hoop dat ik nog een paar kleine punten naar voren kan brengen. Ik vraag nog een aandacht voor de situatie van de freelancer waarbij geen sprake is van een werkgever. Hoe wordt in het kader van de nieuwe wet geregeld dat zij gebruik kunnen maken van de financieringsvorm?

Op het punt van de zeggenschap zegt de staatssecretaris dat zij een aantal zaken wil regelen, maar dat zij niet zover wil gaan als wat nu in de wet Medezeggenschap zorginstellingen wordt geregeld. Mij lijkt de medezeggenschap van ouders een belangrijk punt. Graag heb ik op dit punt nog een nadere toelichting, ook in relatie tot de grenzen die de marktwerking stelt aan zeggenschap van ouders.

Een belangrijk punt om dit alles te realiseren, is dat wij in de kinderdagverblijven, de gastouderprojecten en de andere vormen van kinderopvang voldoende begeleidsters hebben. Ook hierin moet sprake zijn van diversiteit, met bijvoorbeeld ook allochtone leidsters. Zijn er op dit moment speciale zaken gaande om daadwerkelijk voldoende begeleidsters op te leiden of is er het risico dat wij hier straks dezelfde situatie hebben als in het onderwijs?

Tot slot. Het mag helder zijn dat wij een heel groot wensen- of, zou ik bijna zeggen, eisenpakket hebben ten aanzien van de kinderopvang. Wij hebben dat, omdat wij de kinderopvang zo ontzettend van belang vinden. Mijn fractie hecht daarom aan een snelle invoering van de wet. Wij realiseren ons tegelijkertijd dat,

als je de wet invoert, je alles goed geregeld moet hebben, omdat er risico's zijn verbonden aan overhaaste en slordige invoering. Te snelle invoering leidt tot zaken die wij niet willen voor de ouders en de instellingen. Daarom verneem ik graag van de bewindslieden of zij nadenken over overgangsmaatregelen. Of schatten zij in dat de overgang heel snel kan plaatsvinden? Ik zei al eerder dat ik de wet toch een beetje zie als een groei-model. Ik hoor graag hoe de bewindslieden daartegen aankijken.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Mevrouw de voorzitter! De eerste levensjaren in een kinderleven zijn bepalend voor de verdere ontwikkeling van ieder mens, voor zijn zelfvertrouwen, voor zijn geluk en voor zijn aanleg tot doener of denkertje. Kinderen zijn voor ouders en opvoeders veelal het middelpunt van hun bestaan. Zij zijn bovendien onze toekomst. Zij zullen de bestuurders, leraren, verpleegsters en schoenmakers van onze klein- en achterkleinkinderen zijn. Nog maar 50 jaar geleden was het duidelijk waar een goede opvoeding aan moest voldoen: rust, reinheid en regelmaat. Dat gold voor elke opvoeder; van moeders en vaders tot het hoofd van de school. Kinderen waren thuis tot ze naar de kleuterschool gingen. Als moeders gingen werken of studeren, regelde men de oppas zelf.

In Nederland staat de professionele kinderopvang pas 25 jaar in de belangstelling. Vrouwen waren 25 jaar geleden nog schoorvoetend bezig, hun economische zelfstandigheid te verwerven in een proces van gelijke rechten en gelijke kansen op werk en inkomen. Vandaag de dag staat de kinderopvang hoog op de agenda. Meer dan de helft van de vrouwen in Nederland heeft een baan van 12 uur of meer per week. In 1975, dus nog maar 25 jaar geleden, was dat nog geen 30%. De overheid heeft zichzelf de belangrijke opdracht gesteld, zoveel mogelijk mensen die nu nog aan de kant staan, aan het werk te helpen, onder andere door middel van arbeidsstimuleringsinitiatieven. Daarnaast ontbreekt het in alle sectoren aan voldoende arbeidskrachten. Het is dan ook in het belang van de overheid en het bedrijfsleven om goede opgeleide gekwalificeerde mannen en vrouwen te behouden voor hun sector. De overheid en het

bedrijfsleven stellen alles in het werk om de opvangcapaciteit voor kinderen te vergroten, waardoor beide ouders kunnen werken. Het is daarom zowel voor deze ontwikkelingen als voor de sector kinderopvang zelf nodig dat er een wet komt, zij het dat van een evenwichtige vragen-aanbodssituatie nog lang geen sprake is. Zo'n wet is op den duur net zo belangrijk voor ouders. Maar voorop staat het belang van het kind, juist omdat wij op dit moment nog niet voldoende weten over de relatie tussen kinderopvang in de kwetsbare eerste levensjaren van het kind en zijn verdere ontwikkeling. Controle op de kwaliteit van de kinderopvang is bij een sterk groeiende vraag en een daardoor toenemend aanbod noodzakelijk. Ik kom daar straks nog op terug.

De kinderopvang is voor de VVD-fractie één van de belangrijke onderwerpen in het huidige kabinetsbeleid. Wij onderschrijven de doelstellingen van het kabinet uit de nota Hoofdpijnen wet basisvoorziening kinderopvang om door middel van de aanstaande wet het combineren van arbeid en zorgtaken beter mogelijk te maken. Kinderopvang is daarmee voor de VVD een uitstekend instrument ten behoeve van het arbeidsmarkt-, het arbeidsvoorwaarden- en het arbeidsstimuleringsbeleid, zoals eveneens blijkt uit het regeerakkoord 1998-2002. Ook in verband met het emancipatiebeleid zien wij een structurele basis voor de aanstaande wet.

Voorzitter! In de behandeling van de nota Hoofdpijnen wet basisvoorziening kinderopvang door de VVD-fractie staan vier punten centraal: de organisatie en rollen van de verschillende betrokken partijen, de financiering van de wet, de kwaliteit van de kinderopvang en de verantwoordelijkheden. Ten slotte zal ik een aantal vragen stellen.

Ik begin met de organisatie, de rollen en de verantwoordelijkheden van de diverse partijen, met name ouders en werknemers. Wij vinden dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor kinderopvang van hun kroost. Het is dan ook logisch dat, als ouders kiezen voor professionele kinderopvang, zij een belangrijk deel van de kosten hiervan voor hun eigen rekening nemen. In de praktijk blijkt dat circa 80% van de ouders kinderopvang zelf of samen met hun werkgever betaalt, al dan niet via

CAO-afspraken of bedrijfsregelingen. Ik ben een warm voorstander van het gezamenlijk door werkgevers en werknemers in onderling overleg scheppen van faciliteiten om kinderopvang te vergemakkelijken. De VVD-fractie neemt in dat verband kennis van de beschouwingen in de nota inzake de eenderde-eenderde-eenderde-financiering. Hoewel de primaire verantwoordelijkheid voor kinderopvang bij de ouders ligt, weten wij zeker dat het bedrijfsleven haar eigen verantwoordelijkheid op dit gebied zal erkennen, gezien de wenselijke arbeidsparticipatie van ouders met kinderen. Werkgevers beschouwen kinderopvang als een arbeidsmarktinstrument en zij hebben een groot belang bij goede kinderopvangvoorzieningen. Wij hechten dan ook zeer aan een werkgeversbijdrage die op vrijwillige basis tot stand komt en waarvan de hoogte tijdens CAO-onderhandelingen of tijdens onderhandelingen over bedrijfsregelingen wordt vastgesteld. Uit diverse publicaties van de laatste weken blijkt dat werkgevers zelf willen investeren in kinderopvang. In opdracht van de VOG wordt door de Rijksuniversiteit Utrecht een quickscan gemaakt van de gevolgen van de invoering van vraagfinanciering op het niveau van de individuele onderneming. Deze quickscan is nog niet gepubliceerd, maar ook hieruit kan volgens de VOG worden opgemaakt dat men zeer positief is. De VVD-fractie wil dan ook graag een toelichting van de regering ontvangen op de CAO's waarin nog geen kinderopvang is geregeld. Daarbij moet in het licht van het bovenstaande als uitgangspunt worden genomen dat de overheid niet moet worden beschouwd als de werkgever van zelfstandigen.

De rol van de gemeente zal drastisch veranderen, zoals mevrouw Hamer ook al heeft aangegeven. Kinderopvang is tot nu toe in ons land decentraal geregeld en wij vinden dat dit, gezien het huidige gebrek aan capaciteit en de daartoe werkende stimuleringsmaatregel, zo moet blijven, in ieder geval tot 2002. Voor de VVD-fractie heeft de capaciteitsuitbreiding absolute prioriteit en daarvoor is medewerking van gemeenten essentieel. In hun plannen dient bijvoorbeeld rekening te worden gehouden met de groeiende behoefte aan kinderopvangplaatsen, zowel in de

bestaande bebouwing als in nieuwbouwplannen. Gemeenten hebben eveneens de taak om partijen bij elkaar te brengen en bureaucratische belemmeringen op te heffen. De VVD-fractie is, ondanks de groei van de twaalfduizend plaatsen per jaar en de extra 250 dagverblijven, bezorgd over de toenemende wachtlijstgetallen. Wij hebben de volgende vragen aan de staatssecretaris. Is het juist dat er 31.000 kinderen op de wachtlijst staan? Is het juist dat, ondanks reeds gerealiseerde creatieve oplossingen, het vinden van locaties het grootste probleem is voor de uitbreiding? Klopt het dat aanbieders vastlopen in gemeentelijke procedures die soms wel twee tot vijf jaar in beslag nemen? Kunt u ons inzicht geven in de vorderingen van het kortgeleden ingestelde netwerk bureau Kinderopvang? Zal na afloop van de stimuleringsmaatregel het aantal kindplaatsen zijn verdubbeld? Wij onderschrijven de verantwoordelijkheid van gemeenten op grond van de wet basisvoorziening kinderopvang voor de financiering van het ontbrekende werkgeversdeel voor de kinderopvang en voor de specifieke gemeentelijke doelgroepen als uitkeringsgerechtigden in een reïntegratieproject, herintreders, sociaal-medisch geïndiceerden en nieuwkomers. Verder onderschrijven wij de verantwoordelijkheid van gemeenten als inkopers in het algemeen.

De VVD-fractie is het eens met het idee dat de overheid financieel medeverantwoordelijk is bij het realiseren van de doelstellingen ten aanzien van de arbeidsmarkt en de emancipatie. Gelet op het feit, dat in sommige sectoren sprake is van schrijnende tekorten op de arbeidsmarkt, is bevordering van arbeidsparticipatie noodzakelijk. Kinderopvang is in de ogen van de VVD een middel om dat doel te bereiken. De sector heeft in tegenstelling tot een aantal andere sectoren een heel goed imago. Daarnaast is in geen enkele andere sector een betere combinatie van arbeid en zorg mogelijk dan in de kinderopvang. Wij vinden dat het in deze sector, met de verwachte 16.000 vacatures – 16.000! – en 100.000 alleenstaande ouders met een uitkering, bij uitstek mogelijk moet zijn om twee vliegen in één klap te slaan. Voorts heeft de overheid de taak goede randvoorwaarden waarbinnen kinderopvang

kan gedijen vast te stellen. Een belangrijk uitgangspunt voor de overheid is ten slotte het tegengaan van oneigenlijke concurrentie.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter! Mevrouw Meijer zegt dat het vanwege het belang van de arbeidsparticipatie en de situatie op de arbeidsmarkt van uitermate groot belang is dat meer groepen herintreden. Waarom treuzelen de werkgevers dan nog steeds zo erg met het creëren van kinderopvangvoorzieningen? Dat gebeurt nog maar in 60% van de CAO's, heel beperkt. Het is nog maar de vraag of die 90% wordt gehaald. De VVD heeft altijd zo'n geloof in de markt, maar waarom heeft de markt dit dan nog niet adequaat geregeld?

Mevrouw **Meijer** (VVD): U zegt nu wat uw uitgangspunt is. In mijn ogen is er al heel wat gescoord als in 60% van de CAO's wel iets over kinderopvang staat. Een aantal jaren geleden was dat wel anders. Bovendien blijkt uit allerlei intenties heel duidelijk waar men naar streeft. Ik herinner aan de nota Aanbeveling kinderopvang van de Stichting van de Arbeid. Daarin wordt heel duidelijk gezegd, dat men alles in het werk zal stellen om in de CAO's voorwaarden voor de kinderopvang op te nemen. Het is een kwestie die door werkgevers en werknemers geregeld moet worden. Het is absoluut niet aan de overheid om zich daarmee te bemoeien. Ik ben in dat verband ook benieuwd naar de reacties van de staatssecretaris op de vragen van mevrouw Hamer. Anderen zullen die vragen ongetwijfeld herhalen. Ik heb er echter vertrouwen in, dat werkgevers en werknemers tot een oplossing zullen komen.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Nu begrijp ik mevrouw Meijer niet helemaal meer. Zojuist vroeg zij van de regering om een visie op de CAO's waarin de kinderopvang niet is geregeld. Ik leefde toen in de veronderstelling dat de VVD de kwestie een grensgeval vond, gelet op haar opvattingen doorgaans. Nu verwoordt mevrouw Meijer echter het tegengestelde en daarom snap ik haar niet. Zij vraagt eerst aan de regering wat de reden is dat er in veel CAO's niets voor kinderopvang wordt geregeld. Er zou naar haar mening sprake kunnen zijn van hiaten, van onvermogen en

onwil of iets dergelijks. De volgende vraag is dan wel: overheid doe er wat aan. Dat is echter weer in strijd met de opvatting van de VVD-fractie. Of zie ik dit verkeerd?

Mevrouw **Meijer** (VVD): Nee, hoor. Mijnheer Van der Vlies, wij begrijpen elkaar altijd heel goed en ook nu begrijpt u ons. Misschien ben ik niet helder genoeg geweest. Ik ben gewoon benieuwd naar de reactie van de staatssecretaris nu in ongeveer 37% van de CAO's geen sprake is van voorwaarden ten aanzien van kinderopvang. Ik vind nog steeds niet dat de regering zich er maar met één vinger mee moet bemoeien, maar ik ben wel benieuwd naar haar opvattingen. Voorzitter! De hoofdlijnennotitie heeft als uitgangspunt tripartiete financiering. In de nota wordt tripartiete financiering uitgelegd als bestaande uit een inkomensafhankelijke bijdrage van de ouder, de werknemer, een vaste bijdrage van de werkgever en een bijdrage van de overheid die afhankelijk is van het inkomen van de ouder of ouders. Dit roept bij ons een aantal vragen op, en kennelijk niet alleen bij ons. De VVD-fractie is een voorstander van tripartiete financiering, mits deze financiering daadwerkelijk een evenwichtige kostenverdeling over de drie partijen inhoudt. De fractie stelt aan tripartiete financiering de volgende voorwaarden. Kinderopvang dient voor iedereen toegankelijk te zijn, ook voor de laagste inkomens. De VVD-fractie is tegen eenzijdige lasten voor de werkgever, de zogenaamde vaste werkgeverspremie. De ouderbijdrage dient gebaseerd te zijn op de hoogte van de kostprijs om toekomstige tekorten in de financiering te voorkomen. Gezien de doelstelling van arbeidsparticipatie, acht de VVD-fractie het van essentieel belang dat de tariefstructuur zodanig wordt ingericht dat een zo groot mogelijke bijdrage kan worden geleverd aan het terugdringen van de armoedeval. Dit is van belang, omdat de inkomensafhankelijke bijdrage of subsidie de problematiek van de armoedeval vergroot oftewel consolideert. Tegen deze achtergrond vraagt de VVD-fractie hoe de regering dit probleem zal oplossen. Bovendien vraagt zij de regering of het wenselijk is dat thans een

maximumaftrekbedrag wordt gehanteerd. Dit aftrekbedrag maakt het voor de steeds groter wordende groep tweeverdieners niet aantrekkelijk om meer te werken. Arbeidsparticipatie is toch een van de belangrijkste doelstellingen van de wet. Het gaat hierbij voornamelijk om vrouwen van wie de echtgenoot het grootste deel van het inkomen verdient. Waarom krijgen gekwalificeerde vrouwen in de huidige belastingregels geen fiscale stimulans voor die paar jaar dat hun kinderen klein zijn? Vrouwen moeten niet gestimuleerd worden om hun carrière te onderbreken. De huidige adviestabel van VWS inzake de hoogte van de ouderbijdrage blijft voorlopig bestaan. Verder bepaalt iedere gemeente zelf de tarieven. Onze voorkeur gaat op de lange termijn uit naar fiscalisering van de vormgeving van de vraagfinanciering. De overheid kan vervolgens op drie manieren de kostprijs van een kindplaats subsidiëren: via de bijstand of via arbeidsstimuleringsmiddelen, via de werknemers oftewel de fiscale aftrekbaarheid in de loonbelasting en via de werkgevers oftewel de fiscale aftrekmogelijkheid in de vennootschapsbelasting. Gezien deze overwegingen of voorwaarden die de VVD-fractie bij de invulling van de tripartiete financiering plaatst, vraagt zij de regering om voor 1 februari a.s. met een nadere notitie terzake te komen. Naar aanleiding van deze notitie wil de VVD-fractie graag spoedig verder overleggen, zodat het geplande wetgevingstraject niet in gevaar kan komen.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter! Ik begrijp dat mevrouw Meijer een uitleg over en een toelichting op de keuze voor het model vraagt. Ik heb er zelf ook om gevraagd, maar ik zie nog niet zo scherp wat zij bedoelt. Zij wil een fiscale regeling. Wat is volgens haar het bezwaar ten opzichte van de keuze die het kabinet nu heeft gemaakt?

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik wil eerst het antwoord van de staatssecretaris afwachten. Voorlopig heeft de VVD-fractie geen voorkeur voor een inkomensafhankelijke subsidie-regeling. Als de randvoorwaarden die wij nu hebben gesteld voor een mogelijk snelle notitie kunnen

worden ingevuld, zullen wij ons opnieuw beraden. Dit is onze richting. Ik neem aan dat de PvdA-fractie diezelfde richting kiest. Waarom heeft de regering gekozen voor dit model, terwijl iedereen die betrokken is bij de aanbevelingen omtrent het financieringsmodel in de richting gaat van een fiscaal model? Het is in feite dezelfde vraag.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Ik proef wel dat de achtergrond deels dezelfde vraag is, maar ik heb toch het gevoel dat mevrouw Meijer kritischer is ten opzichte van de gekozen oplossing dan mijn fractie. Waar ligt haar kritiek; waar ligt voor haar de grens? Er wordt aangegeven dat dit model bepaalde voordelen biedt ten opzichte van het fiscale model. Mevrouw Meijer wil niet dat het wetgevingstraject in gevaar komt, maar zo'n notitie kan vertragend werken. Waar ligt voor haar de grens?

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik ben ervan overtuigd, zeker gezien de informatie waarover ik beschik, dat een dergelijke notitie niet tot vertraging hoeft te leiden. Ik heb die vragen en randvoorwaarden betreffende een notitie juist gesteld om een nadere afweging te kunnen maken. Na die notitie zullen wij een definitief standpunt innemen. Laat ons eerst zien wat het antwoord van de regering daarop is.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Mevrouw Meijer stelt een aantal voorwaarden. Zij stelt dat de toegang van de mensen met de laagste inkomens tot de formele kinderopvang gegarandeerd moet zijn. Vervolgens zegt zij dat er geen sprake mag zijn van een vaste werkgeversbijdrage. Dat is volgens mij echter een van de mogelijkheden om de toegang van de laagste inkomens te garanderen. Mevrouw Meijer wil daarnaast geen inkomensafhankelijke bijdrage. Ik vraag mij af hoe de toegang van de mensen met de laagste inkomens tot de formele kinderdagverblijven zich verhoudt met het schrappen van de vaste werkgeversbijdrage en het schrappen van de inkomensafhankelijke bijdrage. De exercitie die de staatssecretaris op verzoek van mevrouw Meijer moet uitvoeren, lijkt mij door dit soort randvoorwaarden vrij moeilijk. Dat is tenminste het geval, als de randvoorwaarde is dat

de mensen met de laagste inkomens toegang moeten hebben tot de formele kinderdagverblijven. Dat is nog steeds niet het geval, gezien de beantwoording van de vragen op de hoofdlijnennotitie.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Mevrouw Schimmel doet boudere uitspraken dan ik. Ik zeg niet dat ik dingen wil schrappen en ik zeg ook niet dat ik dingen niet wil. Ik zeg dat de voorkeur van de VVD uitgaat naar een fiscaal model.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Ten behoeve van de beantwoording stel ik mevrouw Meijer de volgende vraag. Er zijn diverse fiscale modellen denkbaar. Kan mevrouw Meijer concreter aangeven waar zij precies aan denkt?

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik heb dat verwoord in die zes punten. Aan de hand van die uitgangspunten ontvangt mijn fractie graag enige nieuwe informatie. Ik heb echter niet uitgesproken dat mijn fractie dit wel wil en dat niet. Ik wil graag dat de door mij genoemde randvoorwaarden uitgewerkt worden in de notitie van de staatssecretaris. Ik kom nog even terug op de vaste werkgeversbijdrage. Wij gaan daar inderdaad liever niet vanuit. Een dergelijke verplichting kan werkgevers niet worden opgelegd. Het behoort ook tot het uitgangspunt van de regering, dat men niet-verplichtend zal zijn in de richting van werkgevers. Dit onderwerp behoort per definitie thuis in de onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers. Ik ben van mening dat wij op dit punt een semantische discussie voeren. Het zou verstandig zijn om eerst een definitie te bepalen van het begrip "vaste bijdrage", want het is nu een aanname. Er moet in dit opzicht sprake zijn van vrijwillige afspraken tussen werkgevers en werknemers. Wij moeten dus geenszins af van een bijdrage van werkgevers. Werkgevers hebben wel degelijk een verantwoordelijkheid hierin.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Welke van de zes uitgangspunten is voor mevrouw Meijer het belangrijkste?

Mevrouw **Meijer** (VVD): Alle zes.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Zij begon met de toegang tot kinderdag-

verblijven voor mensen met een laag inkomen. Dat moet toch het belangrijkste uitgangspunt zijn, gezien het feit dat tot nu toe vooral de mensen met de hoge inkomens gebruik kunnen maken van het kinderdagverblijf? Als dit het belangrijkste uitgangspunt is van mevrouw Meijer, vrees ik dat de andere uitgangspunten minder aan bod zullen komen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Mevrouw Schimmel spreekt van het belangrijkste uitgangspunt, maar dat is er voor mij niet. Ik heb zes punten genoemd, die alle even belangrijk zijn.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Ik vrees dat die uitgangspunten met elkaar strijdig zijn.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dat denk ik niet. Ik denk dat zij alle zes beantwoord kunnen worden. Toegang voor de mensen met de laagste inkomens is heel belangrijk. Ik heb ook gezegd dat de overheid op een aantal manieren de prijs van een kindplaats kan subsidiëren, namelijk via de bijstand of de arbeidsstimuleringsmiddelen. Dat is een van de punten die wij graag uitgewerkt willen zien.

De heer **Rouvoet** (RPF/GPV): Om het gewicht van haar betoog te bepalen, stel ik mevrouw Meijer de volgende vraag. Zij zei dat zij in een notitie voor 1 februari een reactie van de staatssecretaris wil over de opvatting van de VVD-fractie. Daarbij sprak zij ook over voorwaarden. Het is niet oninteressant om te vernemen op welke manier zij een ander bedoelt. Zijn de door haar genoemde punten voorwaarden waaraan, los van eventuele strijdigheid, moet worden voldaan om de VVD bij nadere afweging te laten toestemmen? Of is mevrouw Meijer slechts geïnteresseerd in de intellectuele gedachteswisseling op dit punt?

Mevrouw **Meijer** (VVD): Het laatste is het geval.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Omdat wij nu voor de kinderopvang inkomensafhankelijke tabellen hanteren, wil ik graag van mevrouw Meijer horen of de VVD-fractie af wil van iedere vorm van inkomensafhankelijkheid. Dat is mij niet helemaal duidelijk. Het gaat namelijk niet alleen om mensen met

een bijstandsuitkering, maar ook om mensen met een laag inkomen die wel aan het arbeidsproces moeten kunnen deelnemen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Om te beginnen lijkt het mij niet verstandig om af te willen van tabellen. Naar mijn mening moeten de bestaande tabellen gehandhaafd worden, want het lijkt mij onmogelijk om ze af te schaffen. Daarnaast heb ik gesproken over arbeidsstimuleringsmiddelen en ik ben dan ook benieuwd wat daarover in de notitie zal staan. Voorzitter! In de inleiding van deze inbreng heb ik aangegeven dat het begrip "kwaliteit in de kinderopvang" voor de VVD betekent dat het belang van het kind in de kinderdagverblijven voorop moet staan. Overigens heb ik niet de indruk dat dit niet het geval is. Ouders blijven primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen en voor de keuze die zij maken bij de opvang. Maar basiseisen van kwaliteit dienen te worden vastgelegd ten behoeve van een veilige en verantwoorde omgeving voor het kind. De hoofdlijnennota gaat op dit belangrijke aspect in onze opvatting te summier in. De VVD kiest ervoor het toezicht en de handhaving van de basiskwaliteitseisen neer te leggen bij de GGD's, zoals in de nota wordt voorgesteld. Duidelijkheid omtrent de eindverantwoordelijkheid van de gemeenten met betrekking tot het toezicht op de kwaliteit wordt in de hoofdlijnennota niet gegeven. Om toezicht op lokaal niveau goed uit te kunnen voeren, zullen de landelijk geldende basiskwaliteitseisen helder geformuleerd moeten worden, evenals een uniform sanctiebeleid. Basiskwaliteitseisen liggen nu vast in de bestaande AMvB. Thans zijn gemeenten, maar ook kinderopvang-instellingen, vrij hieraan hun eigen kwaliteitseisen of, zoals sommigen het noemen, pedagogisch plan toe te voegen. Wij juichen de inmiddels ontwikkelde initiatieven van de sector zelf om te komen tot een eigen kwaliteitscertificering toe, maar wij hebben enkele vragen. Wij willen van de staatssecretaris weten of de door de overheid gestelde basiskwaliteitseisen in de praktijk nog voldoen. Met andere woorden: zijn dit de goede basiskwaliteitseisen? Wat is precies pedagogische kwaliteit? Wordt in de basiskwaliteitseisen aandacht besteed aan de effecten van

kinderopvang en de latere ontwikkeling van mensen? Hoe zullen gemeenten na inwerkingtreding van de wet met deze kwaliteitseisen omgaan? Kunnen zij nog steeds hun extra eisen doen gelden? Wie is verantwoordelijk voor de uiteindelijke kwaliteit? Wie kan door ouders worden aangesproken? De VVD vindt het belangrijk dat in kinderdagverblijven goed opgeleid personeel werkt dat in staat is in probleemgevallen adequaat te signaleren wat er mis is om vervolgens ouders te adviseren en hun vervolgens door te verwijzen. In dat verband willen wij graag weten hoe het staat met de basiskwaliteitseisen ten aanzien van de opleidingen van leidsters in de kinderopvang.

Voorzitter! In de hoofdlijnennota wordt niet helder genoeg beschreven hoe de verantwoordelijkheden liggen. Zo worden verschillende taken aan gemeenten toegedicht die niet duidelijk zijn uitgewerkt, zoals ik al aanduidde. Duidelijk wordt gesteld dat rijk noch gemeenten verantwoordelijkheid zullen dragen voor het aanbod van kinderopvang, oftewel: de markt moet haar werk doen. Toch stelt de hoofdlijnennota dat gemeenten maatregelen moeten nemen om aanbieders daadwerkelijk aanbod te laten realiseren en dan uiteraard niet in strijd met het mededingingsbeleid. Hetzelfde geldt ten aanzien van planologische regelgeving. De hoofdlijnennota geeft daarmee een opdracht aan gemeenten waarvan niet duidelijk is hoe gemeenten deze taak moeten uitvoeren. Ook de eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit en het toezicht is niet voldoende uitgewerkt. Kortom, wie is het bevoegd gezag en hoe verhoudt zich dat tot de gemeentelijke eindverantwoordelijkheid? En weer opnieuw: wie kan door ouders worden aangesproken?

Voorzitter! Voorts blijkt uit de hoofdlijnennota niet hoe de daarin gestelde samenhang tussen kinderopvang en lokaal jeugdbeleid gestalte moet krijgen. Hoe zal dat vormgegeven worden? Wie is daar dan weer verantwoordelijk voor als de overheid niet verantwoordelijk is voor voldoende aanbod? Hoe verhoudt deze verplichting zich tot de BANS-akkoorden?

Tot slot is de VVD-fractie van mening dat in de uitwerking van de hoofdlijnen de verantwoordelijkheden en samenhang ten aanzien van

het peuterspeelzaalwerk, de gastouderopvang, de voor-, de tussen- en de naschoolse opvang beter dienen te worden ingevuld. Wij vragen met nadruk aandacht voor de ontwikkelingen in de kinderopvang op het platteland.

Voorzitter! Samenvattend. Met de invoering van de wet basisvoorziening kinderopvang wordt afstand genomen van een systeem van aanbodsturing. In het huidige systeem is de keuzevrijheid van de ouders beperkt. Gemeenten kopen plaatsen in en bepalen hiermee in sterke mate de aard en de omvang van het aanbod. Met de invoering van de wet komt daarentegen de keuze van ouders centraal te staan. De gemeente is niet meer de centrale inkoper. De ouder koopt de gewenste kinderopvangplaats zelf in. Ouders hebben de keuzevrijheid en bepalen zelf welk aanbod bij hun vraag past. Hiermee wordt definitief afscheid genomen van de Oost-Europese aanbodregulering en wordt de markt van kinderopvang bepaald door de vraag en dus de keuzevrijheid van ouders.

Door de sturing door ouders zal ook de diversiteit in het aanbod toenemen. De gewenste diversiteit zal het aanbod in sterke mate bepalen. De tripartiete financiering door ouders, werkgevers en overheid legt een gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid bij de betrokken partijen, maar de inkoopmacht komt volledig bij de ouders te liggen. Zij beheren hun eigen budget voor kinderopvang. Als de prijs van de gewenste keuze hoger ligt dan het tripartiete gefinancierde deel, kunnen de ouders de eigen bijdrage verhogen. De invloed van de overheid op het aanbod richt zich op het waarborgen van de kwaliteitseisen waaraan kinderopvang moet voldoen. Kortom, de rol van de overheid wordt beperkt van medebepaler tot medebetalder.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Voorzitter! Het vorige overleg was zo'n jaar geleden. Ik benadruk nogmaals dat de CDA-fractie redeneert vanuit de verantwoordelijkheid van ouders voor de opvoeding van hun kind. De overheid moet daarbij garanderen dat zij de mogelijkheid hebben de keuzes te maken die zij op grond van hun verantwoordelijkheid voor hun kind het beste vinden. Wat ons betreft, staat keuzevrijheid voortdurend

voorop. Zelf zorgen, moet net zo goed mogelijk zijn als het combineren van arbeid en zorg. Een belangrijke randvoorwaarde om arbeid en zorg te kunnen combineren, is, naast deeltijd en zorgverlof, ook voldoende betaalbare kinderopvang van een goede kwaliteit. De vraag is op welke wijze dat georganiseerd wordt. Ik heb vorig jaar reeds benadrukt dat het CDA vraagsturing in de kinderopvang voorstaat, zodat de keuzevrijheid goed tot uitdrukking komt. In onze plannen "Kiezen voor kinderen" en de notitie over de armoedeval zijn wij daarop uitgebreid ingegaan. Wij zijn voor een fiscaal model in de vorm van heffingskortingen.

In het algemeen is de ingezette weg in de richting van vraagsturing goed. Wij onderschrijven die, nog afgezien van een aantal specifieke keuzes waarover wij het bij de discussie over de wet nog zullen hebben. Veel zaken zijn nog niet exact uitgewerkt. Ik kan die dan ook niet precies beoordelen. Soms is er nog discussie nodig. Sommige vragen, zo zegt de staatssecretaris zelf, kunnen nog niet worden beantwoord, waardoor het debat nu lastig te voeren is. Ik beperk mij dan ook tot een viertal punten die wat ons betreft nu aan de orde zijn. Bij de bespreking van de wet zullen wij daarover verder discussiëren. Ik ga allereerst in op de reikwijdte, vervolgens de vraagsturing, de financiering en ten slotte de kwaliteit.

De reikwijdte van de wet basisvoorziening kinderopvang beperkt zich tot opvang van kinderen tot en met 12 jaar bij kinderopvanginstellingen via gastbureaus en in de buitenschoolse opvang. In de nota is gastouderopvang een onderbelicht aspect. Juist in het landelijk gebied is dit vaak de enige vorm van opvang. Maar er zijn ook ouders die bewust kiezen voor opvang in een gastoudergezin in plaats van in een kinderdagverblijf. Hoewel het kabinet zegt dat het gastouderschap en andere vormen van zelfstandig ondernemerschap meer mogelijk wil maken, zien wij daar niet al te veel van terug in de hoofdlijnennotitie. Ter voorbereiding op het wetsvoorstel heb ik dan ook de volgende vragen.

Het kabinet spreekt van "een op de gastouderopvang toegesneden financiële modaliteit" en een aantal aanvullende voorwaarden. Waarom moeten er een afwijkende

financieringsvorm en aanvullende voorwaarden op dit terrein komen? Ik hoor graag een nadere toelichting. Een ander citaat gaat over "de andere vormen van zelfstandig ondernemerschap". Ik vat daar aspecten van informele kinderopvang onder die wat meer geprofessionaliseerd worden. Wat houdt dat in, die andere vormen van zelfstandig ondernemerschap? Het wordt niet verder toegelicht in de nota. Mij blijft onduidelijk op welke manier het kabinet die mogelijkheden wil verruimen. De VOG schrijft daarover. Is er op dit moment inzicht in de fiscale en andere mogelijke belemmeringen die er op dit punt bestaan om tot verdere ontwikkelingen te komen? Zo ja, is er dan al nagedacht hoe die belemmeringen verholpen kunnen worden? Ik vind het een belangrijk aspect, gezien de grote vraag naar kinderopvang – even afgezien van de wachtlijsten – dat er keuzevrijheid blijft, maar ook dat deze vormen verder ontwikkeld worden. Welke belemmeringen zijn er?

De peuterspeelzalen vallen nog niet onder de werking van de wet. Ik sluit mij aan bij de vraag van de voorgaande sprekers waarom deze keuze is gemaakt. Het bieden van opvang is voor mij steeds het eerste aspect. Straks zal ik nog wat over het pedagogisch klimaat zeggen. Bij peuterspeelzalen gaat het om het bieden van opvang, maar ook om pedagogische kwaliteit, waarbij het bevorderen van welzijn en de ontwikkeling van kinderen vooropstaat. Voor al die aspecten is het goed om de kwaliteit, de toegankelijkheid en het toezicht goed te regelen, wat een van de hoofddoelstellingen van de nieuwe wet is. Zo moeten ook de voor- en vroegschoolse educatie voor alle kinderen beschikbaar zijn. De reden waarom de peuterspeelzalen niet onder de wet vallen, doet mij een beetje kunstmatig aan. Kan de staatssecretaris daarop ingaan? Er worden immers afspraken gemaakt met de gemeenten over integraal jeugdbeleid en de rol die de peuterspeelzalen daarbij kan spelen, met name bij de voor- en vroegschoolse educatie. Ik heb nog even het laatste blaadje van de VNG doorgelezen. De tussenschoolse opvang kan volgens het kabinet in de toekomst onder de werking van de wet vallen. Waarom kan deze vorm van kinderopvang daar nu al niet onder

vallen? De laatste tijd zijn immers de nodige vragen gesteld over de kwaliteit, zoals gebrek aan mensen en te weinig aanbod.

De tieneropvang bevindt zich nog in het stadium van experimenten. Het kabinet wil in 2002 bekijken of deze opvang ook onder de wet kan vallen. De vraag naar deze vorm van opvang zal niet overall even groot zijn. Daarom weten wij ook nog niet precies hoe hieraan vorm gegeven moet worden. Kan de staatssecretaris iets zeggen over deze experimenten? Kan daaruit al een conclusie getrokken worden in verband met de wet?

In het kader van de reikwijdte van de wet viel het mij op dat het kabinet stelt dat vrijetijdsactiviteiten tijdens de buitenschoolse opvang niet onder de wet zullen vallen. Ik vroeg mij af welk deel er dan wel onder de wet valt. Er ontstaat dan al gauw een discussie die ik mij herinner uit de sociale zekerheid over sociale risico's en professionele risico's. Ook hierbij zal dat ontstaan. Ik ga ervan uit dat het opvangdeel er steeds onder valt. Wij praten tenslotte over opvang. Maar als iemand als opvangpersoon, zoals ik het maar even noem, naar een sportvereniging gaat, is de grens volgens mij heel smal.

Het tweede punt waaraan ik aandacht wil besteden, is de vraagsturing. In de wet is vraagsturing het uitgangspunt. Het kabinet kiest voor een inkomensafhankelijke kinderopvangsubsidie aan de ouders, welke regeling door de belastingdienst wordt uitgevoerd. Ik heb al gezegd, dat wij het eens zijn met de keuze voor vraagsturing, maar dat wij een voorkeur zouden hebben voor een heffingskortingmodel, een omgekeerde fiscale modaliteit. Ik kom daar nog uitgebreid op terug bij de behandeling van het wetsvoorstel. Als het gaat op de manier waarop het is opgeschreven, zal er volgens mij wel een overgangsbeleid moeten worden ontwikkeld voor huidige gebruikers van subsidieplaatsen en voor de instellingen zelf. Hoe denken de bewindslieden daarover? Het kan toch niet zo zijn, dat bij de inwerking-treding van de eventuele nieuwe wet opvangvoorzieningen sneuvelen doordat onvoldoende aandacht is besteed aan de overgangsproblematiek. Misschien moet er een overgangsperiode worden ingebouwd voor situaties waarin voorzieningen dringend gewenst zijn en in een behoefte voorzien, maar

waarin instellingen op dit moment nog niet rendabel kunnen functioneren. Ik kan mij zulke situaties voorstellen in het landelijk gebied, maar ook in achterstandswijken. Zoveel is mij nu in ieder geval wel duidelijk, ook gezien wat er zich in het veld afspeelt, dat het marktmechanisme niet meteen vanaf 1 januari 2003 optimaal zal werken. Ik hoor graag hoe het kabinet daar tegenover staat.

Rondom de uitvoering van het systeem van vraagfinanciering leeft bij mijn fractie nog een groot aantal vragen. Als ik het wel heb, leggen de bewindslieden ons nu ook niet een definitieve keuze voor. Uit een oogpunt van bewustwording en van de verantwoordelijkheid die zij voor hun kind dragen, vinden wij dat het de voorkeur verdient dat ouders zelf de rekening voldoen. Uiteraard staat het de ouders dan vrij diensten in te kopen, bijvoorbeeld voor het afwickelen van rekeningen, maar dat moet dan hún keuze zijn. Ook daarop is dan natuurlijk gewoon weer de marktwerking van toepassing. Er zullen wel allerlei nieuwe activiteiten in die zin ontstaan.

Mijn derde punt betreft de tripartiete financiering. Mijn fractie onderschrijft het principe van de gedeelde verantwoordelijkheid en ook de gekozen tripartiete financiering. Dat is geen nieuws, want dat heb ik de vorige keren al gezegd. Wij kiezen evenwel niet voor het subsidiemodel. Ik vind de argumenten tegen het fiscale model met heffingskorting niet zo helder omschreven in de nota. Ik krijg daarover graag meer duidelijkheid. Het aandeel van de ouders is inkomensafhankelijk, in relatie tot de kostprijs en afhankelijk van het dagdelengebruik en het aantal kinderen. Ook wij vinden dat de bijdrage van de ouders inkomensafhankelijk moet zijn en gebaseerd moet worden op een normprijs. Voor allerlei extra's moeten ouders dan maar zelf betalen. Belangrijk is dan wel, dat er een reële normprijs wordt gehanteerd op basis waarvan aan alle wettelijke kwaliteitseisen kan worden voldaan, want die worden in dezelfde wet geformuleerd. Hierover bestaat nog wat onduidelijkheid. Wij hebben in de Kamer al vaker gesproken over de berekeningsgrondslag. Volgens organisaties in het veld is de huidige standaardkostprijs die door het kabinet wordt gehanteerd, onvoldoende. Voor-gaande sprekers hebben er ook al

naar gevraagd. Dat zou tot gevolg kunnen hebben óf dat extra kosten straks worden afgewenteld op de ouders óf dat niet wordt voldaan aan de in dezelfde wet gehanteerde basiskwaliteitseisen. Ik vraag mij af hoe de bewindslieden hiermee willen omgaan.

De wet gaat uit van een werkgevers-aandeel van eenderde van de kosten voor kinderopvang. Bij tweeverdieners is dat 17,5% per werkgever. Men gaat uit van een vaste bijdrage per opvangplaats, onafhankelijk van het inkomen van de werknemer. Wij onderschrijven de idee dat een tweedeling tussen sectoren met veel en weinig vrouwelijke en hoog- en laagbetaalde werknemers zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Het voorstel komt hieraan tegemoet. Er is echter nog onvoldoende zicht op de gevolgen voor individuele bedrijven. In macroperspectief zal de redenering zeker kloppen, maar met betrekking tot het midden- en kleinbedrijf, bijvoorbeeld de kleine zelfstandige met een meewerkende partner, hoor ik graag nog enige toelichting; daar zet ik namelijk de nodige vraagtekens bij.

Het aandeel van de overheid is afhankelijk van het inkomen van de ouders en van de bijdrage van de werkgever: indien de werkgever niet bijdraagt, wordt een gedeeltelijke inkomensafhankelijke compensatie geboden. Door slechts een gedeeltelijke compensatie te geven, die ook nog inkomensafhankelijk is, wil het kabinet voldoende prikkels in stand houden om de sociale partners in CAO's tot goede afspraken te bewegen. Dat prikkels nodig zijn, leidt men af uit het feit dat slechts in 50% van de CAO's een regeling voor kinderopvang is opgenomen. Dat percentage is ver verwijderd van de 90% die het kabinet voorstaat. Het CDA onderschrijft dat het primaat bij de sociale partners ligt. In onze ogen is het aanbod van een gedeeltelijke compensatie als een werkgever niets doet dan ook een vreemd signaal. De kans is dan immers groot dat de werkgever als gevolg daarvan helemaal achterover gaat leunen en zaken op hun beloop laat. Zo wordt het halen van die 90% nooit wat. Ik begrijp de redenering in de notitie dus niet. Volgens mij is zij inconsistent, want juist een prikkel voor het tegengestelde. Graag hoor ik hierop een reactie; immers, een gedeelte van de verantwoordelijkheid wordt nu dus door de overheid overgeno-

men en dat is niet verstandig. Kortheidshalve sluit ik mij aan bij de reeds gestelde vragen over de doelgroepen. Ik hoor dus graag iets meer over de zelfstandigen en ook over meewerkende partners. Nu de marktwerking en de kwaliteit. De wet gaat uit van marktwerking, de overheid is niet verantwoordelijk voor het aanbod. Dat betekent dat ouders recht hebben op een financiële tegemoetkoming voor het feitelijk gebruik van kinderopvang, maar geen rechtens afdwingbare aanspraak op een plaats in de voorziening. Die systematiek onderschrijf ik. Gezien de wachtlijsten en de groeiende vraag is het niet te verwachten dat op korte termijn een evenwicht tussen vraag en aanbod zal ontstaan, waarbij de keuzevrijheid van de ouders het aanbod stuurt. Nu op de markt sprake is van een grote krapte valt een prijsstijging te verwachten. Hoe gaat het kabinet daarmee om, in het licht van de berekeningsgrondslag en de normprijs? De belangenvereniging voor ouders pleit voor een Opta-achtige regeling met vaststelling van een zekere bandbreedte, totdat ouders echt met de regeling uit de voeten kunnen en kunnen kiezen. Hoe staat het kabinet daartegenover? Voor starters is het nog steeds moeilijk om de financiering rond te krijgen en accommodaties te vinden. Blijkbaar voldoet het waarborgfonds niet. Banken zijn terughoudend en gemeenten niet altijd even welwillend bij het meezoeken naar een geschikte plek. Voor de korte termijn lijkt een extra inspanning op dit terrein niet overbodig. Graag hoor ik hoe de bewindslieden hier tegenover staan. De rol van de gemeente zal veranderen, maar de gemeente houdt wel een veelheid aan taken over. Het is de vraag of de gemeenten de juiste instrumenten hebben om met name de taak op het terrein van het stimulerings- en vestigingsbeleid en het vigerend lokaal jeugdbeleid goed uit te voeren. Je kunt je afvragen of dat ook altijd moet als je veel meer naar de rol van vraagsturing gaat. In een interruptie-debatje is er net al over gesproken. Op termijn zal dit er toch iets anders uit komen te zien. In de nota staat zoiets als dat de basiskwaliteitseisen voor iedere vorm van kinderopvang hetzelfde zouden moeten zijn. De uitwerking is vooralsnog onduidelijk. Ik vraag mij

ook af of de basiseisen voor iedere vorm hetzelfde zouden moeten zijn. Als ik mevrouw Hamer hoor over de informele opvang, wil ik niet iedere oma een opleiding aanbieden. Ik zou daar nog eens wat genuanceerder naar willen kijken.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Ik begin het een beetje flauw te vinden. In het begin van mijn bijdrage heb ik gezegd, dat het niet over de opa's en oma's ging. U blijft daar maar op terugkomen.

Mevrouw **Bijleveld Schouten** (CDA): Dit is de eerste keer dat ik er iets over zeg. Ik heb er zelfs niet over geïnterrumped. Ik vond het een mooi aanknopingspunt om aan te geven, dat mijns inziens over de basiskwaliteitseisen nog wat verder gesproken moet worden, in het kader van het wetsvoorstel. Ik ben er wel voor om allerlei andere vormen van kinderopvang onder het wetsvoorstel te brengen. Daar ben ik mijn betoog mee begonnen. Je moet dan goed kijken hoe je met de kwaliteitseisen omgaat. Ik vond het wel aardig om daarbij aan te haken, omdat nu nog in de notitie staat omschreven, dat de basiseisen voor iedere vorm van opvang hetzelfde moeten zijn. Zo heb ik het in ieder geval gelezen.

De **voorzitter**: U hebt nu negentien minuten spreektijd gebruikt. Dat betekent dat u nog één minuut hebt voor de tweede termijn.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Dat is prima. Bij de behandeling van het wetsvoorstel zal op een aantal punten verder gediscussieerd worden. Daarom heb ik ervoor gekozen om uitgebreid om toelichtingen te vragen. Ik heb dan niet al te veel behoefte aan een uitgebreide tweede termijn. Een aantal punten zal later verder besproken moeten worden. Nu ontbreekt de tijd daarvoor. Ik wil wel graag horen op welke termijn de staatssecretaris de wet bij ons denkt te kunnen indienen.

De vergadering wordt van 12.45 uur tot 13.30 uur geschorst.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Mevrouw de voorzitter! Mijn bijdrage begin ik met een woord van dank aan de ambtenaren van VWS. Toen vorige week bleek dat mijn 55 vragen op een raadselachtige wijze het

ministerie niet hadden bereikt, zijn mijn 55 vragen alsnog in drie dagen beantwoord. Daar ben ik heel erg blij mee. Aangezien wij in de sinterklaastijd leven, heb ik gezocht naar marsepeinen pluimpjes. Die zijn echter niet in de aanbieding. Ik heb wel wat andere kleine surprises bij mij om mijn dankbaarheid te tonen. Ik zal ze even aan de voorzitter overhandigen.

Mijn bijdrage aan dit debat is beperkt tot tien minuten in eerste en tweede termijn. Dat is heel jammer, want er is veel over de nota Hoofddlijnen wet basisvoorziening kinderopvang te zeggen. Ik zal dat vooral in staccato doen.

Wij bespreken vandaag de hoofddlijnen van een wet die in de maak is en die van grote invloed zal zijn op de toekomst van de kinderopvang. Ik onderschrijf het uitgangspunt van het kabinet dat kinderopvang van groot belang is voor het verbeteren van zorg en arbeid, maar dat het ook gaat om het bieden van een verantwoorde pedagogische omgeving voor de kinderen. De achtergrond van de staatssecretaris als Kamerlid dat zich inzette voor jeugdhulpverlening, verloochent zich hier niet bij. De wet moet bepaalde rechten gaan garanderen op het moment dat van een kinderopvangplaats gebruik wordt gemaakt, te weten het recht op een financiële bijdrage van de overheid en het recht op kwaliteit.

Het financiële uitgangspunt van de wet wordt vraagfinanciering. Daar hebben wij vorig jaar om gevraagd. Wij zijn blij dat het dit uitgangspunt geworden is. Toch wordt de vraagfinanciering afhankelijk gemaakt van het regelen van kinderopvang in CAO's. Daar ligt een van onze knelpunten. Op termijn wordt gestreefd naar 90% van de CAO's met afspraken over kinderopvang. Over de termijn wordt niets gezegd. Dat is echter nodig, als je tot een duurzame financiering wilt komen. Wat moet het ijkpunt in 2002 zijn, dus vlak voordat de wet in werking treedt? Is dat 80%? En wat wordt je terugvalpositie als dat percentage niet wordt bereikt? De ouders worden gedeeltelijk gecompenseerd als er geen werkgeversbijdrage is, maar het gaat er juist om dat er wel een werkgeversbijdrage tot stand komt. Bij de fiscale pensioenwetgeving hebben wij een terugvalpositie in de wet gecreëerd als sociale partners niet tot bepaalde

doelstellingen op het gebied van pensioenregeling komen. Als de doelstellingen niet worden bereikt, grijpt de overheid alsnog in. Wil de staatssecretaris dat ook doen in de wet basisvoorziening kinderopvang, als een soort stok achter de deur? Het monitoren van CAO-afspraken vinden wij belangrijk. Echter, van belang zijn niet alleen het aantal afspraken, maar ook de inhoud van de afspraken. Afspraken in CAO's kunnen namelijk uiteenlopen van zeer marginaal naar zeer specifiek. En er moeten ook geen beperkingen worden gesteld aan het budget in CAO's, want anders kunnen de ouders het recht op kinderopvang niet bewerkstelligen. Kortom, ook de inhoud van de afspraken en niet alleen bijvoorbeeld 90% is van belang. Daarnaast zal nog goed gemonitord moeten of de globale verdeling van eenderde-eenderde-eenderde tot stand komt. Dat is nu nog geenszins het geval, gelet op de beantwoording van de vragen. Het tweede punt dat belangrijk voor ons is, is de betaalbaarheid van de kinderopvang. Ter ondersteuning wijs ik op de gemeenschappelijke brief van Boink, VNG, de VOG en de branchevereniging van ondernemers in de kinderopvang. Zij hebben ernstige zorgen over de financiële beletsels voor individuele ouders om arbeid en zorg te combineren. Zij baseren hun zorg op de uitgangspunten en berekeningen in de bijlage van de hoofdlijnennota, waarin wordt gerekend met relatief lage ouderbijdragen die niet overeenkomen met de huidige inkomensverdeling. Ook in de beantwoording van de schriftelijke vragen wordt niet veel duidelijk. Ik vind het van groot belang dat bij de nadere uitwerking in het wetsvoorstel meer helderheid wordt gecreëerd op dit punt, waarbij het uitgangspunt moet zijn dat er een verbetering komt van toegankelijkheid tot de kinderopvang voor mensen met lage inkomens. Ook de positie van alleenstaande ouders behoeft wat ons betreft nadere uitwerking. Hetzelfde geldt voor grotere compensatiemogelijkheden die worden gecreëerd voor tweede en volgende kinderen. Een belangrijk punt in de uitwerking blijft de wijze waarop de kinderopvang betaald moet worden. Het is goed om de rekening bij de ouders te leggen, maar dit moet niet tot gevolg hebben dat de ouders worden geconfronteerd met heel

ingewikkelde betalingsconstructies. Wij letten er bij wetgeving altijd op dat de administratieve lasten niet toenemen. Voor ouders moeten deze lasten zeker niet toenemen. Wij hadden en hebben nog steeds een sterke voorkeur voor het fiscale model van de kinderopvang via heffingskortingen in de inkomstenbelasting. Maar wij zijn niet tevreden over de wijze waarop dit fiscale model wordt afgeserveerd. De staatssecretaris stelt dat de mogelijkheid tot een hogere fiscale tegemoetkoming dan belastingbetaling niet voorzien is in het wetsvoorstel inkomstenbelasting 2001. Ik begrijp dat niet zo goed. De individuele algemene heffingskorting wordt immers ook uitgekeerd aan de niet-verdienende partner. Ik begrijp wel dat het subsidiemodel dat nu wordt voorgesteld, een zekere finetuning mogelijk maakt en ik snap ook wel dat dit van belang is. Maar wij zijn nu mogelijkheden aan het onderzoeken om huursubsidie via een fiscale tegemoetkoming ter beschikking te stellen en dan begrijp ik niet zo goed waarom in dit model de subsidie weer voorop wordt gesteld. Ik kan mij voorstellen dat bij de nadere fiscale verkenningen toch nog een keer aandacht aan dit aspect wordt geschonken en dat, voordat het wetsvoorstel basisvoorziening kinderopvang wordt behandeld in de Kamer, wij van die nadere verkenning op de hoogte worden gesteld. Het kabinet gaat uit van een tripartiete financiering en van een maximering van de rijksbijdrage. De tripartiete verdeling, de maximering van de rijksbijdrage en de groei van de sector als gevolg van de vraag kunnen met elkaar botsen. Dat mag niet het geval zijn. In ieder geval moet, naar de mening van mijn fractie, nog eens gekeken worden naar de rijksbijdrage die afgeleid is van de veronderstelde kostprijs van f 19.515. Dat kostprijsniveau is volgens velen in het veld te laag en zou minstens f 21.000 moeten bedragen. Wij gaan ervan uit dat in het wetsvoorstel nog eens aandacht aan die kostprijs wordt besteed. Overigens ben ik het ook eens met mevrouw Hamer dat wij ons moeten afvragen in hoeverre die kostprijs in het systeem straks nog een rol kan spelen. De rol van de gemeente blijft belangrijk in het scheppen van voorwaarden om de gewenste infrastructuur te bewerkstelligen en

tot afstemming te komen met andere voorzieningen. Er wordt van gemeenten een stimuleringsbeleid, een vestigingsbeleid, een informatiebeleid, een doelgroepenbeleid en een regisseursrol verwacht. De schrik slaat je soms wel eens om het hart als je uit het veld hoort hoe sommige gemeenten invulling geven aan die rol. Zelfs in gemeenten met heel grote uitbreidingslocaties wordt soms maar mondjesmaat voorzien in een aantal kinderopvangplaatsen, nog daargelaten dat alle andere rollen ook moeten worden vervuld. Als ik het goed begrijp, wil de staatssecretaris kinderopvanginstellingen tot samenwerkingsverbanden met andere, voor lokaal jeugdbeleid relevante samenwerking stimuleren door hen als onderdeel van de kwaliteitseisen te verplichten om voor de ouders inzichtelijk te maken welke beleid zij voeren met betrekking tot de lokale samenwerking. Ik ben het daarmee eens. Het is goed om aan de kinderopvangverblijven te vragen met wie zij samenwerken. Maar hoe ziet de staatssecretaris daarbij een rol voor de gemeente? Ik ga misschien nog niet zover als mevrouw Hamer, die gemeenten gelijk met financiële sancties dreigt, maar hoe zou de regisseursrol voor de gemeente ingevuld kunnen worden? In andere beleidsvelden wordt nog wel eens gewerkt met het opstellen van beleidsplannen, zodat de burgers in de gemeente kunnen zien in hoeverre er in de gemeente aandacht aan wordt besteed. Ik hoor graag hoe de staatssecretaris zich dit voorstelt.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Hoe verhoudt dit uitgangspunt zich tot de keuzevrijheid van ouders?

Mevrouw **Schimmel** (D66): Het gaat erom dat er in de gemeente een regisseursrol wordt vervuld. Ouders hebben er baat bij als de gemeente die regisseursrol goed vervult, namelijk doordat er een samenhangend aanbod komt van opvang voor kinderen van nul tot vier, buitenschoolse, naschoolse en tussenschoolse opvang en afstemming van school- en werktijden. Daarbij zou de gemeente een heel goede functie kunnen vervullen. Dat maakt het voor ouders veel gemakkelijker om hun keuzevrijheid te vergroten.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Uitgaande

van de hoofdlijnen die nu in de nota worden aangegeven, zal er een enorme variatie aan aanbod komen. Er zullen dus allerlei soorten opvang komen. Zou volgens u bij al die aanbiedingen moeten worden voldaan aan de gemeentelijke eisen?

Mevrouw **Schimmel** (D66): Het enige wat ik beweer, is dat de gemeente de partijen aan tafel moet zetten om allerlei zaken, zoals schooltijden en werktijden, op elkaar af te stemmen. Zij moeten zich verder afvragen op welke manier in een nieuwbouwlocatie een centrum kan worden gerealiseerd met allerlei voorzieningen. Daarvoor moeten de partijen met elkaar aan tafel gaan zitten. Daar gaat het mij om. Het gaat mij dus niet om het verminderen van de keuzevrijheid voor ouders, maar juist om het vergroten ervan en ik vind dat de gemeenten daarbij een rol moeten vervullen.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Wij hebben allen de lokale democratie hoog in het vaandel. Toch vraagt mevrouw Schimmel zich in deze werkruimte af hoe wij de gemeentes op gang krijgen. Ik wijs erop, dat met de lokale democratie de afwegingen worden gemaakt en als ouders niet bediend worden, stemmen zij met de voeten.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Het gaat volgens mij om de vraag hoe je werk en arbeid beter kunt combineren. Daarvoor is een aantal zaken nodig. Er wordt al het een en ander gedaan met experimenten dagindeling. Naar mijn mening gaat het erom dat ouders zoveel de mogelijk de gelegenheid wordt geboden om een keus te maken. Natuurlijk is dit iets voor de lokale democratie, maar in dit geval gaat het ook om het opperen van ideeën over de manier waarop je iets kunt organiseren. Daarvoor hoeft je niet in de plaats van de gemeenten te treden. Je kunt echter wel bevorderen dat een aantal arrangementen waarvan tot nu toe onvoldoende sprake is tot stand komt. Ik neem aan dat de heer Van der Vlies zijn oor ook wel eens te luisteren legt en dat hij ook wel eens mails van gemeenteraden ontvangt waarin wordt gezegd dat zij meer plaatsen in de kinderopvangvoorzieningen willen creëren. Op de een of andere manier loopt er echter iets niet goed.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! In de visie van mevrouw Schimmel is er dus wel ruimte voor lokale besluitvorming over de manier van inrichten, het rekening houden met voorkeuren, de keuzevrijheid enzovoorts.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Dat lijkt mij wel, maar dat staat een invulling van de regisseursrol door het departement van VWS niet in de weg.

De **voorzitter**: Mevrouw Schimmel, u heeft nog anderhalve minuut voor uw tweede termijn.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Dan zal ik nog meer staccato moeten spreken. Pedagogische kwaliteit, medezeggenschap van ouders: voor ons ontzettend belangrijk. Nog niet helemaal duidelijk hoe de kwaliteitsindicatoren er uit komen te zien. Ook de inspectie die bij de GGD wordt gelegd is voor ons van belang. Nog niet erg duidelijk is hoe de verhouding van de GGD ten opzichte van de gemeente is en hoe deze dienst zijn onafhankelijkheid kan bewerkstelligen. Het landelijk toezicht is ook belangrijk, maar er is op dit punt ook weer onduidelijkheid ten aanzien van de bestuurlijke inbedding. De medezeggenschap van ouders: ik snap dat die beter geregeld moet worden, omdat de medezeggenschap in de zorginstellingen anders van aard is dan die welke bij de kinderopvang moet worden geregeld. Wij willen ervoor waken dat de adviesbevoegdheden van de oudercommissie verminderd worden. Wij willen ook graag de medezeggenschap onder de wet basisvoorziening kinderopvang brengen. Hetzelfde geldt voor de tussenschoolse opvang. Meerdere leden hebben er al voor gepleit daarvoor een structurele regeling met kwaliteitseisen op te stellen. Voorzitter! Er zullen nog flinke inspanningen moeten worden verricht om per 1 januari 2003 het nieuwe stelsel te laten ingaan. Goede overgangsregelingen zijn voor ons van belang. Wat dat betreft sluit ik mij aan bij de opmerkingen van mevrouw Bijleveld. Zij had wat meer tijd voor haar uiteenzetting. Ons eindoordeel: de hoofdlijnennota is echt een hoofdlijnennota en behoeft nog veel nadere uitwerking. Voor ons staat voorop dat er een echte basisvoorziening kinderopvang moet

komen, goed betaalbaar en bereikbaar.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter! De wet basisvoorziening kinderopvang garandeert bepaalde rechten op het moment dat van een kinderplaats gebruik wordt gemaakt, zo lezen wij in de stukken. De wet erkent dus niet het recht op een plek. De fractie van GroenLinks is voor een basisvoorziening kinderopvang met bij wijze van spreken alle maatregelen van de wieg tot na de puberteit, dus inclusief peuterspeelzalen, 24-uursopvang, BSO, TSO en tieneropvang. Het is een heel rijtje dat volgens ons moet aansluiten. Dat betekent niet dat je verplicht bent om gebruik te maken van die voorziening. Je hebt wel het recht om van die mogelijkheden gebruik te maken. Wij vinden dat het voorstel nog te veel is gericht op het verhogen van de arbeidsparticipatie van beide partners. Ook andere groepen moeten expliciet voor de kinderopvang in aanmerking komen. Het moet geen regeling zijn voor goed verdienende tweeverdieners, maar je zou het veel ruimer moeten trekken. Wij zien de kinderopvang als een regeling om arbeid en zorg goed te combineren, een onderdeel van het gemeentelijk jeugdbeleid en een waardevolle aanvulling op de opvoeding en zorg voor ouders. Ook de medezeggenschap van ouders en kinderen is van groot belang. Wij gaan daarbij uit van het zogenaamde "combinatiescenario". De betaalbaarheid voor alle inkomensgroepen is voor ons een essentieel onderdeel van deze voorstellen. Indertijd is bij de discussie over arbeid en zorg een motie van mij aangenomen waarin een inkomenseffectrapportage voor verschillende voorzieningen is gevraagd. Ik lees nu in de beantwoording dat concrete voorbeelden van inkomensgevolgen nog niet zijn te geven en ook dat niet is aan te geven wie het meest profiteert van de voorgestelde regelingen. Het lijkt mij toch een absolute voorwaarde dat op deze punten een antwoord komt voordat wij überhaupt verder kunnen gaan met deze voorstellen. Een concrete vraag is waarom mijn motie over de inkomenseffectrapportage ook op dit punt niet is uitgevoerd. Wat de beschikbaarheid van de kinderopvang betreft, wordt er gegoocheld met allerlei cijfers.

Hopelijk krijgen wij straks geen situatie zoals bij de Nederlandse spoorwegen: veel vraag en te weinig aanbod. Weliswaar zijn er meer plekken gerealiseerd, maar ook de vraag neemt enorm toe. Dat moet wel gelijk opgaan. Gemeenten hebben aangegeven dat zij 13.000 extra plekken kunnen realiseren. Dat kost 140 mln. Is het kabinet bereid, na alle miljarden die gisteren weer door Melkert zijn genoemd in Buitenhof, om er extra in te investeren?

Ook de gebouwen en het personeel zijn van groot belang. Wij pleiten ervoor dat er veel aandacht wordt gevraagd voor het investeren in de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden voor het personeel. Ook daar kan het NS-effect ontstaan met heel veel vraag, maar te weinig mensen die in deze belangrijke sector aan het werk willen en blijven, omdat er niet al te best wordt betaald. Ook de herintreders zijn een interessante groep. Ik las vanmorgen in Trouw dat de PvdA grootste plannen met hen heeft. Ik heb vorige week bij de begrotingsbehandeling van VWS een motie ingediend over de herintreders – de staatssecretaris van Financiën is ook hier – om bijvoorbeeld de specifieke afdrachtkorting daarbij te betrekken, de combinatiekorting nog verder uit te werken en veel meer aandacht te besteden aan de flexibele werktijden en aan het aanbieden van passende kinderopvang, het thema van vandaag. De PvdA zit nu naast mij. Ik doe dan ook publiekelijk een oproep, want deze geweldige motie is al ondertekend door de heer Buijs van de CDA-fractie en mevrouw Kant van de SP-fractie. Wellicht kan de PvdA nu meteen boter bij de vis geven wat zij doet als er volgende week over deze motie wordt gestemd. Ik kom bij de kwaliteit van de kinderopvang. Er is nu eigenlijk weinig te kiezen door ouders. Er zijn wachtlijsten, dus pik in die plek. Het gaat eigenlijk niet eens meer om de kwaliteit van de plek, want je bent al lang blij dat je iets hebt kunnen regelen. Een kritische vergelijking van verschillende plekken is nu eigenlijk niet aan de orde, want je bent al lang blij met die oplossing. Wij pleiten voor een pedagogische kwaliteit, een kidskeurmerk, waarop kinderopvangvoorzieningen worden gecontroleerd. Ik zou het prettig vinden als daarop nader kan worden ingegaan. Bij kinderopvang probeer

je natuurlijk niet alleen om zonder ongelukken de dag door te komen met een meute kinderen; je moet die kinderen ook kwaliteit kunnen bieden in de opvangvoorziening. De voorgestelde kwaliteitseisen, die nu zijn ondergebracht bij de GGD, zijn in onze ogen te beperkt. Ze zijn te veel gericht op hygiëne en de hoogte van kapstokjes en te weinig op de pedagogische kwaliteit. Over de ondernemers in de kinderopvang het volgende. Iedereen mag kinderen opvangen. Wordt het dus niet eens tijd om daar meer eisen aan te stellen, bijvoorbeeld door een verklaring van goed gedrag en een middenstandsdiploma te verlangen?

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Legt mevrouw Van Gent niet erg de nadruk op het pedagogisch klimaat, ook gezien hetgeen zij nu zegt over de kwaliteitseisen? Wij praten nu primair toch over opvang? Zij spreekt erg denigrerend over de gezondheids- en veiligheidseisen, terwijl het kenmerkend is voor een opvangfaciliteit dat die vooropstaan. Daarna zijn die andere aspecten aan de orde, lijkt mij.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het was niet mijn bedoeling om er denigrerend over te doen. Ik wilde aangeven dat het niet genoeg is. Het thuis opvangen van één of twee kinderen is anders dan de zorg van één leidster over tien peuters en kleuters. In dat geval is meer investering nodig. Ik wil dat in de juiste proporties neerzetten en ik ben benieuwd wat de staatssecretaris daarvan vindt. Wij hebben in dit verband een prachtige inspraakreactie gekregen. Daarin stond dat men toch maar in staat moet zijn om tien kraaiende en jengelende peuters en kleuters, die op hetzelfde moment brullen, honger hebben, zich vervelen of een poebroek hebben, te hanteren. Het lijkt mij dan ook van belang dat in de pedagogische kwaliteit van de opvang wordt geïnvesteerd. Daarnaast moeten natuurlijk de kapstokjes bereikbaar zijn voor de kinderen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Wat bedoelt mevrouw Van Gent met investeren? Bedoelt zij financieel investeren? Wie betaalt in dat geval de prijs? Moeten de ouders met de lage inkomens die betalen?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik

kom daar straks op terug. Ik wil dat er een soort keurmerk komt voor de kinderopvangvoorzieningen, een zogenaamd kidskeurmerk, ook op de pedagogische kwaliteit. Ik vraag het kabinet om dit nader uit te werken. Talloze deskundigen hebben daar verstand van en kunnen erover adviseren. Uiteindelijk zou de GGD of een aparte inspectie kinderopvang daarbij betrokken kunnen zijn. Ouders zijn op die manier verzekerd van een goede kwaliteit van de kinderopvangvoorziening, waar veel kinderen veel tijd van hun zeer jonge leven doorbrengen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Is mevrouw Van Gent van mening dat de pedagogische kwaliteit nu niet deugt?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat vind ik zo kort door de bocht. Zo wil ik het niet noemen. Ik denk dat het beter kan en dat wij het beter met elkaar kunnen organiseren. Dat zou mevrouw Meijer als liberaal toch moeten aanspreken. Voorzitter! De GroenLinks-fractie is voor een model waarin werkgevers, overheid en ouders evenredig bijdragen. Het kabinet stoelt te veel op de CAO's. Er is daarin een grote diversiteit. Er zijn zelfs CAO's waarin alleen vrouwen of alleenstaande ouders nog recht hebben op kinderopvang. Ik vraag het kabinet dan ook om vast te leggen wat in de CAO's geregeld moet zijn, want op dit punt gaat het van goed naar zeer matig tot nihil. Wij pleiten ervoor om alle werkgevers in minimaal eenderde van de kosten van kinderopvang te laten bijdragen. Kleine bedrijven en bedrijven met veel gebruikers van kinderopvang betalen in ons model een maximaal bedrag, bijvoorbeeld aan de hand van het gemiddeld gebruik van de beroepsbevolking van kinderopvang. Ouders betalen een eigen bijdrage die ligt tussen de kostprijs en de werkgeversbijdrage, ofwel de kostprijs minus de werkgeversbijdrage. Subsidies kunnen gevarieerd worden om de inkomensafhankelijke toets te behouden. Anderen hebben gevraagd om fiscale verkenningen nader uit te werken, maar het lijkt ons goed om vóór de behandeling van de wet dit soort modellen nader uit te werken. Ik heb ook gevraagd waaraan de bijeengesprokkelde gelden besteed kunnen worden. Dat is het punt van

het informele circuit. Wij hebben het gehad over de opa's, de oma's en de buurvrouwen. Ik vraag mij af of de buurvrouw, als zij als gastouder fungeert, uit dat budget betaald mag worden. Hoe creatief mag van de subsidies gebruik gemaakt worden voor het informele circuit? Het is uitermate belangrijk om daar duidelijkheid over te krijgen omdat er nog zo'n enorme krapte is in het aanbod van de kinderopvang. Tot slot doe ik de suggestie om een prijsvraag in het kader van kinderopvang in te stellen gericht op beschikbaarheid en inpasbaarheid van voorzieningen voor kinderopvang op het platteland en in stedelijke gebieden. Verwezen wordt naar de artikel 19-procedure, waarbij los van het bestemmingsplan snel een bepaalde voorziening gerealiseerd kan worden. Mij lijkt het echter een aardig idee om architecten en stedenbouwkundigen in te huren om ideeën naar voren te brengen voor meervoudig gebruik van voorzieningen, bijvoorbeeld gekoppeld aan de brede school. Dan hoef je niet met je kinderen heen en weer te leuren van de ene voorziening naar de andere. Het gaat mij om voorzieningen die efficiënt in elkaar overlopen. Het is toch een leuk initiatief om mensen uit de sfeer van de ruimtelijke ordening hierbij te betrekken en oplossingen te laten bedenken voor dit grote knelpunt.

De heer **Rouvoet** (RPF/GPV):
Mevrouw de voorzitter! Onze fracties constateren een verschuiving in de uitgangspunten voor opvoeding en opvang van kinderen in de loop van de jaren. Het uitgangspunt was dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen en nu is het uitgangspunt steeds meer dat ouders verantwoordelijk zijn voor het regelen van opvang voor hun kinderen. Dat is een vorm van professionalisering, in de zin van een meer bedrijfsmatige opvang van kinderen en dat is vooral een gevolg van de nadruk die in onze samenleving wordt gelegd op economische zelfstandigheid, toenemende arbeidsparticipatie en tweeverdienschap. Die ontwikkeling juichen wij niet toe. Natuurlijk geldt ook voor onze fracties dat het positief is dat mensen – en in de praktijk gaat het hier vooral om vrouwen – meer dan in het verleden gelegenheid hebben om zich te ontplooiën en hun talenten te gebruiken, ook in

betaalde arbeid. Maar bij een toenemende arbeidsparticipatie zouden wij bij voorkeur maatregelen willen zien die gebaseerd zijn op het uitgangspunt dat het primair de ouders zijn die hun kinderen opvoeden en opvangen. Om die reden hebben wij juist op het terrein van de combinatie van arbeid en zorg initiatieven genomen bijvoorbeeld voor het stimuleren van deeltijdarbeid.

De realiteit is dat er een groeiende behoefte is aan kinderopvang en dat wij te maken hebben met een ondoorzichtig veld van vormen en initiatieven, een verbrokkelde financieringsstructuur en diffuse verantwoordelijkheden. Ik verwijs naar de knelpunten die in de nota worden genoemd. Nu is er een wet aangekondigd met de ambitie om hiervoor de oplossing te bieden. Ik citeer: de tijd is rijp voor een zelfstandig financieel, bestuurlijk en wettelijk kader voor de kinderopvang. De hoofdlijnennota bevat de hoofdlijnen voor zo'n wet. Vandaag kan ik in de tijd die mij gegeven is slechts een reactie geven op hoofdlijnen. In een later stadium kom ik daar in detail nog wel op terug, bijvoorbeeld op de precieze inhoud van de regierol van gemeenten bij een meer vraaggestuurd stelsel. Vandaag wil ik vooral wat ijkpunten meegeven die voor de fracties van RPF en GPV gelden.

In de titel van de wet staat dat het om een basisvoorziening gaat. Daarmee wordt geduid op een voor iedereen toegankelijke voorziening. Een vraag is dan wat de overheidsverantwoordelijkheid precies is ten aanzien van deze voorziening en ook ten aanzien van de financiering. Dat mag voor menigeen vanzelfsprekend zijn, maar ik ben van mening dat die vraag altijd afzonderlijke beantwoording behoeft. Vanouds hebben onze fracties de verantwoordelijkheid op het terrein van de kinderopvang altijd willen richten op specifieke situaties, de bijstandsmoeders bijvoorbeeld. De praktijk van vele tientallen miljoenen guldens subsidie heeft altijd op een kritische bejegening onzerzijds kunnen rekenen. Maar als je dan kiest voor een ruimere financiële overheidsbetrokkenheid bij kinderopvang, dan moet die, ook in onze ogen, daadwerkelijk gericht zijn op de keuzevrijheid van de ouders. In dit licht vinden wij de voorstellen in de

hoofdlijnennota in meer dan één opzicht eenzijdig.

Dat brengt mij allereerst bij de doelstellingen van de wet, zoals in de nota worden aangegeven. Hoewel er twee worden genoemd, is het faciliteren van het combineren van arbeid en zorg toch de enige echte doelstelling in onze ogen. De andere doelstelling, het bieden van een pedagogisch verantwoorde omgeving, kan natuurlijk nooit het doel van kinderopvang zijn; hooguit een basisvereiste voor de vormgeving van kinderopvang. Het lijkt een detail, maar om te voorkomen dat er op dat punt een verkeerd beeld ontstaat over wat met kinderopvang wordt beoogd, leg ik er toch maar even de vinger bij. Graag een reactie op dit punt.

Voorzitter! Er is in meer dan één opzicht sprake van eenzijdigheid. Ik noem allereerst de motivering van kinderopvang en de financiering ervan door de overheid op basis van het streven naar verhoging van arbeidsparticipatie en het bevorderen van de combinatiemogelijkheid arbeid en zorg. Verschillende organisaties hebben erop gewezen dat hierdoor groepen buiten de boot dreigen te vallen. De beantwoording van de staatssecretaris lijkt soms meer openingen te bieden dan de nota zelf. Hoe zit het precies ten aanzien van bijvoorbeeld studenten, tienermoeders, nieuwkomers met een inburgeringstraject en ouders van kinderen met een ernstige handicap? In welke mate kunnen mantelzorgers en vrijwilligers die onbetaalde arbeid verrichten hierop aanspraak maken? De definitie van kinderopvang beperkt zich namelijk niet tot de mogelijkheid van het verrichten van betaalde arbeid. Mijn fractie blijft in het algemeen aandacht vragen voor de positie van thuiswerkende ouders. Nog te vaak wordt gesproken over "thuiszittende ouders" of, ook door het kabinet, "het onbenut arbeidspotentieel". Het blijft moeilijk te verteren dat iemand die anderszins kinderen opvangt, gewaardeerde en maatschappelijk relevante arbeid verricht, terwijl iemand die zijn eigen kinderen opvangt en verzorgt, zo ongeveer voor gek wordt versleten. Voorzitter! Niet alleen de vrijheid om te kiezen voor de combinatie arbeid en zorg, maar ook de vrijheid, te kiezen tussen arbeid en zorg wordt niet bepaald gestimuleerd. Ook de keuze voor de vorm van opvang is

allerminst vrij, zo blijkt ook uit deze nota. Er is al gesproken over de informele opvang, die er in principe buiten valt. Er is gekozen voor een groeimodel. Voor ons is de wens van ouders om voor opvang op basis van een bepaalde identiteit te kiezen belangrijk. Dat kan christelijke kinderopvang zijn, maar ook opvang die aansluit bij een bepaalde cultuur. Ik denk daarbij aan allochtone ouders. Dat is te meer van belang omdat het kabinet aangeeft dat kinderopvang een basisvoorziening is die, naast gezin en school, een waardevolle bijdrage levert aan de opvoeding en de ontwikkeling van kinderen. Wordt daarvoor in het voorgestelde stelsel meer ruimte geboden?

In hoeverre wordt met de voorgestelde vraaggestuurde financieringsstructuur werkelijk keuzevrijheid geboden? In feite stuurt de overheid de vraag van de ouders nog altijd in de richting van de door haar erkende soorten van opvang. Creatieve, op maat bedachte oplossingen van ouders vallen al gauw buiten de boot. Het is dan ook de vraag in hoeverre het huidige voorstel voldoet aan de eigen uitgangspunten. Graag een nadere toelichting op dit punt. Wij hebben herhaaldelijk gepleit voor een soort PGB-constructie, dus een kindgebonden budget. Uit het antwoord op vraag 38 maak ik op dat daarmee wel aan de uitgangspunten wordt voldaan, maar dat dit al snel te duur wordt, omdat de informele opvang dan niet buiten beschouwing kan blijven. Ik sluit mij op het punt van de bijdrage van de werkgever aan bij degenen die hebben gevraagd of daarmee geen premie wordt gezet op het feit dat werkgevers bij CAO-onderhandelingen al kunnen anticiperen op de aanvulling van de overheid.

Over de marktwerking zijn onder andere door het NIZW twijfels geuit. Graag een reactie op dat punt. Mijn slotopmerking betreft de voorziene reikwijdte van de wet. Uit het gestelde op pagina 13 van de nota maak ik op dat eerst een uitbreiding van de peuterspeelzalen wordt voorzien door intensivering van voor- en vroegschoolse educatie, maar vervolgens zullen zij langzaam opgaan in de kinderopvang. Dat lijkt mij ongewenst. Waarom worden de peuterspeelzalen niet betrokken bij het wetsvoorstel?

De heer **Van der Vlies** (SGP):
Mevrouw de voorzitter! Het toekomstig stelsel voor de kinderopvang zoals in de nota Hoofdlijnen wet basisvoorziening kinderopvang is beschreven, is gebaseerd op een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders, werkgevers en overheid. In de visie van de SGP-fractie behoort kinderopvang echter niet tot de primaire taak van de overheid. Dit is per definitie een onvervreembare verantwoordelijkheid van de ouders. Conform de afspraken in het regeerakkoord wordt sterk ingezet op de uitbreiding van de kinderopvang via onder andere capaciteitsmaatregelen en fiscale stimuleringsbijdragen. Het accent ligt daarbij met name op de kinderopvang als voorziening voor werkende ouders; kinderopvang als arbeidsmarkt-instrument, met name bedoeld om het tweeverdienerschap te stimuleren. In de WBK wordt kinderopvang gezien als basisvoorziening, een begrip met een eigen betekenis, want daarvoor geldt dat elke Nederlander daar aanspraak op moet kunnen maken. Het is een opeisbaar of afdwingbaar recht. De SGP-fractie constateert echter dat een aantal groepen buiten de boot valt. Prof. Plantinga van de Rijksuniversiteit van Groningen stelt bijvoorbeeld dat studenten en mantelzorgers buiten de wet vallen. De term basisvoorziening is dus eigenlijk niet terecht, tenzij de reikwijdte verbreed wordt.

In de hoofdlijnennota WBK kiest de overheid voor een systeem van vraagfinanciering waarbij ouders de middelen zelf in handen krijgen en waarbij de uitvoering op landelijk niveau bij voorkeur bij de belastingdienst ligt. De SGP-fractie heeft meermalen bepleit, de gelden die voor kinderopvang bestemd worden via ophoging van de kinderbijslag te verdelen. Dat doet onzes inziens meer recht aan de eigen verantwoordelijkheid van de ouders. Kunnen de bezwaren die de regering tegen deze optie heeft nader worden beargumenteerd?

De SGP-fractie prefereert als tweede optie – verondersteld dat de eerste onhaalbaar blijft – een tussenvorm tussen de voorgestelde inkomensafhankelijke kinderopvangsubsidie en een ophoging van de kinderbijslag ten behoeve van de kinderopvang: het kindgebonden budget. De bijdrage via de kinderbijslag wordt door de regering ten onrechte

kindgebonden budget genoemd, maar de SGP-fractie bedoelt daarmee, analoog aan de PGB-regeling in de caresector, een budget waarmee ouders kinderopvang op maat, hun maat kunnen inkopen. Het verschil met de door de regering voorgestelde financieringsvorm is dat ook vormen van informele kinderopvang dan kunnen worden ingekocht. Ik hoor graag een reactie hierop.

De SGP-fractie vindt dat gastouderopvang eigenlijk de voorkeur verdient boven grootschalige vormen van centrale kinderopvang, omdat een gastoudergezin de thuissituatie zoveel mogelijk benadert. De regering verstaat blijkens bijlage 4 van de nota over gastouderopvang een formele vorm van kinderopvang die door middel van een gastouderbureau tot stand komt. Daarnaast zijn er echter ook informele, onderling georganiseerde vormen van gastouderopvang waarbij ouders, al dan niet op basis van een overeengekomen vergoeding, hun kind of kinderen in een ander gezin onderbrengen en op een ander moment zelf als gastouders fungeren. Deelt de regering de opvatting van mijn fractie dat ook deze vormen van onderlinge, informele kinderopvang onder het te kiezen systeem van vraagfinanciering moeten kunnen vallen? Deze benadering wordt eveneens bepleit door professor Schippers in de column in Trouw afgelopen zaterdag. De titel was "Vriendelijke fiscus voor oppas-opa". Iedereen heeft natuurlijk die column gelezen.

Staat de SGP-fractie dus zeer kritisch tegenover kinderopvang als arbeidsmarktinstrument binnen de overheidsverantwoordelijkheid met als kanttekening dat met name in de sfeer van onderwijs en zorg een reëel probleem moet worden opgelost – wij erkennen dat uiteraard en dragen eraan bij door daarvoor instrumenten te bedenken – voor kinderopvang om medische of sociale redenen moeten wel goede mogelijkheden zijn. Nu in de nota een zwaar accent wordt gelegd op medefinanciering door werkgevers is de vraag natuurlijk hoe die medefinanciering wordt vorm gegeven voor ouders van kwetsbare kinderen die niet werken, maar uit pedagogische motieven gebruik willen maken van kinderopvang. Kan de regering nader ingaan op de alternatieve

voorziening voor ouders zonder werkgever?

Wat vindt zij van de suggestie, zoals die ook door het Nederlands instituut voor zorg en welzijn is voorgesteld om de groep kwetsbare kinderen en hun ouders expliciet te benoemen als een groep die recht heeft op een financiële bijdrage van de overheid voor het bekostigen van kinderopvang, ook als deze ouders niet werken?

Voorzitter! Ik rond af. Het debat overziende – dat is het voorrecht als je de hekkensluis bent – dan verbaast het mij dat de linkse fracties eigenlijk het meest conservatief zijn. Zij spreken de overheid aan op haar taak. Die moet het regelen en druk op de ketel zetten. Mevrouw Meijer had het wat ludiek – het was waarschijnlijk ook wat prikkelend bedoeld – over Oost-Europese toestanden. Toestanden zijn er inderdaad genoeg, dat erken ik. Maar laat de SGP-fractie nou eens de meest progressieve zijn en heel helder zeggen: laten wij de kinderopvang privatiseren! Dat is echt het beste.

De vergadering wordt van 14.10 uur tot 14.20 uur geschorst.

Eerste termijn van de zijde van de regering

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Voorzitter! Ik dank de Kamer voor haar inbreng in eerste termijn. Als het gaat om de basale uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de voorgenomen wet basisvoorziening kinderopvang, moet ik constateren dat er sprake is van brede overeenstemming. Dat is op zich niet zo vreemd, want wij hebben er natuurlijk al eerder over gesproken en wij hebben getracht te luisteren naar datgene wat toen vanuit de Kamer is gezegd. Gelukkig is het gevolg dat een aantal uitgangspunten die wij in de hoofdlijnennota hebben vermeld, door de Kamer worden onderschreven. Het eerste uitgangspunt is, dat de ouders verantwoordelijk zijn voor hoe zij met hun kinderen willen omgaan, of zij deze zelf willen opvoeden dan wel naar een kinderdagverblijf willen brengen en naar welk kinderdagverblijf. De verantwoordelijkheid en de keuzevrijheid van ouders om daar zelf invulling aan te geven, dienen centraal te staan. Over dit eerste

uitgangspunt bestaat in brede zin overeenstemming. Ik geloof dat zelfs de heer Rouvoet en de heer Van der Vlies het met dat uitgangspunt eens zijn, want dan kunnen ouders ook nog voor een andere invulling kiezen.

De heer **Rouvoet** (RPF/GPV): Voorzitter! Mag ik een toelichting op het woordje zelfs?

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Ik heb dat gebruikt, omdat u het op een aantal andere punten niet met ons eens bent. Ik stel vast, dat er op dit punt sprake is van brede overeenstemming.

Het tweede uitgangspunt waarover overeenstemming bestaat, is dat er een omslag moet worden gemaakt van een aanbodgestuurd systeem naar een vraaggestuurd systeem. Ik heb dat eigenlijk iedereen horen zeggen. Het is ook enigszins een vertaling van het eerste uitgangspunt.

Het derde uitgangspunt waarover overeenstemming bestaat, is dat het nieuwe stelsel toegankelijk moet zijn voor eenieder die er gebruik van wil maken. Ik heb de meeste leden ook dat met zoveel woorden horen zeggen.

Het vierde uitgangspunt betreft het belang van een goede regeling van de kwaliteit en van een goed toezicht op de kwaliteit. Ook dat uitgangspunt wordt breed onderschreven.

Het aan de orde zijnde stuk is niet voor niets een hoofdlijnennota. Dat betekent dat er op een aantal onderdelen nog vragen vanuit de Kamer zijn gesteld over de uitwerking. De afgelopen maanden zijn wij bij de verdere voorbereidingen gericht op het tot stand brengen van de wet basisvoorziening kinderopvang, op een aantal punten natuurlijk wel iets verder gekomen dan beschreven staat in de hoofdlijnennota. Voor een deel is dat al in de schriftelijke beantwoording naar voren gekomen, maar er lopen ook nog onderzoeken die tot nadere informatie en besluitvorming moeten leiden. Dat is met name het geval op het terrein van de reikwijdte van de wet.

Er is voor gekozen de opvang van kinderen van 0 tot 12 jaar onder de wet te brengen, niet gefaseerd, maar in één keer. Voor 0- tot 4-jarigen is het eigenlijk vanzelfsprekend. Wij zien ook een snelle uitbreiding van de vraag voor 4- tot 12-jarigen. Het

lijkt ons van belang dat die ontwikkeling ook onder de wet komt te vallen. Door vrijwel alle woordvoerders is gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot de peuterspeelzalen en de tussenschoolse opvang. De teneur van de opmerkingen was, dat men graag zou zien dat die op de een of andere manier onder de wet gebracht zouden worden. Op beide terreinen zijn er op dit moment onderzoeken gaande. Er wordt onderzoek gedaan naar de feitelijke stand van zaken met betrekking tot de peuterspeelzalen en het regime dat daarvoor in de gemeentes geldt. Soms zijn peuterspeelzalen professioneel uitgevoerd en soms op vrijwillige basis. De verschillen tussen peuterspeelzalen zijn groot. Bij de tussenschoolse opvang zijn de verschillen zo mogelijk nog groter. Ook daar wordt de stand van zaken op dit moment in kaart gebracht en wordt bekeken op welke aspecten deze vormen van opvang onder de wet zouden kunnen worden gebracht. Een belangrijk uitgangspunt van de toekomstige wet basisvoorziening kinderopvang zal de tripartiete financiering zijn, met het bestaan van een werkgeversbijdrage. Wij weten dat dit al helemaal niet het geval is bij peuterspeelzalen. Twee voor de hand liggende aspecten om onder de wet te brengen, zijn de ouderbijdrage en kwaliteit. Maar de onderzoeken zijn nog niet afgerond. Wel zullen de komende maanden de resultaten ervan beschikbaar komen, zodat er besluitvorming mogelijk wordt over wat onder de reikwijdte van wet wordt gebracht en hoe.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Hoe ziet de staatssecretaris die onderzoeken meelopen in het traject van deze wet?

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Door de woorden van mevrouw Hamer over het groeimodel in acht te nemen en door bij de opstelling van de wet rekening te houden met de mogelijkheid van uitbreiding van de wet met specifieke onderdelen. Het is goed voorstelbaar dat bepaalde paragrafen of hoofdstukken uit de wet wel van toepassing zijn op peuterspeelzalen en andere niet: voor de financiering kan bijvoorbeeld een andere constructie gelden dan voor kwaliteit.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Ik kan mij goed voorstellen

dat sommige dingen wel en andere niet van toepassing worden verklaard, maar ik zie niet in waarom een dergelijke aanpassing niet vanaf het begin mogelijk is.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Wij denken hier al aan. Daarom zijn de onderzoeken gestart en denken wij nu al na over dergelijke aanpassingen. Het tempo en de voortgang van wetgeving op basis van de feitelijke stand van zaken is echter ook van belang. Wij moeten niet alleen kijken naar de theorie van de wetgeving, maar ook naar de maatschappelijke werkelijkheid van tussenschoolse opvang en peuterspeelzalen; die verschilt immers nogal van die van de kinderopvang. Misschien moet daarvoor een groeimodel worden gehanteerd. Ik heb begrepen dat u de samenhang belangrijk vindt. Wij zullen dat wegen bij de uitkomst van de verschillende onderzoeken. Als de resultaten beschikbaar zijn en wij hierover een standpunt hebben ingenomen, zullen wij de Kamer een brief doen toekomen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik wil even doorgaan over de maatschappelijke werkelijkheid van peuterspeelzalen. Vaak worden deze op het platteland als vorm van kinderopvang gebruikt. Daar bestaan ook veel knelpunten rond openingstijden, financieringsstructuur en mogelijkheden. Voor een ook in die gebieden dekkend systeem van kinderopvang lijkt mij dit van belang.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: De peuterspeelzaal is de facto vaak een vorm van kinderopvang. Het hoeft dan ook niet zo moeilijk te zijn om daarvan een kinderopvangvoorziening te maken en die als zodanig te laten vallen onder de wet. In de praktijk is veel opvang tot stand gekomen door het ombouwen van peuterspeelzalen naar een vorm van kinderdagverblijf. Die ontwikkeling lijkt mij ook in de komende jaren mogelijk.

De heer **Rouvoet** (RPF/GPV): Ook ik had hierover een vraag gesteld. De staatssecretaris legt in de nota veel nadruk op een kortetermijnontwikkeling in peuterspeelzalen en een langetermijnontwikkeling, waarbij het mogelijk is dat zij eerst moeten uitbreiden en later worden uitgezogen door de kinderopvang. Voor de continuïteit van de instellin-

gen lijkt het mij een goede zaak dat de staatssecretaris duidelijk te kennen geeft dat dit niet de bedoeling is.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Ik heb uw woorden over het leegzuigen niet zo begrepen. De gemeenten zijn volop bezig om in het kader van het beleid op het terrein van vroeg- en voorschoolse educatie een kwaliteits-slag te maken voor het functioneren van de peuterspeelzalen. Naar de mate waarin die als meer professionele voorziening gaan functioneren, wordt het insluizen in een toekomstige wet gemakkelijker realiseerbaar. In feite wordt men opgenomen in het bredere beleidskader. Men wordt helemaal niet leeggezogen. De functie wordt echter verankerd. Wij willen de reikwijdte van de wet instellen door te regelen wat minimaal geregeld moet worden en mogelijkheden te creëren om in de toekomst andere vormen van opvang onder de reikwijdte van de wet te brengen. Misschien zullen in het wetgevingstraject zelf zaken als kwaliteit en ouderbijdrage als de meest wezenlijke aspecten meteen geregeld worden.

In de nieuwe wet willen wij een aantal belangrijke punten voor de toekomst beter regelen dan thans het geval is. Iedereen heeft het al met eigen woorden gezegd. Wij hebben op dit moment veel verschillende, al dan niet tijdelijke, regelingen, een diffuse verdeling van verantwoordelijkheden en onzekerheid voor ouders, of zij wel of niet voor financiering in aanmerking komen. Sommige gemeenten hanteren een doelgroepenbeleid. Ouders met een baan kunnen daar geen gebruik maken van een gesubsidieerde plek. In andere gemeenten is dat weer anders. Kortom, dat is geen prettige situatie voor ouders die niet weten waar zij al dan niet aanspraak op kunnen maken.

In de huidige situatie is de bijdrage van de werkgever mede afhankelijk van de werknemer. Voor werkgevers met veel laagbetaalde arbeid is het in feite veel duurder om te investeren in kinderopvang dan voor werkgevers met veel hoogbetaalde werknemers. Als je arbeidsparticipatie wilt bevorderen en arbeidskosten laag wilt houden is dat is natuurlijk een rare situatie. De werkelijkheid is dan andersom. Over de rol van de verschillende gemeen-

ten is ook gesproken door de commissie.

Wat wij door middel van de voorstellen willen wijzigen in de infrastructuur is dus belangrijk. In feite willen wij met de voorstellen een antwoord bieden op de knelpunten in de huidige situatie. Een kernpunt daarbij is dat de aanbods subsidiëring, die nu via de stimuleringsregeling en de gemeenten loopt, waarbij de gemeente een subsidierelatie onderhoudt met de diverse instellingen, wordt vervangen door een systeem van vraagfinanciering, waarin de positie van de ouder centraal komt te staan. De ouder krijgt recht op een inkomensafhankelijke tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang op het moment dat daarvan daadwerkelijk gebruik wordt gemaakt.

Staatssecretaris Bos zal zometeen uitgebreid ingaan op de ratio van het fiscale model C en de afwegingen die wij hebben gemaakt in de notitie. Een belangrijk uitgangspunt bij de omslag naar de vraaggestuurde financiering is door allen genoemd, namelijk dat de toegankelijkheid van de kinderopvang voor ouders gewaarborgd moet blijven. Het bepalen van een inkomensafhankelijke bijdrage van ouders is dus essentieel om te zorgen, dat de kinderopvang daadwerkelijk toegankelijk kan zijn. Dat is nodig om de arbeidsparticipatie te bevorderen. Mevrouw Meijer zeg ik dat dit ook nodig is om de armoedeval tegen te gaan. De inkomensafhankelijkheid moet zodanig vormgegeven zijn, dat het lonend is om te werken. De verdiensten mogen niet zodanig worden afgeroomd dat men stopt. Dat is een belangrijk criterium voor het vaststellen van de nieuwe tabel. Verschillende woordvoerders hebben gevraagd hoe het zit met de microberekeningen. In de nota en in de schriftelijke beantwoording hebben wij wel aangegeven hoe de structuur van de financiering eruit komt te zien. De vraag is echter wat de effecten op microniveau zijn. Op basis van het onderzoek dat gedaan wordt naar de huidige ouderbijdrage-regeling, en van de wens om te komen tot een systeem dat de armoedeval beperkt en de arbeidsparticipatie bevordert, zullen wij een nieuw model moeten ontwikkelen. Op het moment dat die voorstellen er zijn, stel ik mij voor dat de Kamer er goed naar kijkt om ze te toetsen aan de criteria die genoemd zijn. Ik

voel mij heel erg thuis bij het uitgangspunt dat alle woordvoerders daarbij genoemd hebben. Wij willen graag dat de kinderopvang toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Krijgen wij die nadere toelichting? Krijgen wij concrete voorbeelden van inkomensgevolgen? In de schriftelijke beantwoording staat: wij kunnen die op dit moment nog niet geven, en wij kunnen nu ook nog niet aangeven wie het meeste profiteert van deze constructie. Ik begrijp dat de staatssecretaris het in de nadere brief specifiek zal aangeven.

Staatssecretaris **Vliegthart**: Op het moment dat wij de concretisering gereed hebben, dus als wij weten hoe de tabel er uitziet, kunnen wij alle effecten berekenen waar u om vraagt. Op dit moment hanteert niet iedereen de VWS-tabel. Wij moeten de effecten afmeten ten opzichte van de huidige adviestabel. In de praktijk kunnen zich natuurlijk afwijkende effecten voordoen, afhankelijk van de vraag of men die tabel hanteert. Op het moment dat wij de nieuwe tabel hebben, zullen wij het laten zien. Maar nogmaals, het is een situatie die bij de wet en bij de uitwerking naar voren zal komen. De criteria die de Kamer geformuleerd heeft, worden door het kabinet gedeeld.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Doelt de staatssecretaris op alle criteria of op de criteria die ik heb genoemd en waaronder wij graag nadere informatie ontvangen? De staatssecretaris bedoelt het inclusief die criteria?

Staatssecretaris **Vliegthart**: U hebt een aantal criteria genoemd die betrekking hebben op het systeem als zodanig, en u noemde criteria die betrekking kunnen hebben op de individuele effecten voor burgers, zoals het aspect van de toegankelijkheid en het beperken van de armoedeval. De twee criteria waar ik het net over had, zullen pas beoordeeld kunnen worden als wij de tabel daadwerkelijk voor ogen hebben. Op dat moment kun je de effecten beoordelen. Wat een aantal andere aspecten betreft – ik kom er dadelijk nog op terug – ben ik van oordeel dat wij er in meer of mindere mate rekening mee houden in de uitwerking van het systeem dat hier voorligt.

Mevrouw **Bijleveld** en anderen hebben gevraagd wat dit nieuwe systeem betekent voor mensen die laag betaald werk verrichten. Of in een uitkeringssituatie verkeren, neem ik aan dat daaronder bedoeld wordt. De systematiek van de voorliggende wet zal veel beter dan het huidige stelsel in staat zijn om de toegankelijkheid van de kinderopvang voor juist die groepen te waarborgen. Dat ligt in de eerste plaats in het recht op een inkomensafhankelijke tegemoetkoming zelf. Op dit moment is het afhankelijk van de vraag of je wel of niet een CAO hebt en of je al dan niet op een subsidieplaats terecht komt. Dat is mede afhankelijk van gemeentelijk beleid. In de nieuwe situatie zal de gemeente het ontbrekende werkgeversdeel voor specifieke doelgroepen voor haar rekening nemen. Juist voor de specifieke doelgroepen die in de wet benoemd worden, komt er een vorm van sluitende financiering tot stand, waarbij je in feite een koopkrachtige vraag realiseert en waarbij kinderopvang voor die doelgroepen daadwerkelijk veel beter tot stand kan komen dan in de huidige situatie. Het is misschien lastig om je voor te stellen, maar met de voorstellen die nu voorliggen, gaan wij het juist voor die groepen beter regelen dan op dit moment het geval is.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Ik had die vraag inderdaad gesteld, omdat er volgens mij wel degelijk een relatie met de kostprijs-systematiek is. Ik heb over die aanvulling gelezen, maar gelet op de marktontwikkeling zou als gevolg van een beperkt aanbod de vraagprijs hoger kunnen worden. In die situatie hebben mensen met lagere inkomens het altijd moeilijker en met dat in mijn achterhoofd heb ik die vraag gesteld.

Staatssecretaris **Vliegthart**: Dan zal ik dat punt uit mijn betoog even naar voren halen. In het nieuwe systeem willen wij ons baseren op een reële kostprijs. Ik geloof dat u zelf zei dat extra betaald moet worden voor datgene wat extra aangeboden wordt, bijvoorbeeld 24-uursopvang. Je kunt je voorstellen dat daarvoor extra betaald moet worden. Wij gaan dan uit van een reële kostprijs. Via de maximering van de overheidsbijdrage proberen wij natuurlijk wel greep op die prijsontwikkeling te houden en

ervoor te zorgen dat die opvang toegankelijk blijft.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Er is nu 10% gereserveerd voor de gemeenten, maar wat gebeurt er nu als dit percentage veel te laag blijft? Wordt dit dan aangepast? Verder ben ik toch een beetje in verwarring over de reële kostprijs. Wordt die nu vastgesteld voor de verschillende soorten voorzieningen of wordt er meteen al een keuze gemaakt? Wordt bijvoorbeeld direct gezegd dat 24-uursopvang er niet onder valt? Wordt dat als luxe gezien of wordt tieneropvang als luxe gezien? Zal buitenschoolse opvang als luxe worden gezien? Dat is mij niet helemaal duidelijk. Het gaat natuurlijk om de diversiteit van het aanbod. Geeft een inkomensafhankelijke vergoeding ook recht op een inkomensafhankelijke uitgave? Dat knelpunt zal ontstaan: je krijgt wel geld, maar je kunt het niet uitgeven, omdat er geen voorziening is waar je gebruik van kunt maken.

Staatssecretaris **Vliegthart**: Dat laatste knelpunt kennen wij nu natuurlijk ook al. Er is een tekort aan kinderopvang en mensen kunnen geen gebruik maken van bepaalde voorzieningen, omdat die er niet zijn. Wij willen naar een systeem dat de voorwaarden schept om meer kinderopvang te creëren en waarin aan de vraag van ouders om een divers aanbod van kinderopvang tegemoetgekomen kan worden. Er moeten meer mogelijkheden komen om in te spelen op die vraag van ouders. Wij gaan ervan uit dat met het voorgestelde stelsel juist aan meer voorwaarden voldaan is om ervoor te zorgen dat de huidige tekorten weggenomen kunnen worden. Nogmaals, dat zal ook een kwestie van tijd zijn, want dit soort dingen komt niet van de ene op de andere dag tot stand. Maar dat proces is volop gaande.

De **voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Schimmel nog een vraag heeft. Ik vraag de leden om de staatssecretaris de gelegenheid te bieden haar antwoorden te geven. Sommige leden hebben nog een tweede termijn en vooral hen vraag ik hun interrupties te beperken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik heb een paar vragen gesteld en daar mag ik toch gewoon antwoord op

verwachten? Ik zag dat de staatssecretaris ook van plan was om haar beantwoording aan mij af te maken.

Staatssecretaris Vliegenthart:

Mevrouw Van Gent stelde een vraag over de doelgroepen en over de schatting van de omvang van die groepen op 10% in de nota Hoofdlijnen wet basisvoorziening kinderopvang. Op basis van de wet kunnen ouders die werknemer zijn, in de eerste plaats gebruik maken van kinderopvang via de inkomensafhankelijke tegemoetkoming. Daarbij neemt al dan niet een werkgever eenderde van de kosten voor zijn rekening. Op het aspect van de werkgever kom ik zo nog even afzonderlijk terug. Ouders die als zelfstandigen werkzaam zijn, krijgen ook een bijdrage – de werkgeversbijdrage ontbreekt voor hen natuurlijk, omdat zij hun eigen werkgever zijn – in de vorm van een inkomensafhankelijke compensatie. Met betrekking tot de specifieke doelgroepen is het uitgangspunt dat de regelingen van Sociale Zaken in de wet ondergebracht worden. Dat betekent dat bijstandsgerechtigden, herintreders en huishoudens met een sociaal-medische indicatie, dus specifieke doelgroepen, onder de wet vallen. Het voorstel is om de nieuwkomers, die een verplicht inburgeringstraject volgen, als doelgroep onder de wet te laten vallen. In feite geldt dat van al die categorieën gevraagd wordt om via reïntegratie- en kwalificatietrajecten beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt. Het tegemoetkomen in de kosten voor de kinderopvang is faciliterend bij die trajecten. De verantwoordelijkheid die de gemeenten voor bijstandsgerechtigden hebben, komt wat de WW'ers en WAO'ers betreft bij de UVW te liggen. De laatste categorie wordt gevormd door studerende ouders. Ook zij komen in aanmerking voor een inkomensafhankelijke tegemoetkoming. Met het onderwijsveld zal nog wel gesproken moeten worden over het werkgeversdeel. Een aantal universiteiten hebben al een regeling getroffen, maar het gaat erom alles netjes af te hechten. Voor deze doelgroepen wordt dus in de wet geregeld, dat men recht heeft op de inkomensafhankelijke tegemoetkoming van de zijde van de overheid in verband met het ontbrekende werkgeversdeel. Er zijn nu nog twee groepen, die door de commissie wel zijn genoemd

en niet door mij. Dat zijn de vrijwilligers en de mantelzorgers. Men kan stellen dat het buitengewoon belangrijk is dat zij gebruik kunnen maken van kinderopvang. Voor hen geldt wel, dat de overheden niet verplicht om een reïntegratietraject of iets dergelijks te volgen. Deze mensen doen bepaalde activiteiten uit vrije keus. Daarom zeggen wij dat er voor hen geen recht op subsidie is. Dat neemt niet weg, dat een gemeente in het kader van haar beleidsvrijheid op dat terrein ruimere mogelijkheden kan scheppen. Op grond van de wet is men echter niet verplicht in dergelijke situaties kinderopvang te realiseren met recht op een inkomensafhankelijke tegemoetkoming.

Mevrouw Schimmel (D66):

Voorzitter! Ik heb nog een vraag over de reële kostprijs per plaats. Die term wordt nu gebruikt, maar in de stukken wordt nog steeds uitgegaan van een berekeningsgrondslag van f 19.515. Bedoelt de staatssecretaris nu te zeggen, dat de reële kostprijs er anders uit komt te zien en bijvoorbeeld f 21.535 zal bedragen? Zal dat de reële kostprijs per plaats zijn?

Staatssecretaris Vliegenthart:

Voorzitter! De functie van de berekeningsgrondslag van de huidige stimuleringsregeling is anders dan die welke in de toekomst de kostprijsberekening zal hebben bij het bepalen van het aandeel van ouders en overheid in de kosten van kinderopvang. Bij de berekeningsgrondslag gaat het om een berekend bedrag. Op grond daarvan kan men uitrekenen wat men kan doen met bijvoorbeeld 100 mln. in de vorm van een stimuleringsregeling. Men kan daarmee bepalen hoeveel plaatsen men daarmee moet kunnen realiseren voor de 0- tot 4-jarigen, de buitenschoolse opvang enzovoorts. Op die manier komt men tot een bepaald bedrag voor de Regeling stimulering uitbreiding kinderopvang. In de nieuwe situatie is niet meer sprake van aanbodfinanciering, maar van een vraaggestuurd systeem. Bij het bepalen van de maximale overheidsbijdrage en voor het verkrijgen van het systeem dat mevrouw Bijleveld schetste, moet je een reële prijs als uitgangspunt nemen. Er zal daarom onderzocht worden wat op dit moment de prijs

voor de kinderopvang is en een nieuwe berekening gemaakt worden. Ik wil dus dat tussen beide aspecten onderscheid wordt gemaakt. Als het zover is, zullen wij hierover spreken.

De heer Rouvoet (RPF/GPV):

Voorzitter! Ik wil nog iets vragen over de mantelzorgers en de vrijwilligers. Het verrast mij, dat de staatssecretaris die mensen rekent tot de specifieke groepen. Zij zegt dat voor hen geen overheidsdrang of -dwang tot reïntegratie of arbeidsparticipatie geldt. Je kunt echter basaler redeneren en uitgaan van de wens arbeid en zorg te kunnen combineren. Waarom geldt nu slechts de beperking van betaalde arbeid? Ook gelet op de definitie in de nota van de staatssecretaris, kan ik mij voorstellen dat er helemaal geen voor de hand liggende reden is de gedachtegang te beperken tot betaalde arbeid. De vraag is dan: waarom mantelzorgers niet?

Staatssecretaris Vliegenthart: De achterliggende reden is de invalshoek: hoe stimuleren wij arbeidsparticipatie en hoe maken wij het mogelijk dat arbeid en zorg worden gecombineerd? In die combinatie van arbeid en zorg is arbeid betaalde arbeid; zorg is zorg thuis. Mantelzorg is ook zorg thuis, meestal ten behoeve van familie. Nogmaals, het is mogelijk dat er in de praktijk op gemeentelijk niveau een ruimer beleid is, maar de vraag is welke verplichtingen de wet kent. Wij hebben ervoor gekozen deze groepen niet als verplichte doelgroep van gemeentelijk beleid onder de wet te laten vallen. Mevrouw Van Gent heeft gevraagd naar de 10%. Bij de totstandkoming van de hoofdlijnennotitie hebben wij op basis van de kennis op dat moment een schatting gemaakt van de omvang van de specifieke doelgroepen. Wij hebben nu bepaald welke doelgroepen onder de wet komen te vallen. Wij zullen bekijken welk gemeentelijk aandeel nodig is voor de financiering van het ontbrekende werkgeversdeel. Daarvoor zal verder worden gesproken met de VNG.

De heer Rouvoet (RPF/GPV):

Voorzitter! Dit is een hoofdlijnen debat met het oog op een wetsvoorstel. De staatssecretaris zou mij en ook andere collega's een dienst bewijzen, als zij bij de vormgeving

van de wet en de toelichting een nadere afweging wil maken op het punt van de mantelzorg.

Staatssecretaris **Vliedthart**: Voorzitter! Het is misschien goed om in de wet de argumenten op te nemen waarom bepaalde groepen wel onder de wet worden gebracht en andere groepen niet. Dan kan de Kamer die argumenten nogmaals wegen.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Ik wil de heer Rouvoet toch bijvallen. De staatssecretaris wil arbeid en zorg stimuleren, maar wij moeten ook mantelzorg stimuleren. Dat hebben wij vorige week nog vastgesteld. Daarom heeft zij een notitie daarover toegezegd. In dat geheel past het heel wel om dit ernstig te blijven overwegen. Als dat weer een knelpunt wordt, hebben wij het paard achter de wagen gespannen, althans voor deze doelgroepen. Dan moeten wij terug naar af. Ik zou dat dan ook meteen meenemen.

Staatssecretaris **Vliedthart**: Voorzitter! Wij zullen de afwegingen opnemen in de memorie van toelichting van de wet. De werkgever betaalt op dit moment een bijdrage aan de kinderopvang die afhankelijk is van het inkomen van de werknemer. Die bijdrage gaat veranderen in de richting van een vaste werkgeversbijdrage. Dat wil zeggen dat die werkgeversbijdrage niet meer varieert met de hoogte van het inkomen van de werknemer, maar dat in CAO-verband afspraken worden gemaakt over de omvang daarvan. Daarover kan worden onderhandeld tussen werkgevers en werknemers. Er zijn variëteiten mogelijk tussen de verschillende CAO's. Er zijn CAO's met fondsen voor de kinderopvang, waarbij een percentage van de loonsom wordt afgedragen. Er zijn ook regelingen waarbij de kosten van kinderopvang worden vergoed. Ik verwacht dat de komende tijd in de CAO-besprekingen tussen werkgevers en werknemers zal worden geanticipeerd op de nieuwe wet: hoe zal dat deel invulling moeten krijgen? Op het moment dat het werkgeversdeel ontbreekt, zal er een inkomensafhankelijke tegemoetkoming voor de ontbrekende werkgeversbijdrage komen. Dat is precies de oplossing van het probleem dat mevrouw Bijleveld schetste. Zij vroeg naar de

positie van werknemers met een subsidieplaats als na 1 januari 2003 de huidige systematiek komt te vervallen en er dan tevens geen sprake is van een werkgeversbijdrage. Voor die gevallen is de compensatie in de kosten voorzien. Die is niet volledig, want dan wordt de prikkel weggehaald, maar gedeeltelijk. Zij vroeg verder naar de voorzieningen die zich daarop moeten aanpassen. De compensatieregeling dient juist te voorkomen dat voorzieningen omvallen als mensen zich terugtrekken, omdat er geen werkgeversbijdrage is. De compensatiemogelijkheid wordt op een zodanige manier vormgegeven dat enerzijds ouders gebruik kunnen blijven maken van de kinderopvang en dat anderzijds een financiële prikkel aanwezig is om daar in CAO-verband afspraken over te maken. Op die manier kan de ontbrekende werkgeversbijdrage vervangen worden door een in de CAO geregelde werkgeversbijdrage. Ook freelancers en dergelijke worden op deze manier gecompenseerd.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Ik ben blij dat de terugvalpositie in ieder geval voor de ouders van kinderen op gesubsidieerde plaatsen gecreëerd is. Is het ook niet belangrijk om iets te regelen voor het geval de dekking van 90% niet wordt bereikt? Destijds is bij de behandeling van de fiscale voorstellen van de commissie-Witteveen gezegd dat pensioenregelingen gemoderniseerd en beheers gemaakt moeten worden. Sociale partners krijgen daarvoor drie jaar de tijd en in dat verband vindt een monitor plaats. Mocht een en ander niet tot resultaat leiden, dan staat er in de wet een AMvB waarin wordt gesteld dat er alsnog een andere fiscale behandeling kan plaatsvinden. Is het niet te overwegen om een dergelijke terugvalpositie op te nemen in de wet basisvoorziening kinderopvang?

Staatssecretaris **Vliedthart**: Wij hebben met de sociale partners indringend gesproken over de wijze waarop wij hiermee omgaan. Zij hebben de inspanningsverplichting op zich genomen om naar een zo groot mogelijke dekkingsgraad van CAO-afspraken op dit punt te streven. Binnenkort komt de eerste monitor beschikbaar, waarin inzicht wordt gegeven in de stand van zaken met betrekking tot de CAO-afspraken,

zowel naar omvang als naar aard van de afspraken. Wij zullen dit de komende tijd blijven volgen. Als het nodig is, zullen wij bijvoorbeeld in het voorjaarsoverleg of het najaars-overleg, met hen spreken over de geboekte voortgang. Als in 2002 blijkt dat de voortgang wel in woorden heeft plaatsgevonden maar niet in daden is omgezet, zullen wij de situatie wegen en met de sociale partners in gesprek moeten gaan over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het uitgangspunt van de tripartiete financiering van de kinderopvang. Nogmaals, het uitgangspunt wordt breed gedeeld. De sociale partners steunen de opzet van dit wetsvoorstel en werken nu aan de invulling ervan. Vanwege de situatie op de arbeidsmarkt en het belang dat ouders hechten aan een goede regeling van de kinderopvang, heb ik er eerlijk gezegd veel vertrouwen in dat er de komende tijd daadwerkelijk in CAO-verband geïnvesteerd zal worden in kinderopvang, zeker als de lonen niet al te veel mogen stijgen. Wij houden op dat punt de vinger dus aan de pols.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot interrumperen maar ik wijs de leden erop dat het aantal interrupties beperkt moet blijven. Sommige leden stellen nauwelijks vragen, terwijl anderen aan de gang blijven.

Mevrouw **Schimmel** (GroenLinks): Wij hebben al enige ervaring met afspraken op het gebied van arbeid en zorg in CAO's en op basis daarvan vind ik het onverstandig om de duurzaamheid van de financiering voor de kinderopvang zo afhankelijk te laten zijn van de voortgang van de afspraken die op dat gebied worden gemaakt. Dus een terugvalpositie bedenken lijkt mij geen overbodige luxe.

Staatssecretaris **Vliedthart**: Er is al eerder nagedacht over potentiële terugvalposities, maar die situatie is hier niet aan de orde, want men heeft toegezegd dat men zich zal inspannen om tot de juiste dekkingsgraad te komen. Nogmaals, wij zullen dat zeer nauwgezet volgen, want het heeft ook consequenties voor de overheidsbijdrage in dat geheel. Er mag dus van uitgegaan worden dat de overheid die ontwikkelingen goed zal volgen. Ik heb geen aanleiding om te veronderstellen dat men de afspraken die

hierover gemaakt zijn niet na zal komen.

Voorzitter! De combinatie van een inkomensafhankelijke ouderbijdrage, een inkomensafhankelijke overheidsbijdrage die aanvult tot ongeveer twee derde van de prijs en de werkgeversbijdrage maakt dat gesproken kan worden van een sluitende financiering van de kinderopvang. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat er een koopkrachtige vraag is naar kinderopvang en dat initiatiefrijke ondernemers in de kinderopvang voor aanbod kunnen zorgen. Daarmee zal een verdere groei van de kinderopvang in de komende jaren mogelijk zijn. Ik wijs in dit verband op institutionele beleggers, woningcorporaties, organisaties als de ING en Randstad die willen investeren in de kinderopvang. Mijns inziens wordt met dit model recht gedaan aan de wensen en behoeften van ouders.

Zowel de heer Rouvoet als de heer Van der Vlies hadden vragen over de identiteit en de culturele achtergrond op basis waarvan voorzieningen aangeboden kunnen worden. Indien er sprake is van voldoende vraag kunnen dergelijke voorzieningen tot stand komen. Er is geen sprake meer van een regulerende overheid die zegt dat dit niet kan. Dat is een consequentie van de omslag naar het vraaggestuurde systeem.

Een consequentie van het vraaggestuurde systeem is ook dat de rol van de gemeente gaat veranderen. In plaats van subsidiënt van kinderopvang of zelfs in sommige situaties nog half uitvoerder van het beleid krijgt de gemeente veel meer een regisserende rol als het gaat om de kinderopvang. De gemeente moet randvoorwaarden scheppen voor het kunnen laten functioneren van de markt voor kinderopvang. Tevens heeft de gemeente een specifieke verantwoordelijkheid ten aanzien van de doelgroepen waar ik het zojuist over had. Het scheppen van randvoorwaarden kan via het vestigingsbeleid, het ruimtelijke ordeningsbeleid van de gemeente, maar ook in het kader van het jeugdbeleid proberen gemeentes voorzieningen tot stand brengen. Men kan via investeringssubsidies bepaalde ontwikkelingen stimuleren. Het feit dat voor die specifieke doelgroepen de financiering verzekerd is in de systematiek van de wet betekent ook dat gemeentes als het gaat om achterstandsgebieden

met aanbieders van kinderopvang afspraken kunnen maken. Traditioneel denkt men dat daar een gebrek is aan koopkrachtige vraag, maar dat is in dit geval juist niet zo en dus kan men daar zonder risico voor de instelling voorzieningen neerzetten. In die zin kan de gemeente dat stimuleren.

Welke instrumenten heeft de gemeente om die rol van regisseur als het gaat om jeugdbeleid vorm te geven? Daarover zijn in het kader van BANS een aantal afspraken gemaakt met gemeentes. Bijna alle gemeentes zijn bezig met het maken van een nota over lokaal jeugdbeleid, de ontwikkelingen die zij daarin willen stimuleren. Ik noem de brede school en het VVE-beleid. In de verschillende voorzieningen voor de jeugd moet de positie van de kinderopvanginstellingen helder worden aangegeven. Deze instellingen worden via de in de wet opgenomen kwaliteitseisen verplicht, duidelijk aan te geven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de samenwerking in het kader van het jeugdbeleid, ook al gaat het dan niet om de details, zodat zij daarop kunnen worden aangesproken. Ik ga ervan uit dat de huidige ontwikkeling waarin veel voorzieningen al deel uitmaken van het lokale jeugdbeleid en samenwerkingsverbanden zijn aangegaan, zich voortzet. Voor goede kinderopvang, met name buitenschoolse opvang, is samenwerking met de sportvereniging, de muziek-school, enzovoorts noodzakelijk. Mevrouw Hamer is ingegaan op het op overeenstemming gericht overleg. Voor het bereiken van samenhang is dat niet nodig. De financiering is geen sturingsinstrument. In dit geval is het geregeld in de vorm van kwaliteitseisen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Daaraan moet gestalte worden gegeven via samenwerking. Niet in alle gemeenten werkt het even goed, bijvoorbeeld op het punt van het aantal voorzieningen, het vinden van juiste locaties en integratie in het kader van de brede school. Hebt u overwogen, in de wet op te nemen dat op een bepaald aantal inwoners een bepaald aantal kinderopvangplaatsen gerealiseerd moet worden, te vergelijken met de planningsnorm voor scholen? Dat lijkt ons een goed idee in het licht van het accentueren van de regierol van de gemeenten.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Dat is in strijd met een van de uitgangspunten van de wet, te weten een vraaggestuurd systeem. Met het opleggen van planningsnormen wordt de verantwoordelijkheid van de overheid voor het aanbod vastgelegd.

Concrete knelpunten, zoals de beschikbaarheid van locaties, kunnen losstaan van de wijze van financiering. Het blijkt dat locaties sneller ter beschikking komen in gemeenten als een wethouder welzijn of jeugd samenwerking zoekt met zijn collega van ruimtelijke ordening en grondzaken. Ik heb de afgelopen weken intensief met een aantal wethouders gesproken. Het blijkt dat men zeer creatief hiermee bezig is, gericht op het oplossen van de problemen. Gemeenten waar dat nog niet gebeurt, moeten die voorbeelden volgen. Het allerbelangrijkste is een structurele verankering in het beleid. Er mogen geen Vinex-wijken worden gebouwd zonder planning van de kinderopvang, zoals in het verleden is gebeurd.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik ben blij met dit antwoord. Als dat niet lukt, moeten gemeenteraden dan flink aan de bel trekken? Men moet natuurlijk niet alleen op lokaal niveau aan de bel trekken. Via het netwerk-bureau en allerlei vormen van facilitering en ondersteuning proberen wij mensen op weg te helpen met oplossingen voor knelpunten die zij in de praktijk tegenkomen. Op die manier proberen wij de vaart erin te houden bij de uitbreiding van de kinderopvang.

Van de rol van de gemeente wil ik overstappen naar het thema kwaliteit en toezicht. In de eerste plaats ligt de verantwoordelijkheid voor goede kwaliteit bij de instellingen zelf. Zij zijn verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat er kinderopvang van voldoende kwaliteit geleverd wordt. De sector is zich daarvan zeer bewust. Er is de afgelopen jaren ook het een en ander gebeurd, zoals het project klein kapitaal en de ontwikkeling van een certificatiestelsel. Mijn ministerie heeft dat financieel ondersteund.

Een ander aspect is de verantwoordelijkheid die ouders in dat geheel dragen om hun invloed daarop te versterken. Ook dat zal bijdragen aan de kwaliteit. Wij willen dat realiseren via het vraaggestuurde systeem. Ouders kunnen kiezen en zij kunnen

weggaan als de kinderopvang niet voldoet. Voorts willen wij de medezeggenschap van de ouders bij de kinderopvang in deze wet regelen, omdat de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen niet volledig toepasbaar is in situaties waarin de verhouding tussen ouders en instelling er een wordt van aanbieder en klant in plaats van gebruiker. Bovendien is de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen alleen van toepassing op gesubsidieerde instellingen. In de toekomst verdwijnt het onderscheid tussen gesubsidieerde instellingen en particuliere opvang. Verder willen wij de rol van ouders bij het pedagogisch beleid van instellingen versterken. In de kwaliteitseisen zal iets opgenomen worden over de verplichting een pedagogisch plan te hebben. De wijze waarop daaraan invulling wordt gegeven, is bij uitstek een thema waarmee ouders zich zouden moeten bemoeien. De GGD moet een toezichtsrapport opstellen op basis van de uniforme kwaliteitseisen die in de wet staan en van een toezichtsprotocol. Dat leidt tot een rapportage per instelling over de kwaliteit van de kinderopvang bij de betreffende voorziening. Dat rapport moet openbaar zijn zodat ouders kunnen zien hoe de situatie in het betreffende dagverblijf is. Voorts willen wij de oudervereniging een bijdrage geven om het hele proces een steuntje in de rug te geven.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): De staatssecretaris zegt toezicht op het toezicht te organiseren.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Daar kom ik nog op.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik wilde dezelfde vraag stellen, want meten is weten.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Ten opzichte van de huidige situatie verandert het volgende. Wij hebben nu tijdelijke kwaliteitseisen die in een AMvB vastliggen. Aanvullend daarop kunnen gemeenten nog van alles en nog wat bedenken. In de toekomst wordt dat een systeem van uniforme minimumeisen in de wet. Dat bevordert een gelijke situatie. Voorts wordt de toezichtsprocedure geüniformeerd en zal de GGD op basis van een protocol toezicht uitoefenen. Ook komt er een

ondersteuningstraject voor de GGD om ervoor te zorgen dat kwalitatief goed toezicht wordt gehouden. De pedagogische kwaliteit zal in een apart artikel worden opgenomen om het belang daarvan aan te geven. Omdat wij denken dat het gegeven het enorme aantal dagverblijven onmogelijk is om goed een landelijk toezicht uit te voeren, willen wij de uitvoering van het toezicht op het lokale niveau bij de GGD laten, maar het wel uniformeren op basis van eisen en een protocol. Vervolgens willen wij erop toezien of het ook goed functioneert. Mochten er klachten komen, dan moeten wij bekijken of de gemeente moet interveniëren.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Er zijn ook veel scholen en diverse soorten van scholen. Toch is er een onderwijsinspectie. Ik vraag u het idee van een onafhankelijke inspectie kinderopvang bij uw nadere onderzoek te betrekken.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: De GGD voert ook onafhankelijk toezicht uit, onafhankelijk van de uitvoering. Verder worden de regels waaraan men moet voldoen wettelijk verankerd. Het zijn uniforme regels die voor iedereen gelden. De discussie gaat dus over de vraag hoe een effectieve uitvoering kan worden bereikt op basis van de landelijke normen die in de wet verankerd zijn. Er is de afgelopen jaren bij de gemeentes een toezichtpraktijk gegroeid. Wij willen die kwalitatief versterken. Daartoe wordt de nodige ondersteuning ingezet. Het in het leven roepen van een nieuwe landelijke inspectie of het uitbreiden van de taak van de onderwijsinspectie met het toezicht op op dit moment al meer dan 3000 instellingen, waar nog eens een flink aantal bijkomt...

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik heb het vergeleken met de onderwijsinspectie. Ik pleit ervoor dat de mogelijkheden van een onafhankelijke inspectie kinderopvang nader worden onderzocht. Want de rol van de GGD is op dit moment natuurlijk een andere dan die van toezichthouder op de pedagogische kwaliteit.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Voorzitter! De kwaliteitseisen worden inderdaad uitgebreid met het onderdeel pedagogische kwaliteit.

Dat neemt niet weg dat de GGD met een goede toerusting en voorbereiding wel degelijk kan controleren of wordt voldaan aan een aantal aspecten die in dat kader van belang zijn. Nogmaals, de invulling die men gaat geven aan het aspect pedagogische kwaliteit door een beleidsplan op dat terrein te ontwikkelen en erover na te denken hoe met bepaalde dingen moet worden omgegaan, is natuurlijk toetsbaar. Er moet voor worden gezorgd dat degenen die het toezicht moeten uitoefenen daartoe voldoende toegerust zijn. Op dat vlak zullen wij dus ook de nodige stappen zetten.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter! Ik blijf even bij mijn vraag over het toezicht op dat toezicht. Ik heb in mijn eerste termijn al aangegeven dat ik aanvankelijk gecharmeerd was van de onafhankelijke inspectie. Ik begrijp dat de staatssecretaris de ingezette weg niet wil verlaten. Op welk moment wordt dan geëvalueerd of het beter gaat en of de GG&GD op het punt van de pedagogische kwaliteit zijn toezichthouderschap kan waarmaken? Want zo heb ik toezicht op het toezicht verstaan.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Wij zijn net een traject ingegaan waarbij wij de GGD'en ondersteunen om te komen tot verbetering van het toezicht. Ik denk dat het van groot belang is, dat wij in de nieuwe wet uniforme eisen gaan stellen. Op dit moment kunnen die eisen her en der nogal verschillen. In een stad als Amsterdam kunnen de eisen die er worden gesteld aan de kwaliteit zelfs nog per deelraad verschillen. Dat maakt het voor aanbieders van kinderopvang tamelijk onduidelijk waaraan zij moeten voldoen. Op dat vlak zullen het stellen van heldere regels en een goede uitvoering van het toezicht tot verbeteringen moeten leiden. Wij kunnen natuurlijk pas evalueren op het moment dat wij met de nieuwe situatie van doen hebben. Ik zou mij kunnen voorstellen dat er bepaalde bepalingen over zouden worden opgenomen in de wet om op basis van het toezicht op het toezicht eens in de zoveel tijd te bekijken of het functioneert op de wijze die wij ons voorgenomen hadden. We staan nu echter aan het begin van dat traject, dus het is lastig om een datum te noemen.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Ik kan mij

voorstellen dat u aan het eind van het eerste jaar bekijkt of er sprake van een verbetering is.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Op de nadere uitwerking komen wij nog terug bij de behandeling van de wet. Mevrouw Hamer vond het wenselijk om aan een soort kennisinstituut een voor de instellingen ondersteunende taak te geven. Nu zijn bij het NIZW al tal van zaken gaande. Ik deel de wens dat de kwaliteit van de kinderopvang op een goede manier moet worden gewaarborgd en dat verdere ontwikkelingen moeten worden bevorderd. Over de te kiezen vormgeving wil ik verder nadenken. Wij zullen de Kamer over de mogelijke vormgeving volgend jaar rapporteren.

Over het eigen stelsel van certificaten van de sector is ook gesproken. Dat stelsel is aanvullend op hetgeen in de wet wordt geregeld en is een verantwoordelijkheid van de sector zelf. Ik kan mij voorstellen dat bij toetsing gemakkelijker kan worden omgegaan met instellingen die voldoen aan die certificatiecriteria, die in een aantal opzichten verder gaan dan de eisen in de wet.

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter! In het verlengde van het kennisinstituut had ik een faciliteitenpot voorgesteld voor nascholing.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Dat heeft te maken met arbeidsvoorwaarden; rechten van werknemers die al dan niet in CAO's zijn geregeld. In het kader van het arbeidsmarktbeleid worden afspraken gemaakt met werkgevers en werknemers over tal van zaken, ook over ondersteuning op verschillende terreinen, zoals het aantrekkelijker maken van het werk, het reduceren van het ziekteverzuim en het bevorderen van de kwaliteit. Ik wil blijven letten op de samenhang. Dit is een belangrijk aspect bij de ontwikkeling van de kwaliteit, maar ik wil dit wel afzetten tegen de reeds bestaande faciliteiten. Wellicht kunnen die in de toekomst worden verbeterd. Dit komt natuurlijk niet in de wet vast te liggen, maar heeft wel te maken met voorwaardenscheppend beleid.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Begrijp ik u goed dat u dit primair een zaak voor het arbeidsvoorwaardenbeleid? Dat vind ik zelf namelijk ook.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ja, maar het moet wel betaald worden.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Dat klopt, maar dat is bij normale onderhandelingen ook het geval. Dat weet u toch als geen ander!

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): In gesubsidieerde sferen is zo iets altijd lastig.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Ik stap over van de kwaliteit naar de uitbreiding van de kinderopvang, waarover ook een aantal vragen zijn gesteld. Het is goed om te kunnen melden dat de kinderopvang in 1999 met 12.500 plaatsen is uitgebreid. In dat eerste jaar – halverwege het eerste jaar is de stimuleringsregeling bekend geworden – is dat toch een behoorlijke groei. Het aantal voorzieningen is met 250 gestegen, naar nu 3250 voorzieningen. Ook niet onbelangrijk is, dat bijna 350 gemeenten, samen goed voor zo'n 70% van de uitbreiding, hebben aangegeven te verwachten eind 2002 12,5% meer plaatsen dan zij als taakstelling hadden te kunnen realiseren. Het vooruitzicht is in feite beter dan wij gedacht hadden. De gemeenten hebben op grond van de bonusregeling, die mede op initiatief van de Kamer tot stand is gekomen, voor een versnelde realisatie een bonus aangevraagd voor 21.000 plaatsen. Eind 2001 kan dus al een fors aantal plaatsen meer tot realisatie komen dan wij hadden voorzien. Het ziet er dus hartstikke mooi uit, gelet op het beeld dat iedereen heeft, dat het moeilijk, traag en ingewikkeld gaat. De gemeenten verwachten zelf dat zij meer kunnen en dat zij het sneller tot stand kunnen brengen. Dat is een buitengewoon positief signaal. Het streven van de gemeenten is om eind 2001 op 80% van de uitbreiding te zitten. Als wij dat vergelijken met de vorige stimuleringsregeling, waarbij 50% in het voorlaatste jaar gerealiseerd was, is dat echt een forse verbetering. Ik zie dat natuurlijk met genoegen aan, omdat de vraag naar kinderopvang zo bijzonder groot is.

Mevrouw Hamer vroeg wat er nu precies gaat gebeuren. Wij gaan natuurlijk goed bekijken met de gemeenten of de wens hier niet de vader van de gedachte is en of de

inschattingen reëel zijn. Als er een reële inschatting is van wat mogelijk is, zullen wij daar in het kabinet verder over moeten spreken. Wij weten natuurlijk dat de investeringen in kinderopvang, als het gaat om een oplossing van knelpunten op de arbeidsmarkt, enorm belangrijk zijn als voorwaarden schepende factor. Dat zal zeker meegenomen worden.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Hier achter de tafel wordt al gezegd, dat het niet onverstandig is om te kijken wie de vader van de gedachte is. Ik zou graag een antwoord hebben op mijn vraag in eerste termijn hoe de gegevens zich verhouden tot de wachtlijst van 31.000 op dit moment. Welke verwachtingen heeft de staatssecretaris daarover? Overigens is dat aantal van 31.000 hoger dan het aantal waarvan wij voor de uitbreidingen uitgingen.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: In eerder overleg hebben wij het daar ook al over gehad. Het aanbod van kinderopvang lokt weer vraag uit. Er zal een verschuiving zijn van informele opvang naar vormen van formele opvang. Mensen die de problemen jarenlang noodgedwongen op een bepaalde manier hebben moeten oplossen, gaan gebruik maken van een gelegenheid voor kinderopvang als die in de buurt wordt gevestigd. Er heeft een uitbreiding met 12.500 plaatsen plaatsgevonden, maar de wachtlijsten blijven. Zij zijn overigens niet geschoond voor dubbeltellingen enz., dus wij weten zeker dat zij niet helemaal betrouwbaar zijn. De vraag naar kinderopvang stijgt echter. Het is een maatschappelijke trend, die wij in de afgelopen jaren al hebben gezien.

Het Sociaal en cultureel planbureau en de Stichting voor economisch onderzoek ontwikkelen een ramingsmodel voor de ontwikkeling van de vraag naar kinderopvang in de komende tijd. Voor het regeerakkoord hebben wij ons gebaseerd op een studie van het CPB, waarin stond dat nog 37.000 plaatsen nodig waren om een evenwicht tussen vraag en aanbod te bereiken. Wij hebben een stimuleringsregeling voor een uitbreiding met 71.000 plaatsen, maar wij zien nog steeds de vraag naar kinderopvang toenemen. De knelpunten in de arbeidsmarkt maken het wenselijk dat meer kinderopvang beschikbaar is. De

markt zal in hoge mate de ontwikkeling van de vraag duidelijk maken. Het wettelijke kader van de wet basisvoorziening kinderopvang zal het mogelijk maken, dat wij inspelen op de vraag.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Begrijp ik het goed dat de staatssecretaris eigenlijk zegt dat de cijfers die over de kinderopvang in het regeerakkoord staan, achterhaald zijn? De vraag is veel groter. De staatssecretaris noemt mooie cijfers van het aantal plekken dat is gerealiseerd. Er zijn echter ook 4000 kinderen extra op de wachtlijst gekomen in dezelfde periode. De vraag stijgt dus enorm. Het aanbod blijft echter. Ik heb expliciet gevraagd of de staatssecretaris bereid is, daarin extra middelen te investeren. De cijfers uit het regeerakkoord zijn immers achterhaald, hoorde ik de staatssecretaris zeggen. Daarmee ben ik het eens.

Staatssecretaris **Vliegthart** (GroenLinks): U haalt een paar dingen door elkaar. Ik heb gewezen op een CPB-raming, die ten grondslag heeft gelegen aan het regeerakkoord. Bij het regeerakkoord zijn wij al uitgegaan van hogere cijfers qua groei van het aantal plaatsen dan op basis van de CPB-berekeningen noodzakelijk werd geacht. Ik heb gewezen op de ontwikkeling die er op dit moment is, in de zin van een uitbreiding van de kinderopvang. Dat gaat niet slechter dan geraamd. Het ligt goed op koers. Als je in 1999, dus in het eerste jaar waarin de stimuleringsregeling van kracht is, toch 12.500 plaatsen feitelijk realiseert, dan is dat een heel behoorlijke ontwikkeling. Ik heb ook gewezen op de verwachting dat eind 2001 80% van de uitbreiding gerealiseerd zou kunnen zijn. Als ik dat vergelijk met de vorige stimuleringsregeling, waarbij men in het voorlaatste jaar op 50% zat en waarbij de bulk van de realisatie aan het einde van de periode zat, vind ik dat het er niet slecht voorstaat. Dat wil niet zeggen dat het in een aantal situaties niet lastig is om tot uitbreiding te komen. Er wordt echter door de gemeenten op dit moment heel hard aan getrokken. Het geld voor de plaatsen is beschikbaar. Dat is geen probleem. Voorzitter! Ik heb nog één punt, namelijk de kwestie van de formele en de informele opvang. De wet is in

de eerste plaats van toepassing op datgene wat wij beschouwen als formele opvang van 0- tot 12-jarigen. Ik ben begonnen met het schetsen van de reikwijdte van de wet. De kenmerken van informele opvang zijn dat de opvang niet geregeld is en dat die soms wel en soms niet plaatsvindt, soms wel en soms niet op basis van een vergoeding. Het is buitengewoon lastig om deze vorm van opvang op te nemen in het wettelijk kader. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Er zijn geen grenzen aan, het is niet controleerbaar en noem maar op. De vraag is wel of je voorwaarden kunt scheppen waardoor bijvoorbeeld vormen van gastouderopvang onder bepaalde condities onder de wet gebracht kunnen worden en of wij daaraan op een zodanige manier vorm kunnen geven dat gastouderopvang verder gestimuleerd wordt. Dat heeft dan toch een zekere mate van formalisering. Wij zoeken ernaar hoe wij dat vorm kunnen geven, zodat wij dat proces kunnen bevorderen. Op die wijze kunnen wij gebruik maken van de opvangcapaciteit die er op dat vlak is. Als men dat bedoelt, zijn wij het met elkaar eens. Langs die route zullen wij trachten, tot verdere uitbreiding van de capaciteit te komen.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Ik ben het daarmee wel eens, maar in de nota wordt gesproken over "andere vormen van zelfstandig ondernemerschap". Daarmee doelt de staatssecretaris op dit soort dingen?

Staatssecretaris **Vliegthart**: Ja. Er wordt verder over nagedacht. Bij de behandeling van de wet komen wij terug op de wijze waarop wij daar invulling aan geven. Het zal waarschijnlijk gewoon een toegesneden vorm van financiering moeten hebben.

Staatssecretaris **Bos**: Mevrouw de voorzitter! Het heeft zo zijn voordelen als je lang mag wachten voordat je aan de beurt bent. Ik heb de gelegenheid te baat genomen om de eerste regels van mijn inleiding te herschrijven in de geest van de sinterklaasgedachte van mevrouw Schimmel. Luister en huiver! Mevrouw de voorzitter! Er zijn gelukkig nog een paar vragen, waar ook ik bij de beantwoording een steentje aan bij kan dragen. In de

geest van december doe ik dat voorzichtig op rijm, zij het dat ook bij mij vorm wel met inhoud in balans dient te zijn. De staatssecretaris van VWS heeft op al het belangrijke reeds uitmuntend antwoord gegeven, mij rest in nederigheid slechts de taak, hier nog een enkel fiscaal argument doorheen te weven. Het gaat dan vooral om de keuze voor subsidie en tegen model C, en ook zal ik ingaan op de zes punten van mevrouw Meijer van de VVD. In dit licht ook een enkel punt over fiscalisering en de belastingdienst in het algemeen en ten slotte een wijs woord over "waar gaat dat nou toch allemaal heen?". Maar voor ik echt begin, moet mij één ding van het hart. Dat is mevrouw Meijers Oost-Europaverwij, want dat valt ons wel hard. Kijk, eerlijk zullen wij alles delen; dat is van alle tijden. Maar dat betekent nog niet dat wij hier het oude communisme belijden. Kinderopvang die iedereen zich kan veroorloven; dat is geen illusie. Daar gaat dit debat over, zo luidt althans mijn eerste conclusie. De rest is zo moeilijk dat ik het niet verder op rijm kan beantwoorden.

(Applaus)

Staatssecretaris **Bos**: Als de Kamer het ook zo hartroerend met mij eens is nadat ik de rest van mijn beantwoording ten beste heb gegeven, komen wij er wel. Voorzitter! Ik zal eerst ingaan op model C, want ik heb gehoord dat een aantal Kamerleden vooralsnog niet overtuigd is. In ieder geval stelden zij een aantal vragen over de keuze voor het model van de inkomensafhankelijke subsidie, die via de belastingdienst loopt. Zij vroegen waarom niet voor dat befaamde model C is gekozen, waarbij alles uitsluitend fiscaal via heffingskortingen geregeld zou worden. Het valt mij op dat er kennelijk een heel sterke voorkeur is voor dat fiscaal georiënteerde model C, terwijl in de praktijk de verschillen tussen het huidige voorstel en de wens met betrekking tot de wijze waarop model C zou moeten werken, eigenlijk gering zijn. Misschien zijn er zelfs helemaal geen verschillen. Ik kan maar een paar verschillen ontdekken. Het eerste verschil zal voor de een zwaarder wegen dan voor de ander. Als dit via een heffingskorting gefinancierd zou worden, wordt het een fiscale post,

terwijl ons huidige voorstel in de uitgavensfeer ligt. Dat loopt dan wel via de belastingdienst, maar het is een subsidie. Politiek ligt het anders wanneer je iets fiscaal via lastenverlichting regelt dan wanneer je het via subsidies regelt. Er zijn dan ook andere budgettaire regels op van toepassing. Misschien ligt dat feit ten grondslag aan de voorkeur van sommigen om het fiscaal te regelen in plaats van via subsidies. Ik constateer een tweede verschil, namelijk dat in model C, zoals het steeds in de discussie heeft gefigureerd, de inkomensafhankelijke compensatie die gegeven wordt op het moment dat de werkgeversbijdrage ontbreekt, natuurlijk helemaal niet voorkomt. Die compensatie komt wel in ons voorstel voor. In extremis zou je kunnen zeggen dat ook die compensatie via een heffingskorting teruggegeven kan worden, maar dan raak je aan het grote principiële probleem. Het probleem is dat een belastingkorting natuurlijk alleen maar teruggegeven kan worden tot de hoogte van het bedrag dat daadwerkelijk aan belastingen betaald wordt. Als je dit op een andere manier zou willen regelen, kom je terecht bij iets wat wij in de discussie altijd benoemd hebben als een negatieve inkomstenbelasting. Wil je die nog verder formaliseren, dan kom je zelfs dicht in de buurt van varianten in de sfeer van het basisinkomen. Ik zie sommige mensen enthousiaster knikken dan anderen, maar dat zijn heel principiële veranderingen in de manier waarop wij omgaan met inkomensverrekening en belastingheffing. Die veranderingen zijn van een zodanig principiële aard dat wij die niet bij de belastingherziening 21ste eeuw voor onze rekening hebben willen nemen. Ik zeg dat vooral tegen mevrouw Schimmel, omdat zij meende dat de algemene heffingskorting ook aan de niet-verdienende partner wordt uitgekeerd. In dat geval geldt echter ook dat, als in een huishouden de twee partners bij elkaar maar f 5000 aan belasting afdragen, de heffingskortingen voor die partners samen nooit meer kunnen bedragen dan f 5000. Ook al wordt de algemene heffingskorting geïndividualiseerd uitgekeerd in het nieuwe belastingstelsel, dan nog is het totaal aan belastingkorting dat men binnen een huishouden krijgt, nooit meer dan het totaalbedrag dat men anders aan

belasting had moeten afdragen. Dus ook daarbij zijn wij precies opgehouden op het moment dat iets in de sfeer van negatieve inkomstenbelasting of basisinkomen zou ontstaan. Wij hebben toen, nadenkend over de financiering van dit alles, met elkaar de beslissing genomen dat dit natuurlijk een heel interessante discussie is voor de afweging of dit op termijn toch niet zou moeten worden geregeld, maar dat het onverstandig is om daar nu al de discussie over de financiering van de kinderopvang mee te belasten. Laten wij op dat punt nu gewoon maar vooruitgang boeken met een regeling die materieel precies realiseert wat wij willen, namelijk zorgen dat er geld terechtkomt bij ouders die misschien zelf onvoldoende draagkracht hebben om dat anderszins te realiseren, en laten wij de principiële discussie over een element als de negatieve inkomstenbelasting of een heffingskorting die groter is dan wat men aan belasting schuldig is, nu niet voeren. Die discussie nemen wij inderdaad wel op in diverse fiscale studies en verkenningen die het komend jaar gedaan zullen worden. Maar er zit heel veel aan vast, zowel budgettair als principiële. We kiezen hier dus voor een financieringsvariant waarmee materieel aan de verwachtingen tegemoet wordt gekomen. Ik vind dat wij de discussie nu niet moeten belasten met iets wat principiële nogal wat haken en ogen kent. Behandeling van de kwestie wordt echter niet op de lange baan geschoven. Integendeel! We gaan er de komende maanden goed naar kijken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Daarover wilde ik juist een vraag stellen. Mij lijkt dat hier vrij breed tot uitdrukking wordt gebracht dat verschillende fiscale modellen betrokken moeten worden bij de definitieve besluitvorming over de wet basisvoorziening kinderopvang. De staatssecretaris spreekt over studies en verkenningen. Kunnen wij de uitkomsten daarvan tegemoet zien voordat wij ons definitief over deze wet uitspreken?

Staatssecretaris **Bos**: Ik vind dat GroenLinks een interessante bijdrage levert, omdat die feitelijk een pleidooi voor verdere lastenverlichting inhoudt. Dat pleidooi

staat echter haaks op het pleidooi dat de collega van mevrouw Van Gent in het kader van de belastingherziening steeds heeft gehouden.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Maar dat is helemaal afhankelijk van de manier van invullen.

Staatssecretaris **Bos**: Nee, als je fiscale voorzieningen treft, is er gewoon sprake van lastenverlichting. Je werkt of via de uitgavenkant of via de fiscale kant. Voorzitter! Wij kiezen er principieel voor bij behandeling van dit wetsvoorstel het tempo aan te houden dat het verdient. Als op enigerlei moment alternatieven, al dan niet in de vorm fiscale financieringsvarianten, daarbij aan de orde kunnen komen zonder het tempo aan te tasten, vind ik dat natuurlijk prima, maar wij gaan het niet bij voorbaat ondergeschikt maken aan fiscale studies. Die studies zouden wel eens veel stof kunnen doen opwaaien en misschien wel zoveel dat het niet verstandig is om de aspecten daarvan in dit kader te behandelen.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Voorzitter! Inkomensafhankelijke heffingskorting kan men gericht inzetten. Op die manier kun je ook iets bereiken, zonder een algemene lastenverlichting te krijgen. Volgens mij schoot de staatssecretaris dus iets te snel door en nam hij te grote stappen.

Staatssecretaris **Bos**: Maar of je een voorziening wel of niet gericht inzet, staat los van de kwalificatie: lastenverlichting.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Er is altijd sprake van een vorm van lastenverlichting, maar ook met lastenverlichting kun je wel degelijk gericht werken. Dat zou dan dus niet in strijd zijn met wat hier wordt bepleit.

Staatssecretaris **Bos**: De mate van gerichtheid maakt in dit verband niet uit. Zowel fiscaal als niet fiscaal kan men gericht werken. Daarnaast kan iedereen bepalen in hoeverre een voorziening meetelt bij de lastenverlichting, maar als wij hierop doorgaan, krijgen wij een heel andere discussie. Het liefst voorkom ik dat weer een notitie nodig is. Ik meen dat in het

boekwerk dat nu is gepresenteerd ongeveer is verteld wat we nu kunnen vertellen. Inderdaad is dat niet alles wat bijvoorbeeld mevrouw Meijer wil. Zij noemde zes punten. Twee ervan gaan over de precieze verhouding tussen ouderbijdrage en kostprijs en de mate waarin de VWS-tabel doorwerking krijgt in het nieuwe stelsel. Daarover kunnen wij echter pas een oordeel geven als de concrete voorstellen, compleet met de cijfers, er zijn. Hierover kan ik nu dan ook niet specifiek zijn dan wij tot nu toe zijn geweest.

Over de andere punten kan ik wel iets zeggen. Toegankelijkheid heeft met name betrekking op de mensen met lage inkomens. De meest gerichte bevordering van een toegankelijke voorziening is door deze inkomensafhankelijk te financieren. Als je niet inkomensafhankelijk wilt financieren en tegelijk niet wilt, dat de mensen met de laagste inkomens erop achteruitgaan, zal een zeer dure financiering nodig zijn. Dan neem je namelijk de overheidsbijdrage voor de mensen met de laagste inkomens als maat voor de overheidsbijdrage voor iedereen. Dus of je komt met een verschrikkelijk duur systeem en of je werkt inkomensafhankelijk en gericht. Wij hebben uiteindelijk gekozen voor een inkomensafhankelijke variant en daarmee werken wij wat het geld betreft zo efficiënt mogelijk. Iets anders kan ik er niet van maken.

Het andere punt dat mevrouw Meijer naar voren bracht, betreft de vaste werkgeverslast. Daarmee kunnen twee dingen bedoeld worden. In het voorgestelde systeem is de werkgeverslast niet vast in de zin dat die verplicht zou zijn. Wij willen die bijdrage graag en ook dat die van een bepaald niveau is, maar er is bewust voor gekozen het overleg tussen sociale partners de rol te laten spelen die het zou moeten hebben. Er is dus niet gekozen voor een verplichte werkgeversbijdrage. Er is wel gekozen voor een vaste werkgeversbijdrage in die zin dat de bijdrage niet afhankelijk is van het inkomen van de ouders die van de voorziening gebruik maken. Wij hebben er heel goede redenen voor. Een van de knelpunten in de oude kinderopvangvoorziening was dat er relatief veel lasten terechtkwamen bij werkgevers met werknemers in de lager betaalde categorieën. Dat staat haaks op hetgeen wij beogen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Stelt de regering enige verplichting aan die onderhandelingen, die juist buiten dit huis plaatsvinden?

Staatssecretaris **Bos**: Ik in ieder geval niet. Staatssecretaris Vliegert heeft er ook al iets over gezegd. Je neemt niet voor niets bepaalde streefcijfers op in je beleid, wat je vindt dat behaald en gerealiseerd moet worden. Als in de praktijk blijkt dat het niet wordt gehaald, kijk je natuurlijk met nieuwe ogen naar alles wat je met elkaar hebt verzonnen. Maar als je het overleg tussen de sociale partners serieus neemt, moet je ook niet bij voorbaat dreigen met alles wat je van plan bent te doen op het moment dat het niet helemaal leidt tot het resultaat dat je voor ogen hebt. Die vrijheid gun ik hen op dit moment.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Precies, onze voorkeur gaat ernaar uit om dat daar in vrijheid te laten plaatsvinden tussen werkgevers en werknemers.

Staatssecretaris **Bos**: Het vierde punt van mevrouw Meijer ging over de armoedeval. Wij hebben daarnaar gekeken. In bijlage 5 staan twee grafieken betreffende de financiering met en zonder werkgeversbijdrage. De steilheid van de lijn in die grafieken is een maat voor de marginale druk: hoe steil lopen verplichtingen op bij het stijgen van het inkomen? Dat heeft te maken met de armoedeval. Hoe steiler die lijn, hoe groter de problematiek van de armoedeval. Deze grafiekjes laten zien dat hoe hoger de werkgeversbijdrage is, hoe minder steil de lijn is die het onderscheid maakt tussen de bijdrage van de overheid en die van ouders. Als ik het pleidooi van mevrouw Meijer om rekening te houden met de armoedeval vooral mag zien als een aanmoediging in de richting van de werkgevers om hun eigen bijdrage te leveren, zijn wij het ook op dat punt met elkaar eens.

Het laatste punt van mevrouw Meijer komt deels terug in de discussie die ik net heb gevoerd met mevrouw Bijleveld en mevrouw Schimmel over de vraag hoe een fiscale oplossing op lange termijn er uit kan zien. Fiscaal is er een boel in beweging. Gesteld dat de fiscale verkenningen een nieuw licht zouden werpen op de bruikbaarheid van heffingskortingen, ook op andere punten dan nu in de wet, dan komt deze materie

vroeg of laat daarbij aan de orde. Strikt genomen is er in dit voorstel geen sprake van fiscalisering. Wij gebruiken alleen de organisatie die het beste is uitgerust met loketten, procedures en kennis om dit uit te voeren. Dan nog hebben wij met zoveel woorden gezegd dat wij ook zelf nog goed willen bekijken wat er precies aan vastzit voordat wij precies weten hoe het zal uitwerken. Dat is echter geen fiscalisering, maar een efficiënte uitvoering door een organisatie die zich toevallig ook met de fiscus bezighoudt. Bij echte fiscalisering worden bijdragen en heffingen volledig geïntegreerd in je systeem van belastingen. Op dit moment is dat hierbij nog niet aan de orde. Mevrouw Schimmel legde het verband met de studies naar de huursubsidie en dergelijke. De Kamer heeft ons gevraagd om daarbij iets verder te kijken dan enkel en alleen naar uitvoering door de belastingdienst, dus ook naar vormen waarbij je de huur in aftrek brengt op het inkomen of de huursubsidie als een heffingskorting vormgeeft. Dan ben je al een stap verder. Dan gaat het niet alleen om efficiëntie, maar ook om integratie met de rest van je fiscale systeem. Dat is op dit moment niet aan de orde, maar ik sluit niet uit dat er op enigerlei moment allerlei nieuwe inzichten zijn waardoor het verstandig is om er nogmaals naar te kijken.

Voorzitter! Ik heb alle vragen gehad En van antwoorden voorzien Zoals u dat graag had Naar ik hoop naar tevredenheid Maar ik weet, het kan verkeren Dus als de Kamer het wil Zal ik het in tweede termijn nogmaals proberen.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid voor een tweede termijn, waarin degenen die geen spreektijd meer hebben, maar wel een motie willen indienen, de motie mogen voorlezen zonder verdere toelichting.

Tweede termijn van de zijde van de commissies

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter! Ik dien twee moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende, dat het kabinet ernaar streeft in 2002 in 90% van de CAO's concrete afspraken over kinderopvang te hebben;

overwegende, dat de toename van ruim 20% in twee jaar een behoorlijke inspanning vereist;

verzoekt de regering de Kamer op korte termijn te informeren over CAO's die binnenkort aflopen en waarin geen afspraken over kinderopvang zijn gemaakt;

verzoekt de regering de Kamer eind 2001 te informeren over de feitelijke toename van CAO-afspraken tot dat moment en de inhoud van de afspraken;

verzoekt de regering de Kamer te informeren over mogelijke maatregelen, waaronder een (wettelijk) recht op kinderopvang, als blijkt dat de toename van afspraken in CAO's achterblijft,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Gent. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 12 (26587).

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Ik heb sterk de indruk dat de staatssecretaris dit punt net heeft toegezegd. Waarom is het nuttig om deze motie in te dienen? Verder zijn wij bezig met het maken van een wet voor de kinderopvang. Ook het laatste deel van de motie van mevrouw Van Gent verbaast mij daarom enigszins. Bij de behandeling van de wet is immers er nog alle gelegenheid tot amenderen. Ik zie het hogere doel op dit moment niet.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik zie het hogere doel wel degelijk. De gemaakte afspraken en de intenties van de sociale partners lopen tot 2002 en betreffen 90%. Ik beoog met deze motie tussentijds een heldere afweging te doen plaatsvinden naar het op een goede manier realiseren van die doelstelling, ook als het gaat om de diversiteit en de inhoud van de voorzieningen. Tot nu toe is dat nog onvoldoende gegarandeerd. In dit verband voeren wij al jarenlang de deeltijd-discussie. Daarin wordt ook steeds gezegd dat een en ander nog een keer aan de sociale partners

gevraagd wordt en dat het weer bij hen benadrukt wordt. Een en ander is te traag verlopen en wij willen dat op dit punt voorkomen. Ik probeer de staatssecretaris te motiveren om een nog helderder antwoord te geven dan zij tot nu toe heeft gedaan. Voorzitter! Ik dien nog een motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende, dat het kabinet niet kiest voor een recht op kinderopvang waarbij alle werkgevers eenderde van de kosten bijdragen aan kinderopvang;

overwegende, dat een basisvoorziening kinderopvang betekent dat voor alle werknemers kinderopvang gelijkelijk toegankelijk moet zijn;

verzoekt de regering een model uit te werken waarbij alle werkgevers eenderde van de kosten bijdragen en waarbij een maximumbedrag voor werkgevers wordt vastgesteld zodat kleine bedrijven en bedrijven met veel werknemers die van kinderopvang gebruik maken, niet onevenredig belast worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Gent. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 13 (26587).

Mevrouw **Hamer** (PvdA): Voorzitter! Vandaag was de bonusregeling in dit huis: hoe meer je over de spreektijd heengaat, hoe meer je ervan krijgt. Ik hoop maar dat voor de kinderopvang zal gelden: hoe meer plaatsen je creëert, hoe meer extra plaatsen je kan krijgen. Op die manier houd ik toch nog een tevreden gevoel aan de orde van dit debat over. Voorzitter! Ik dank beide staatssecretarissen voor hun reactie. Ik heb het idee dat wij vandaag op een aantal punten helderheid hebben gekregen over de hoofdlijnen en de richtlijnen die wij met de wet beogen. Met name gezien hetgeen zojuist is gewisseld over een fiscaal model en de vorm die nu gekozen is, heb ik het gevoel dat wij een volgende stap

kunnen zetten naar de totstandkoming van de wet. Mijn fractie kan in ieder geval goed leven met de uitleg die staatssecretaris Bos zo-even heeft gegeven. Het is wel belangrijk de fiscaliteit te blijven onderzoeken, maar het is niet de bedoeling om de uitvoering van de wet daarop te laten wachten.

Op het punt van de CAO's blijven wij voornamelijk in het optimisme van de staatssecretaris geloven. Het is belangrijk dat de Kamer op de hoogte blijft van de ontwikkelingen op dit punt. Als het nodig is om op een andere manier te reageren, dan kunnen wij dat tijdig doen.

In heb in eerste termijn gevraagd naar de uitwerking van de feitelijke bijdrageregeling voor ouders. Met name noemde ik de intentie dat de kosten voor de ouders niet hoger zouden mogen worden. Ik begrijp dat daar nog onderzoek naar wordt gedaan, maar dat de regeling geen problemen zal opleveren voor de laagstbetaalden. Dat stelt gerust. Wat de financiering betreft wachten wij de voorstellen van wet af. Graag krijg ik nog een reactie van de staatssecretaris op het signaal dat wanneer gemeentes zich terugtrekken uit de financieringsrol, de totale financiering voor de kinderopvang minder wordt. Is die zorg terecht of is dit alleen maar een schrikbeeld in het veld?

Ik heb voorgesteld om in de wet een verplichting op te nemen om deel te nemen aan een zogenaamd op overeenstemming gericht overleg, waarbij bijvoorbeeld ook de aanwezigheid van kinderdagverblijven in achterstandswijken kan worden besproken. Staatssecretaris Vliegthart wil dat regelen bij de kwaliteitseisen. Ik vind dat een goed alternatief voor mijn suggestie. Het gaat mij erom dat de instellingen een duw in de goede richting krijgen om mee te doen met het overleg voor het samenhangende aanbod. Ik ben erg blij dat de staatssecretaris de wet ziet als een groeimodel, waarin ook de tussenschoolse opvang, de peuterspeelzaal en de tieneropvang een plek kunnen krijgen. Ik wil de staatssecretaris de suggestie meegeven om dat van het begin af aan in de doelstellingen van de wet te omschrijven en een aantal punten later in te vullen. Daar kan nog nader over gesproken worden in het kader van het vooroverleg over de wetgeving. Ik heb in ieder geval het

gevoel dat de staatssecretaris en ik dezelfde intentie hebben. Het grootste punt van zorg blijft voor mij de kwaliteit. Er wordt gekozen voor een vorm van toezicht via de GGD's. Ik vind het van belang dat er een evaluatie komt. Ik zal nu niet zeggen dat het anders moet, want ik vind dat je een eenmaal ingeslagen weg moet blijven volgen. Wel vind ik het van belang dat er toezicht op het toezicht komt. Ik hoop dat er een afspraak gemaakt kan worden om de vinger aan de pols te houden. Dan kom ik bij mijn voorstel over de nascholing en de extra investering in de begeleiding door begeleidsters op de kinderdagverblijven of bij gastouderprojecten. Ik ben het er niet mee eens dat dit alleen een kwestie is van arbeidsvoorwaarden. Het gaat er ook om of de bereidheid bestaat om in deze sector te investeren; een sector die sterk in ontwikkeling is. Ik heb al vergelijkingen gemaakt met andere sectoren, onder andere met de ICT-sector. Je zou ook kunnen vergelijken met het onderwijs. In het onderwijs is het heel gebruikelijk, naast het arbeidsvoorwaardenoverleg dat de overheid extra geld ter beschikking stelt voor nascholingsactiviteiten. Dat zijn dan geormerkte middelen. Dat gebeurt vaak bij nieuwe ontwikkelingen. De pedagogische kant van de kinderopvang is ook zo'n nieuwe ontwikkeling. Zou de staatssecretaris daar op in willen gaan? Ik vind dat de overheid een meer stimulerende rol moet hebben dan de staatssecretaris voorstelt. Ik noemde in dit verband het kennisinstituut. Wij hebben signalen gekregen dat de huidige inzet van middelen voor begeleiding maar heel gering is en dat deze versnippering in de hand werkt. Wij horen steeds het pleidooi voor bijvoorbeeld een landelijke begeleidingsdienst of ondersteuningsdienst. Misschien kan de staatssecretaris daar in de komende tijd nog op terugkomen. Ten aanzien van de informele opvang gastouderprojecten lijkt het mij prima om de weg te volgen die de staatssecretaris heeft voorgesteld. Hetzelfde geldt voor de medezeggenschap. Ik heb gevraagd naar extra investeringen voor voldoende begeleiding en opleiding. Ik refereerde daarbij aan de projecten inzake allochtone leidsters en gastouders. Het is verheugend dat er meer plaatsen worden gerealiseerd dan in eerste

instantie werd verwacht. De behoefte aan personeel in de sector neemt daarmee echter toe. Zullen zich niet dezelfde problemen voordoen als in het onderwijs? Zo ja, kan daar dan zo snel mogelijk iets aan gedaan worden?

Wij zijn vandaag weer een eind verder op weg naar een goede kinderopvang in Nederland. Mevrouw Meijer sprak vanmorgen over de kinderopvang in Oost-Europese landen. Recent heb ik het rapport van het NIZW ontvangen waarin twee zaken duidelijk naar voren komen. Wij lopen ten aanzien van de capaciteit van de kinderopvang nog steeds achter op de ons omringende landen. Dat is jammer, ondanks de vooruitgang die wij boeken. Met deze wet gaan wij echter vooruitlopen op het punt van vraagfinanciering en de keuzevrijheid van ouders, want in de meeste van de ons omringende landen is er een vorm van aanbodfinanciering. Het is goed dat wij het erover eens zijn dat we die omslag gaan maken.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Voorzitter! De Oost-Europese aanbodsturing heeft kennelijk indruk gemaakt. Ik doelde inderdaad op de sturing en alle papieren, bureaus, stempels enzovoorts die daarvoor nodig zijn. Het ziet er nu naar uit dat dit hier verholpen wordt. Voorzitter! Wij zijn het ermee eens dat deze notitie een echte hoofdlijnennotitie is. In de uitwerking moet de zaak helderder worden geregeld. Ik heb daarover een groot aantal vragen gesteld die grotendeels zijn beantwoord, maar veel moet nog blijken in het wetgevingstraject. Op het niveau van het rijk speelt het arbeidsstimuleringstraject een grote rol, te weten arbeidsparticipatie als een van de doelen van het middel kinderopvang. In de praktijk blijkt dat, als de overheid op lokaal niveau haar verantwoordelijkheid neemt, projecten vastlopen in regelgeving en allerlei gemeentelijke aangelegenheden. Al zijn wij het erover eens dat gemeenteraden een belangrijke taak hebben en de lokale democratie haar werk moet doen, toch dienen wij daar oog voor te houden. Ik breng met nadruk een aantal voorbeelden uit de praktijk onder de aandacht. Op het punt van de kwaliteit is erop gewezen dat uniformiteit in de wet zal worden vastgelegd. Het verheugt mij dat daarnaar onderzoek wordt

gedaan. Ik pleit ervoor, vast te leggen wat precies onder pedagogische kwaliteit wordt verstaan, want iedereen heeft daarover een eigen opvatting. De VVD pleit voor het vastleggen van een basiskwaliteit, want ouders hebben geen behoefte aan een overheid die vastlegt hoe zij hun kinderen moeten grootbrengen. Zij hebben behoefte aan variatie en keuzevrijheid, uitgangspunt van dit voorstel. Nogmaals, ik zie een toekomst voor me met een grote variatie aan kinderopvang waaruit ouders kunnen kiezen. Een basisnorm voor de pedagogische kwaliteit, what ever it may be, is dan het enige waarover wij het moeten hebben. Ik zou graag daarover in de toekomst van de staatssecretaris nog een bericht ontvangen, omdat ik niet weet of zij ons op de hoogte zal houden van wat zich precies gaat afspelen.

Ik ben net als de staatssecretaris erg enthousiast over de toename van het aantal plaatsen in dagverblijven van 12.500 per jaar. Als je het uitrekent over vier jaar, kom je uit op 50.000 plaatsen, maar dat zijn niet de 70.000 die zij zich had voorgesteld. Ik ben dus wel optimistisch, maar blijf een beetje bezorgd.

Het is jammer dat je je bij een notaoverleg moet houden aan allerlei regels. Ons gesprek over de armoedeval werd net erg leuk. De armoedeval is voor de VVD-fractie een belangrijk onderwerp, niet alleen bij deze wet. De staatssecretaris sprak over de armoedeval in relatie tot de werkgeversbijdrage. Ons gaat het nadrukkelijk om de overheidsbijdrage die ervoor moet zorgen dat de armoedeval niet wordt geconsolideerd. Ik verzoek de staatssecretaris bij het onderzoek naar belastingzaken, het belastingplan en de aanpassing van allerlei regels mijn zes punten te betrekken, ondanks het feit dat hij op een aantal punten is ingegaan. Ik zou dat zeer op prijs stellen.

Voor ons is het belangrijk dat de overheid niet de werkgever van zelfstandigen, of het nu kleine of grote zijn, moet worden. Zelfstandigen worden op allerlei manieren al door belastingmaatregelen tegemoet gekomen. Misschien kan een overzicht van die maatregelen op papier worden gezet.

Ik wil nog even een praktijkvoorbeeld noemen. Als je bij het handhaven van de VWS-tabel ervan uitgaat dat de situatie blijft zoals die is – ik zeg

niet dat het zo moet en ik zeg ook niet dat het niet zo moet, want de VVD heeft hierover nog geen standpunt ingenomen – doet de vraag zich voor hoe de instellingen voldoende middelen krijgen. Je wilt de instellingen immers niet direct subsidiëren. Als de kostprijs f 20.000 per kindplaats bedraagt en de ouders met voldoende inkomen die f 20.000 betalen, dan is er geen tekort bij de instellingen. Als de ouders echter een laag inkomen hebben en maar f 2000 betalen, dan ontstaat er een tekort van f 18.000. Wie is nu degene die dat betaalt? Dit is een vraag die de VVD uit het hart gegrepen is. Wil de staatssecretaris daarop ingaan? Ik dank de bewindslieden voor de beantwoording. Het was heel leerzaam. Wij wachten met spanning af hoe het in de toekomst zal gaan. Wij zijn heel benieuwd naar de mededelingen die ons op papier zullen bereiken in de komende tijd.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik heb scherp geluisterd naar mevrouw Meijer. Ik had verwacht dat zij nog zou ingaan op de reactie op haar zes punten. Zij heeft om een notitie gevraagd in het voorjaar. Ik begrijp dat zij niet langer vasthoudt aan dat verzoek.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik had het ook anders kunnen zeggen. Ik neem aan dat de toegezegde onderzoeken ons snel zullen bereiken. Ik heb de staatssecretaris gevraagd, daarin de zes punten op te nemen die wij aan de orde hebben gesteld. Ik had moeten vragen of er misschien toch nog een notitie komt, omdat de VVD-fractie dat zeer op prijs stelt, of dat het een met het ander wordt gecombineerd voor 1 februari a.s.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik interrumpeer vanwege het antwoord van de staatssecretaris van Financiën die een notitie wil voorkomen. Op twee van de zes punten kon hij sowieso binnen de daarvoor aangegeven termijn niet verder komen. Op de andere punten heeft hij geantwoord. Vrij fundamenteel daarin is het spanningsveld tussen het nominale werkgeversdeel – dat zou het erg duur maken – versus een inkomensafhankelijke component die maat zou leveren op de lagere inkomensniveaus en de toegankelijkheid veilig zou stellen. Ik vond dat een vrij fundamentele opmerking. Ik

had graag dat de VVD-fractie daarop reageert.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Ik heb dat zo goed mogelijk proberen te doen. Ik blijf dus bij mijn vraag of de staatssecretaris die zes punten van de VVD gaat beantwoorden. Zo ja, doet hij dat in een totaalpakket met de dingen die hij zelf al aan de orde stelde of komt er nog een aparte notitie? Die zes punten blijven voor de VVD overeind. Ik meen dat de regering heel goed heeft begrepen, dat ik die antwoorden graag voor 1 februari krijg, omdat er ons alles aan is gelegen om niet het hele traject op te houden.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Hoe denkt mevrouw Meijer dat de armoedevallen in de systematiek het beste kunnen worden voorkomen? Ik heb de VVD tot op heden alleen maar horen voorstellen om alle inkomensafhankelijke regelingen op dat punt af te schaffen. Dit is op zich ook een inkomensafhankelijke regeling. Ik ben geïnteresseerd in wat de VVD op dat punt zelf aan voorstellen heeft. Ik had gedacht dat mevrouw Meijer dat wellicht in tweede termijn zou zeggen, omdat – en dat ben ik geheel eens met de heer Van der Vlies – de staatssecretaris haar op dat punt niet tegemoet is gekomen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Daarom heb ik mijn vraag ook gehandhaafd. Een antwoord op uw vragen zou ik u kunnen geven, als ik in de regering zat, maar ik ben geen lid van het kabinet. Het is aan het kabinet om deze vragen te beantwoorden. Alleen als ik aan de andere kant van de tafel zat, zou ik deze vragen kunnen beantwoorden. Ik heb die vragen niet voor niets neergelegd bij beide staatssecretarissen. Eigenlijk zijn er drie staatssecretarissen bij betrokken. Ik verwacht een antwoord op de wijze waarop wij dat in eerste termijn hebben gevraagd. Ik neem aan, dat er in tweede termijn door de bewindslieden op teruggekomen zal worden.

Mevrouw **Schimmel** (D66): Voorzitter! Het dekkingspercentage van de afspraken over kinderopvang in CAO's is voor ons een belangrijk punt. Als het nodig is, zullen wij in het wetgevingsproces niet aarzelen om een stok achter de deur te zetten.

Ik ben het eens met de wijze waarop de staatssecretaris het begrip kwaliteit wil invullen, maar wij moeten natuurlijk nog afwachten wat de uitwerking van de landelijke kwaliteitseisen wordt. Dat zullen wij ook in het wetgevingsproces zien. Ik ben blij dat ook de staatssecretaris uitgaat van de reële kostprijs per plaats en niet meer van de berekeningsgrondslag, omdat het een te maken heeft met de uitbreiding en de volgende stap is de afleiding van de ouderbijdrage en de financiële compensatie van de overheid.

Ook wil ik graag de staatssecretaris van fiscale zaken even bedanken. Ik heb die dank eveneens in een bepaalde vorm gegoten. Hartelijk dank voor de reactie van de staatssecretaris van fiscale zaken. Wij hebben zeker met een belangrijk onderwerp te maken. Als ik hem goed heb verstaan, is model C nog niet van de baan. Wij wachten maar even waar hij in de nadere fiscale voorstellen mee komt en daarmee is de discussie nog lang niet verstomd.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Voorzitter! Ik wil beide bewindspersonen bedanken. Duidelijk is dat voor mijn fractie, net als vorig jaar, de keuzevrijheid van de ouders vooropstaat. Dat was ook voor ons de reden om zo nadrukkelijk voor de vraagfinanciering te pleiten die er nu komt. Wij zullen bij de behandeling van het wetsvoorstel ongetwijfeld verder bepraten hoe daaraan precies vorm moet worden gegeven. In die zin heb ik geen enkele behoefte aan moties op dit moment. Ik voer liever de discussie nog eens bij de behandeling van het wetsvoorstel.

De staatssecretaris gaf toen zij over de reikwijdte sprak eigenlijk een antwoord in twee delen. Eerst zei zij dat peuterspeelzalen, gastouders, tussenschoolse en tieneropvang in de gedachten van het kabinet meelopen, maar later zei zij dat een aantal aspecten wel gelijk al kan worden geregeld. Dat laatste sprak mij wat meer aan dan het eerste. Ik pleit er dan ook voor die punten echt mee te laten lopen. In het kader van het groeimodel kan steeds weer worden bekeken of er meer dingen onder de reikwijdte van de wet kunnen worden gebracht. Het heeft mijn voorkeur het in één keer mee te

laten lopen, omdat ik niet zo'n goede ervaring met de Kaderwet arbeid en zorg. Daarin moeten voortdurend steeds weer dingen ingepast worden. Ik heb liever dat de zaken wat helderder met elkaar in relatie worden gebracht. In de discussie over het fiscale model sluit ik mij aan bij de prachtige woorden van mevrouw Schimmel. De discussie over heffingskortingen zal volgens mij inderdaad niet verstommen. Op termijn zullen die een betere systematiek kennen, ook omdat dan, naast subsidiestromen, meer fiscale mogelijkheden zullen bestaan om aan de armoedevalproblematiek tegemoet te komen. Wij zullen hierover dus verder praten.

Tweede termijn van de zijde van de regering

Staatssecretaris **Vliegthart**: Mevrouw Van Gent heeft twee moties ingediend, waarvan de ene wat impliciet en de ander wat expliciet op gespannen voet staat met onze voorstellen. De eerste motie heeft onder andere betrekking op het informeren van de Kamer over de voortgang van de CAO-afspraken. Ik heb de Kamer toegezegd dat eind dit jaar of begin volgend jaar de eerste monitor verschijnt en dat wij vervolgens de vinger aan de pols zullen houden. Zoals gezegd zal een en ander ook onderdeel blijven uitmaken van het gesprek tussen kabinet en sociale partners. Er is een vergelijking gemaakt met pensioenregelingen en andere zaken waarvan werkgevers niet zo happig waren om ze meteen goed te regelen. Daarover wil ik het volgende opmerken. Uit de vraag naar kinderopvang blijkt het grote belang ervan. Kinderopvang is een belangrijke secundaire arbeidsvoorwaarde voor werknemers; zo belangrijk, dat zij naar een andere werkgever gaan als die niet goed is geregeld. Werkgevers die te maken hebben met een krapte op de arbeidsmarkt hebben er dus alle belang bij om hierin te investeren. Deze prikkel zou voor werkgevers nog wel een grotere stok achter de deur kunnen zijn dan alles wat de overheid kan bedenken. Het eigenbelang van werkgevers geeft mij dus goede hoop op vooruitgang. Maar om op de motie terug te komen: de Kamer zal de gewenste informatie dus ontvangen. Als in de loop van de tijd blijkt dat men

achterblijft, dan zullen wij verder spreken over de invulling van de tripartiete verantwoordelijkheid, maar op een dergelijke situatie wil ik niet vooruitlopen. De tweede motie van mevrouw Van Gent houdt de vaststelling van een verplichte werkgeversbijdrage in, om daarmee de financiering sluitend te maken. Het kabinet heeft alle voors en tegens van een al dan niet verplichte werkgeversbijdrage afgewogen. Op grond daarvan is het tot de conclusie gekomen dat het niet wenselijk is om die wettelijk voor te schrijven en dat stimulering en facilitering van afspraken die toegesneden zijn op de aard van het werk de voorkeur genieten; zo kan ik mij voorstellen dat in de zorgsector afspraken over 24-uursopvang van belang zijn, terwijl dit niet geldt in de ICT. De afstemming van zorg en arbeid kan derhalve ook een onderdeel zijn van CAO-besprekingen. Op dit moment heb ik dus geen behoefte aan deze motie. Mevrouw Hamer wilde ook graag op de hoogte blijven van de CAO's. Dat zal dus gebeuren. Ten behoeve van de vaststelling van wat de ouders worden geacht te betalen en wat de overheid op inkomensafhankelijke basis aanvult, zal een tabel worden vastgesteld om de toegankelijkheid van de kinderopvang te waarborgen. We zullen ervoor zorgen dat arbeidsparticipatie lonend is en dat de armoedeval wordt voorkomen. De progressiviteit in de tabel zal daar mede door bepaald worden. Nogmaals, als wij de voorstellen daartoe hebben kunnen wij de effecten uitrekenen. Angst voor een gebrek aan toegankelijkheid is niet terecht. Mevrouw Hamer zei dat de instellingen bang zijn dat de totale financiering anders wordt als de gemeenten een andere rol krijgen en zich terugtrekken uit de financiering. Dat is relevant voorzover het gaat om werknemers op subsidieplaatsen. Voor die werknemers geldt weer dat daar via een andere route vraagfinanciering voor in de plaats komt. Er vindt een verschuiving van financieringsstromen plaats, maar er vallen bepaald geen financieringsstromen weg. Als er geen werkgeversbijdrage is, wordt die inkomensafhankelijk gecompenseerd, weliswaar met een prikkel erin, zodat alsnog CAO-afspraken tot stand komen. Voor de doelgroepen hebben wij de financiering sluitend geregeld.

Ik zie het probleem eerlijk gezegd niet zo. Iedereen vindt de samenhang tussen het jeugdbeleid en andere voorzieningen die voor kinderen van belang zijn ontzettend belangrijk, gemeenten niet in de laatste plaats. Wij zullen verder gaan met het traject lokaal jeugdbeleid. Gemeenten investeren veel in het systeem van kwaliteitseisen. De stimulans voor instellingen om daar invulling aan te geven is er. Mevrouw Bijleveld sprak over peuterspeelzalen en tussenschoolse opvang. Wij moeten de volgorde der dingen even goed in het oog houden. Wij doen nu onderzoek naar de werkelijke situatie voor tussenschoolse opvang en peuterspeelzalen. Die bepaalt in hoge mate in hoeverre wettelijke bepalingen zonder meer van kracht kunnen worden in die sectoren. Ik heb al gezegd dat ik kwaliteit en toegankelijkheid twee essentiële elementen vind. Die afweging maken wij als de resultaten van de onderzoeken er zijn. De financiering van de peuterspeelzalen is natuurlijk totaal anders dan die van de kinderopvang, waar de werkgeversbijdrage niet aan de orde is. Op dit moment bestaat daar een volledig gemeentelijke, decentrale verantwoordelijkheid. Ook om een eventueel wetgevingstraject te kunnen bespoedigen stel ik voor, dat wij de Kamer bij brief informeren over de uitkomsten van de onderzoeken, als die er zijn, en de afwegingen die wij dan hebben gemaakt. Wij zullen dan aangeven of wij de peuterspeelzalen wel of niet inpassen in het wettelijke traject. Wij zullen zien of het dan bij nota van wijziging moet worden ingevoegd dan wel of de stand van de wetgeving dan nog zodanig is, dat dit punt meteen kan worden meegenomen. Ik wil niet dat het wetgevingstraject gaat schuiven omdat wij wachten tot het laatste onderzoek gereed is. Dat wil de Kamer vast ook niet.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): In eerste termijn heb ik al gezegd, dat ik dat ook niet wil. Het geeft mij wel de kans, de vraag uit eerste termijn te herhalen wanneer u het wetsvoorstel aan ons denkt voor te leggen.

Staatssecretaris **Vliegthart**: Het wetsvoorstel moet natuurlijk eerst naar het kabinet, dan naar de Raad van State en afhankelijk van de tijd

die de Raad van State nodig heeft zal het bij de Kamer kunnen worden ingediend. Wij verwachten dat dit kan in het begin van de tweede helft van het komende jaar. Wij hebben dat niet volledig in eigen hand, maar de voorbereidingen zijn meer dan op schema. Dat wij weten hoe er in de Kamer over wordt gedacht kan het traject bespoedigen.

Ik ben het met mevrouw Hamer eens dat het regelen van de kwaliteit en het waarborgen van een goede kwaliteit buitengewoon belangrijk is. Wij zullen bekijken of dat in de wet zelf moet of dat wij er afspraken over maken. Het traject gericht op het bevorderen van de kwaliteit moet behoorlijk stevig zijn. Het toezicht op het toezicht moet zodanig zijn, dat wij met enige regelmaat kunnen bekijken of het systeem functioneert op de wijze die wij voor ogen hadden.

Mevrouw Hamer stelde dat het punt van de nascholing meer dan alleen arbeidsvoorwaarden is. Het gaat ook om het scheppen van voorwaarden, zodat men kan omgaan met nieuwere taken die van leiders verwacht worden, zei zij. Ik stel vast dat het met de wet als zodanig niks van doen heeft. Het is een beleidsmatig instrument om te bekijken hoe je de kwaliteit kunt bevorderen. Hetzelfde geldt voor haar voorstel over het kenniscentrum. Ik stel voor dat wij nog eens even goed bekijken welke regelingen er op dit moment zijn. Ik vind het nogal wat om even los uit de pols te schieten en te zeggen dat wij het even doen. Wij moeten echt even bekijken welke afspraken hierover in het kader van het convenant Arbeidsmarkt, welzijn en jeugd reeds zijn gemaakt en welke faciliteiten er op dit moment gelden. Ik geloof eerlijk gezegd niet dat die afspraken en faciliteiten te kort schieten, als je ziet hoeveel aandacht er op dit moment al door de kinderopvang zelf besteed wordt aan het ontwikkelen van kwaliteit. Ik denk dan aan het hele project Klein kapitaal, dat de afgelopen jaren op gang is gekomen. Er wordt door instellingen al heel veel op dat terrein gedaan.

De afsluiting van de bijdrage van mevrouw Hamer laat ik voor haar rekening.

Mevrouw Meijer had een punt van zorg, waarbij ik heel eerlijk moet bekennen dat mij dat niet geheel helder is geworden. Doelt zij erop dat een aantal afspraken die gemaakt

zijn over de uitbreiding van de kinderopvang en de projecten dagindeling, in de praktijk lastiger zijn te implementeren dan verwacht werd? In de nieuwe systematiek wordt naar mijn gevoel een aantal knelpunten die zich op dit moment voordoen ten aanzien van startende ondernemers in de kinderopvang, juist weggenomen.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dat is zo, maar vooruitlopend daarop heb je allerlei arbeidsstimuleringsprojecten die op gemeentelijk niveau worden uitgevoerd. Die initiatieven worden hier geïnitieerd, maar daar uitgevoerd. Zij zien er heel goed uit. Zij lopen echter vast in de problemen die wij nu proberen op te lossen door middel van de wet. In de tussenliggende periode is er een probleem. Ik zal het even heel praktisch maken. Je hebt mensen met een uitkering. Die mensen worden klaargestoomd om aan het werk te gaan. Zij gaan alleen maar aan het werk als er goede kinderopvang is. Die goede kinderopvang kan er alleen maar komen als gemeenten, die ook gebaat zijn bij het uit de bijstand helpen van mensen die een uitkering hebben, meehelpen aan het creëren van bijvoorbeeld een locatie. In de praktijk blijkt – ik zei al dat ik daarvan wel een voorbeeld kan geven – dat dergelijke projecten perfect zijn, maar vastlopen in de gemeenten die niet willen. Ik vind dat het op lokaal niveau moet worden opgelost. Ik geef het wel als aandachtspunt, omdat het van twee kanten gestimuleerd wordt en omdat wij er allemaal blij mee zijn.

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Ik begrijp nu in ieder geval beter wat u bedoelt. Wij hebben het netwerk-bureau in het leven geroepen om ervoor te zorgen dat knelpunten opgelost worden, waar zich in de praktijk knelpunten voordoen. Ik denk dat er heel vaak gedacht wordt dat regels een probleem zijn, maar dat uiteindelijk blijkt dat dit niet het geval is. Daar kan zo'n netwerk-bureau ook aan bijdragen. Als het gaat om kinderopvang voor bijstandsgerechtigden, kan ik zeggen dat de regeling van Sociale Zaken gewoon goed loopt. De onderbenutting in die regeling wordt steeds minder. Er maken dus steeds meer mensen gebruik van. Je ziet dat het na een aanlooperperiode echt op een goede manier begint te draaien.

Mevrouw Meijer heeft gevraagd wat wordt bedoeld met pedagogische kwaliteit. Wij gaan natuurlijk niet gedetailleerd voorschrijven wat er allemaal moet gebeuren. Het allerbelangrijkste is dat wij als norm stellen dat de opvang die geboden wordt, in het belang is van een goede en normale ontwikkeling van het kind en dat de instellingen daar vervolgens invulling aan geven, ook in overleg met de ouders die daarop in belangrijke mate invloed moeten kunnen hebben. Het is dus een algemene normstelling in de wet, die de handvatten biedt om er in de praktijk verder vorm aan te geven. Verder zullen wij het niet voorschrijven. Dit impliceert dat er voldoende variatie en keuzevrijheid kan zijn vanuit het systeem van vraag-financiering.

Voorzitter! Inzake de groeicijfers is het van belang om ons te realiseren dat in de doelstelling voor deze kabinetsperiode – de uitbreiding met 71.000 plaatsen – ook de regeling voor buitenschoolse opvang is opgenomen op basis van een motie die daartoe door de Kamer was aangenomen. De stimuleringsregeling en de regeling voor buitenschoolse opvang zijn dus geïntegreerd en dit moet leiden tot 71.000 plaatsen. De regeling met betrekking tot de buitenschoolse opvang was in 1998 al van kracht. Het ijkpunt is eind 1997. Dan wordt duidelijk dat in de eerste twee jaar van een periode van vijf jaar 27.000 plaatsen tot stand zijn gekomen. Daarmee is dus meer dan eenderde gerealiseerd van een doelstelling die eind 2002 gehaald moet zijn. Als daarbij wordt bedacht dat gemeenten hebben aangegeven de zaken sneller te kunnen realiseren en zelfs meer te kunnen realiseren, is de verwachting dat de doelstelling in het regeerakkoord gehaald kan worden.

Inzake de armoedeval in relatie tot de tabel is het kernpunt dat de inkomensafhankelijke bijdrage zo wordt vastgesteld dat de armoedeval verkleind wordt en niet vergroot wordt. Daarover zijn wij het met elkaar eens. De participatie moet bevorderd worden. De inkomensafhankelijke aanvulling die de overheid betaalt, is daar het complement van. Wie betaalt nu het verschil, als mensen dat zelf niet kunnen betalen? In feite vult de overheid dit bedrag aan op inkomensafhankelijke basis. Het werkgeversdeel is eenderde van

de kosten en dit is voor iedereen gelijk. Als er geen werkgever is, neemt de overheid dit bedrag voor haar rekening voor de specifieke doelgroepen.

Ik meen dat mevrouw Schimmel geen vraag aan mij gesteld heeft. Zij heeft wat conclusies getrokken, waarover zij haar vreugde heeft uitgesproken. Zij zou graag een stok achter de deur willen hebben. Ik verwacht dat dit niet nodig is, maar, nogmaals, wij zullen elkaar nader spreken als blijkt dat dit wel nodig is. Mevrouw Bijleveld heeft eigenlijk ook geen nadere vragen meer gesteld, althans geen vragen die ik nog niet beantwoord heb.

Staatssecretaris **Bos**: De beantwoording van mevrouw Vliegenthart was te kort om mij te kunnen voorbereiden op een antwoord op rijm. Ik heb nog maar twee opmerkingen. Het eerste punt betreft de armoedevalproblematiek. Daarbij zijn twee zaken van belang. Het is geenszins het voornemen van dit kabinet om met een nieuwe financieringsvorm de armoedeval te vergroten. De inkomensafhankelijkheid in de huidige faciliteit zal het ijkpunt zijn voor de inkomensafhankelijkheid in de toekomstige faciliteit. Het tweede punt heb ik serieus bedoeld. Wie kijkt naar bijlage 5, moet constateren dat, als wij erin slagen om werkgevers hun bijdrage te laten leveren, daarmee de inkomensafhankelijkheid in het resterende deel afneemt. Dat is voor ons allen een aansporing om ervoor te zorgen dat die werkgeversbijdrage er komt. Ik zou het jammer vinden als mevrouw Meijer erop blijft staan dat wij nog een brief aan haar schrijven. Ik schrijf graag brieven, maar liever niet over alle punten die zij naar voren heeft gebracht. Een aantal van die punten is buitengewoon fundamenteel en ligt ten grondslag aan de keuzes die wij vandaag willen afkaarten. Die discussie zouden wij, nu de wet gemaakt wordt, liever niet met elkaar "boven de tafel" willen houden. Wij willen daar graag overeenstemming over hebben en wij hebben niet zo'n behoefte aan heroverweging. Er is een aantal andere punten – de concrete uitwerking met het oog op de armoedeval, de inkomenseffecten, de vraag van de kostprijs versus de oude bijdrage enzovoort – dat wij wel reëel vinden. Ik stel voor om, als wij toch een brief aan de Kamer

sturen voor de behandeling van het wetsvoorstel over de onderwerpen die al door staatssecretaris Vliegenthart zijn genoemd, daarin de resterende punten die mevrouw Meijer aan de orde gesteld heeft, mee te nemen. Dan zal het antwoord haar tijdig bereiken.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dan komen wij elkaar een eind tegemoet, want er is beide staatssecretarissen veel aan gelegen dat het wetgevingstraject op tijd wordt ingegaan. Het zou dan toch voor 1 maart lukken.

De **voorzitter**: Hiermee is een einde gekomen aan de beraadslaging. Ik dank iedereen en ik sluit de vergadering.

Sluiting 16.35 uur.